EUROPA-
KOMMISSIONEN

DEN EUROPÆISKE UNIONS
HØJTSTÅENDE
REPRÆSENTANT
FOR UDENRIGSANLIGGENDER
OG SIKKERHEDSPOLITIK

Bruxelles, den 17.4.2013
JOIN(2013) 6 final

2013/0107 (NLE)

Fælles forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om den holdning, som Unionen skal indtage i det associeringsråd, der er oprettet ved Euro-Middelhavs-aftalen om oprettelse af en associering mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Kongeriget Marokko på den anden side, til vedtagelsen af en henstilling om gennemførelsen af handlingsplanen EU-Marokko om gennemførelse af den fremskredne status (2013-2017)

BEGRUNDELSE

Marokko og EU har indgået en Euro-Middelhavs-associeringsaftale, som har været i kraft siden marts 2000, på grundlag af hvilken de to parter i juli 2005 godkendte en handlingsplan EU-Marokko for en femårig periode inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik.

Inden for denne ramme er forbindelserne mellem EU og Marokko i betydelig grad blevet styrket og modnet. Vedtagelsen af det fælles dokument om den fremskredne status i oktober 2008 gav forbindelserne et nyt opsving og medførte en betydelig styrkelse på områderne politiske forbindelser, sikkerhed, økonomi og handel samt på en række andre områder og i de mellemfolkelige kontakter[1].

Da den nuværende handlingsplan inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik udløb i juli 2010, blev det vurderet, at det var hensigtsmæssigt at forhandle og indgå en handlingsplan baseret på målene og ambitionerne i det fælles dokument om den fremskredne status. Indtil den nye plan er blevet vedtaget, har de to parter imidlertid aftalt fortsat at anvende handlingsplanen fra 2005.

Forbindelserne mellem EU og Marokko skal ses i relation til den generelle politiske situation, som har været i rivende udvikling i området siden begyndelsen af 2011.

I den fælles meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet med titlen *"En ny tilgang til nabolande i forandring"* redegøres der for en ny tilgang, der indebærer en højere grad af differentiering, som sætter det enkelte partnerland i stand til at udvikle sine forbindelser med EU i overensstemmelse med dets egne bestræbelser, behov og kapacitet, men som også skal baseres på gensidig ansvarlighed og fælles tilslutning til universelle værdier som menneskerettigheder, demokrati og retsstat samt kapaciteten til at gennemføre de fælles vedtagne prioriteter. Den nye handlingsplan definerer klart de prioriterede mål for det privilegerede partnerskab mellem EU og Marokko og tager fuldt ud højde for den avancerede status og de tætte forbindelser mellem de to parter.

Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EEAS) har i tæt samarbejde med Europa-Kommissionens tjenestegrene og EU's medlemsstater ført indledende drøftelser med Marokko, der har ført til en aftale om et udkast til handlingsplan, navnlig en liste over prioriterede foranstaltninger, der skal gennemføres inden for denne ramme. På det sidste møde i associeringsrådet EU-Marokko, der blev afholdt den 23. april 2012, bemærkede de to parter, at de var tæt på en aftale, som der blev opnået endelig enighed om i november 2012. Afslutningen af begge parters tekniske høringer blev meddelt ved en brevudveksling den 28. november 2012 (EEAS) og den 10. januar 2013 (Marokko).

Den nye handlingsplan EU-Marokko om gennemførelse af den fremskredne status (2013-2017) vil være det vigtigste referenceværktøj for de bilaterale forbindelser med Marokko i de kommende år; den vil være en køreplan for en tættere associering mellem Marokko og EU. Den europæiske naboskabspolitik vil fortsat være en drivkraft og udgøre en fælles politisk ramme, der bl.a. er baseret på partnerskab og fælles ejerskab samt resultatorienteret differentiering og skræddersyet bistand.

[1] Vedtaget af associeringsrådet EU-Marokko den 13.10.2008.

Europa-Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik (herefter "den højtstående repræsentant") vedlægger som bilag teksten til det fælles forslag til Rådets afgørelse om den holdning, som Unionen skal indtage i associeringsrådet EU-Marokko, med henblik på vedtagelse af en henstilling om gennemførelsen af handlingsplanen.

Europa-Kommissionen og den højtstående repræsentant opfordrer derfor Rådet til at vedtage vedlagte fælles forslag til Rådets afgørelse.

2013/0107 (NLE)

Fælles forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om den holdning, som Unionen skal indtage i det associeringsråd, der er oprettet ved Euro-Middelhavs-aftalen om oprettelse af en associering mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Kongeriget Marokko på den anden side, til vedtagelsen af en henstilling om gennemførelsen af handlingsplanen EU-Marokko om gennemførelse af den fremskredne status (2013-2017)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til Rådets og Kommissionens afgørelse 2000/204/EF, EKSF af 24. januar 2000 om indgåelse af Euro-Middelhavs-aftalen om oprettelse af en associering mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Kongeriget Marokko på den anden side, særlig artikel 2, stk. 1,

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Union, særlig artikel 29,

under henvisning til forslag fra Kommissionen, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Euro-Middelhavs-aftalen om oprettelse af en associering mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Kongeriget Marokko på den anden side blev undertegnet den 26. februar 1996 og trådte i kraft den 1. marts 2000.

(2) Parterne agter at godkende den nye handlingsplan EU-Marokko inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik om gennemførelse af den fremskredne status (2013-2017), som afspejler det privilegerede partnerskab mellem de to parter og bidrager til gennemførelsen af Euro-Middelhavs-aftalen gennem udarbejdelse og vedtagelse af konkrete tiltag til virkeliggørelse af dens mål —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Den holdning, Unionen skal indtage i det associeringsråd, der er oprettet ved Euro-Middelhavs-aftalen om oprettelse af en associering mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Kongeriget Marokko på den anden side vedrørende gennemførelsen af handlingsplanen EU-Marokko inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik om gennemførelse af den fremskredne status (2013-2017), er baseret på associeringsrådets udkast til henstilling, der er knyttet som bilag til denne afgørelse.

Artikel 2

Denne afgørelse træder i kraft på dagen for vedtagelsen.

Udfærdiget i Bruxelles, den […].

På Rådets vegne
Formand

Udkast til

HENSTILLING

om gennemførelsen af handlingsplanen EU-Marokko inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik om gennemførelse af den fremskredne status (2013-2017)

Associeringsrådet EU-Marokko har —

under henvisning til Euro-Middelhavs-aftalen om oprettelse af en associering mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Kongeriget Marokko på den anden side, særlig artikel 80, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Artikel 80 i Euro-Middelhavs-aftalen giver associeringsrådet beføjelser til at rette passende henstillinger med henblik på at virkeliggøre aftalens mål.

(2) I henhold til artikel 90 i Euro-Middelhavs-aftalen træffer parterne alle fornødne almindelige eller særlige foranstaltninger til at opfylde deres forpligtelser i henhold til aftalen, og de drager omsorg for, at aftalens mål virkeliggøres.

(3) Parterne i Euro-Middelhavs-aftalen har godkendt handlingsplanen EU-Marokko inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik om gennemførelse af den fremskredne status (2013-2017).

(4) Handlingsplanen EU-Marokko inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik vil bidrage til gennemførelsen af aftalen gennem udarbejdelsen og vedtagelsen af en fælles aftale mellem parterne med konkrete tiltag, der kan tjene som praktisk vejledning for gennemførelsen.

(5) Handlingsplanen har to formål, nemlig at opstille konkrete tiltag til opfyldelse af parternes forpligtelser i henhold til Euro-Middelhavs-aftalen og udstikke de bredere rammer for en yderligere styrkelse af forbindelserne mellem EU og Marokko for at skabe en betydelig grad af økonomisk integration og et udvidet politisk samarbejde i overensstemmelse med de generelle mål for Euro-Middelhavs-aftalen —

(6) VEDTAGET DENNE HENSTILLING:

Eneste artikel

Associeringsrådet henstiller, at parterne gennemfører handlingsplanen EU-Marokko inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik om gennemførelse af den fremskredne status (2013-2017), der er vedlagt som bilag, i det omfang gennemførelsen har til formål at nå målene i Euro-Middelhavs-aftalen om oprettelse af en associering mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Kongeriget Marokko på den anden side.

Udfærdiget i [...], den [...].

På vegne af associeringsrådet

Formand

BILAG

DEN EUROPÆISKE NABOSKABSPOLITIK

UDKAST TIL HANDLINGSPLAN FOR MAROKKO (2013-2017) OM GENNEMFØRELSE AF DEN FREMSKREDNE STATUS

I. INDLEDNING

Den europæiske naboskabspolitik fastsætter ambitiøse mål baseret på et fælles ansvar og overholdelse af fælles og gensidigt anerkendte værdier som demokrati, retsstatsprincipper, god regeringsførelse og overholdelse af menneskerettigheder. Den hviler ligeledes på principperne om markedsøkonomi, frihandel, bæredygtig udvikling og nedbringelse af fattigdommen og gennemførelse af politiske, økonomiske, sociale og institutionelle reformer. Oprettelsen af et område med fred og stabilitet, herunder krisestyring, forebyggelse og løsning af konflikter i regionen, indgår ligeledes i den europæiske naboskabspolitik. Marokko deler disse værdier og principper, der har ligget til grund for udarbejdelsen af landets politikker både på nationalt og internationalt plan.

Partnerskabet Den Europæiske Union (EU)-Marokko, der blev indledt med handelsaftalen fra 1969, oplevede et vendepunkt med associeringsaftalen, der blev indgået i 1996 og med den europæiske naboskabspolitik. De gjorde det muligt at styrke de politiske, økonomiske og handelsmæssige forbindelser og sikre en fortsat udvikling af den kulturelle og menneskelige udveksling. På grundlag af denne associeringsaftale har forbindelserne mellem Marokko og EU udviklet sig løbende og støt hen imod et egentligt partnerskab EU-Marokko og gjort Marokko til en privilegeret partner.

Vedtagelsen i oktober 2008 af det fælles dokument om en styrkelse af de bilaterale forbindelser / den fremskredne status var begyndelsen på en ny etape i de bilaterale forbindelser. Dette dokument styrker det prioriterede partnerskab mellem EU og Marokko og fastsætter nye ambitioner for en udbygning af de politiske, økonomiske og menneskelige forbindelser. Topmødet mellem EU og Marokko, der blev afholdt i Granada i marts 2010, bekræftede disse ambitioner og understregede det særlige partnerskab mellem EU og Marokko. I dag, hvor forbindelserne er meget udbyggede, bestræber de to parter sig på at styrke dette eksemplariske og gensidigt fordelagtige partnerskab yderligere for sammen på solidarisk vis at løfte de fælles politiske, økonomiske og sociale udfordringer.

Fremskridt med god regeringsførelse og politiske og socioøkonomiske reformer er de grundlæggende/fælles principper for gennemførelsen af den fremskredne status. Dette partnerskab kræver et styrket engagement med hensyn til gennemførelsen og videreførelsen af de store reformer, som Marokko har indledt, både på det politiske plan, hvad angår demokrati, menneskerettigheder og overholdelse af retsstatsprincippet og på det økonomiske og sociale plan, navnlig med henblik på mærkbare fremskridt med menneskelig udvikling. Omfanget af EU's støtte vil blive tilpasset ambitioner og fremskridt for de reformer, som Marokko gennemfører, og landets behov og kapacitet. EU og Marokko vil fortsat arbejde i den retning inden for rammerne af Marokkos nye forfatning, der blev vedtaget den 1. juli 2011, og EU's nye strategi, der er udviklet inden for rammerne af partnerskabet for demokrati og fælles velstand med det sydlige Middelhavsområde.

EU erkender, at for Marokkos vedkommende er en tilnærmelse til EU et afgørende valg for landets udenrigspolitik. Målet er i så høj grad som muligt at sikre en tilnærmelse til EU for at styrke og ledsage landets dynamik på områderne politisk modernisering, åben økonomi og social samhørighed. Marokko ser også dette mål som den bedste måde til at fremme samordningen og koordinationen med EU om strategiske spørgsmål af fælles interesse. De to parter mener, at fordelene ved en sådan proces vil blive styrket af en regional maghrebinsk integration og bekræfter, at de er parate til at samarbejde for at tilføre denne integration ny dynamik. I overensstemmelse med artikel 8 i traktaten om Den Europæiske Union og Marokkos ønske om at indgå en ny aftale om de gensidige forbindelser er parterne enige om at fortsætte overvejelserne om en sådan aftales form.

Handlingsplanen EU-Marokko inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik har givet mulighed for en mere målrettet anvendelse af instrumenterne i medfør af associeringsaftalen og støttet Marokkos mål om i højere grad at integrere de marokkanske økonomiske og sociale strukturer i Den Europæiske Unions.

Den nye handlingsplan for gennemførelsen af den fremskredne status er en vigtig etape i den fortsatte proces til styrkelse af forbindelserne mellem Marokko og EU, som vil bruge alle muligheder, mekanismer og instrumenter i den fremskredne status.

Dette instrument vil fremme udarbejdelsen og gennemførelsen af politikker og foranstaltninger, der tager sigte på at fremme en konsolidering af retsstaten, demokrati og menneskerettigheder, økonomisk vækst, beskæftigelse og social samhørighed, nedbringelse af fattigdommen og miljøbeskyttelse, og således bidrage til det langsigtede mål om en bæredygtig udvikling. Gennemførelsen af dette nye instrument vil tage højde for den nødvendige balance mellem en styrkelse af udviklingen hen imod en åben og moderne marokkansk økonomi og nødvendigheden af en bæredygtig socioøkonomisk udvikling.

De to parter vil i øvrigt fortsætte gennemførelsen af den økonomiske integration ved at indlede forhandlinger om en vidtgående og bred frihandelsaftale, som vil udbygge de allerede afsluttede eller igangværende sektorforhandlinger, bl.a. forhandlingerne om liberalisering af handelen med tjenesteydelser og etableringsretten, og undersøge muligheden for på gensidig basis at forbedre de præferenceindrømmelser, der er vedtaget inden for rammerne af frihandelsaftalen for landbrugsprodukter, forarbejdede landbrugsprodukter og fiskevarer under hensyntagen til de to parters særlige situation.

Det nye instrument er en sammenfatning af den tidligere handlingsplan og det fælles dokument om den fremskredne status. Det omfatter de aftalte reformer og foranstaltninger inden for rammerne af handlingsplanen, som endnu ikke er gennemført, og de nye elementer i det fælles dokument. Det nye instrument afspejler i øvrigt principperne om differentiering og ejerskab i overensstemmelse med Marokkos reformprogram. Det gør køreplanen for den fremskredne status operationel. Ifølge det nye dokument skal Marokkos regering indføre en strategi for reguleringsmæssig tilpasning på basis af en evaluering af de eksisterende forskelle, definere prioriteterne for denne tilpasning og fastsætte en tidsplan for gennemførelsen. Denne strategi vil blive støttet af EU's støtteprogrammer.

Det nuværende instrument foreskriver bl.a. en gradvis og løbende reguleringsmæssig tilnærmelse til EU-retten med henblik på gradvist at integrere den marokkanske økonomi i EU's indre marked og fremme handelen, investeringerne og væksten. I den henseende forpligter de to parter sig til at foretage en systematisk analyse af forskellen mellem den marokkanske lovgivning og EU-retten på grundlag af de referencer, der er nævnt i

handlingsplanen. Der vil for hvert område i handlingsplanen blive foretaget en evaluering af de nødvendige prioriteter og midler for at sikre en sådan konvergens. Den reguleringsmæssige tilpasning kan tage form af i) en fuldstændig gradvis overtagelse på kort eller lang sigt af EU-retten på visse områder, ii) gennemførelse af en del af EU-retten eller iii) en overtagelse af EU-rettens hovedprincipper eller bedste praksis på et givet område. Ved udløbet af handlingsplanens to første år vedtager den marokkanske regering et nationalt program for reguleringsmæssig konvergens for at fastsætte prioriteter, rækkevidde og tempo som nævnt i Trône-talen i 2010.

Den nye handlingsplan vil danne udgangspunkt for programmering, gennemførelse af og opfølgning på EU-støtten under hensyntagen til de behov, der gives udtryk for, og de opnåede mellemliggende resultater. I den forbindelse vil Marokko og EU stille midler til rådighed for gennemførelsen af de godkendte prioriteter. For EU's vedkommende vil denne støtte væsentligst blive ydet via de nationale vejledende programmer for Marokko, der definerer støttens prioriteter og den vejledende finansieringsramme. Støtten vil blive ydet under streng overholdelse af de gældende regler og procedurer for iværksættelse af EU's eksterne bistand.

Der kan anvendes en række instrumenter til at gennemføre EU's støtte til Marokko, herunder instrumenter inden for rammerne af den nye strategi for nabolande. Blandt disse instrumenter er udveksling af råd og teknisk ekspertise, bedste praksis og viden, støtte til kapacitets- og institutionsopbygning, støtte til sektorreformer, støtte til fremme af integration og social og økonomisk samhørighed og til nedbringelse af udviklingsforskelle mellem regioner og støtte til civilsamfundet.

Lån fra europæiske finansielle institutioner vil også spille en afgørende rolle for gennemførelsen af den nye handlingsplan. I den henseende skal naboskabsinvesteringsfaciliteten og lånefaciliteten for investeringer og partnerskab (FEMIP) mellem EU og Middelhavsområdet, der finansieres af EU, spille en afgørende rolle for at fremme lån til gennemførelsen af infrastrukturarbejder og for udviklingen og partnerskabet med den private sektor. Det vil bl.a. give mulighed for fuld anvendelse af de midler fra Den Europæiske Investeringsbank (EIB), som er sikret inden for rammerne af FEMIP.

Parterne er ligeledes enige om sammen at sikre en optimal anvendelse af de nye instrumenter for gennemførelse af det finansielle samarbejde, f.eks. de instrumenter, der indføres som følge af den nye strategi for nabolande på den ene side og adgangen til de nødvendige finansielle midler for at støtte Marokkos fortsatte gennemførelse af disse reformer og tilnærmelsen til EU; målet er at gøre integrationen Marokko/EU mere effektiv og hensigtsmæssig.

Handlingsplanen skal løbe over fem år (2013–2011). Der vil blive lagt særlig vægt på de prioriterede foranstaltninger, der er identificeret i skemaet i handlingsplanen (jf. Bilag III), der er en integreret del af handlingsplanen Mens handlingsplanen gennemføres, kan de to parter tilpasse den i forhold til den marokkanske regerings og/eller EU's nye prioriteter uden at skulle vedtage en ny handlingsplan.

Gennemførelsen af reformer på en lang række nøgleområder kræver, at der fastsættes præcise mål og stilles de nødvendige midler til rådighed. Associeringsudvalget og de underudvalg, der oprettes inden for rammerne af associeringsaftalen, vil sikre en regelmæssig opfølgning af handlingsplanens gennemførelse, navnlig hvad angår de opnåede fremskridt og den ydede støtte. Parterne kan ligeledes udarbejde statusrapporter. Civilsamfundet skal kunne bidrage aktivt til denne opfølgning.

Handlingsplanen, der indgår i processen for gennemførelse af den fremskredne status, er en vigtig fase i udviklingen af de to parters forbindelser hen imod et privilegeret partnerskab.

Ad hoc-gruppen om den fremskredne status vil på dette grundlag fortsætte sine overvejelser med henblik på at definere nye perspektiver for dette nye partnerskab og identificere indhold, instrumenter og målsætninger.

II. HANDLINGSPLAN

A. SKABE ET OMRÅDE MED FÆLLES VÆRDIER

1. POLITISK OG STRATEGISK DIALOG

1.1 Udenrigs- og sikkerhedspolitisk samarbejde

Styrke dialogen og samarbejdet inden for udenrigs- og sikkerhedspolitik for at sikre en regelmæssig samordning af internationale spørgsmål, hensyntagen til begge parters interesser og en styrkelse af sikkerheden og stabiliteten, navnlig i Maghreb-landene

Udvikle **den bilaterale politiske dialog**, bl.a. gennem:

- Afholdelse af topmøder mellem Marokko og EU på ad hoc-basis.
- Afholdelse af møder mellem Marokkos udenrigsministerium og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik og næstformand i Europa- Kommissionen på ad hoc-basis.
- Afholdelse af uformelle møder på ad hoc-basis mellem den marokkanske udenrigsminister og de europæiske udenrigsministre.
- Marokkanske fagministres deltagelse på ad hoc-basis i møder med europæiske ministerkolleger i tilslutning til regelmæssige møder i EU's Ministerråd møder.
- Afholdelse af ad hoc-møder mellem højtstående marokkanske embedsmænd og medlemmer af udvalg og grupper i Rådet for Den Europæiske Union, herunder Den Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité, Maghreb-Mashrek-gruppen, Afrikagruppen (COAFR), Terrorismegruppen (COTER) og Menneskerettighedsgruppen (COHOM).
- Marokkos støtte fra sag til sag til erklæringer og afgørelser fra Rådet for Den Europæiske Union inden for fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP) i henhold til retningslinjer udarbejdet af EU.

Øget samarbejde i multilaterale fora

- Afholde møder i New York mellem Marokkos udenrigsminister og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik og næstformand i Europa-Kommissionen med henblik på at sikre en bedre samordning af de to parters holdninger.
- Fælles initiativer inden for rammerne af FN's Menneskerettighedsråd og FN-Generalforsamlingens Tredje Komité og andre internationale organisationer på grundlag af prioriteter, som de to parter har fastsat og godkendt, og udarbejdelse af en tidsplan for samrådsmøder i Genève og New York inden møder i de FN-organer, der varetager menneskerettighedsspørgsmål.

- Indføre uformelle samrådsmekanismer med henblik på at bidrage til at forbedre gennemførelsen af multilaterale aftaler.

- Afholde samråds- og koordineringsmøder om initiativer vedrørende bekæmpelse af trusler mod den internationale, regionale og subregionale sikkerhed.

- Samråd mellem Marokko og EU om bekæmpelse af klimaændringer.

Styrke samarbejdet om konfliktforebyggelse og krisestyring

- Styrke samarbejdet og dialogen inden for rammerne af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP).

- Forberede indgåelse af en rammeaftale om informationssikkerhed.

- Indgå en rammeaftale for Marokkos deltagelse i EU's krisestyringsoperationer (civile og militære).

- Eventuel deltagelse i uddannelsestiltag vedrørende konfliktforebyggelse og krisestyring organiseret af Det Europæiske Sikkerheds- og Forsvarsakademi (ESDC).

- Undersøge mulighederne for samråd med hensyn til styring af post-konfliktsituationer og genopbygning i forbindelse med fredsskabende operationer.

- Udvikle partnerskabet for fred og sikkerhed i Afrika under hensyntagen til begge parters interesser.

- Bidrage til FN's konfliktløsningsindsats.

- Deltage aktivt i initiativet vedrørende regionale ekspertisecentre på det kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare område (Centres d'Excellence Chimique, Biologique, Radiologique et Nucléaire (CBRN), der har til formål at styrke den institutionelle kapacitet i forhold til kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare risici, uanset om de har kriminel oprindelse eller er opstået efter ulykker eller naturkatastrofer (sekretariat for centret for Vestafrika/Atlanterhavskysten planlagt i Marokko).

Udbygge samarbejdet med hensyn til ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og kontrol med eksport af våben og produkter med dobbelt anvendelse

- Bidrage til gennemførelsen af slutdokumentet fra konferencen om gennemgang af ikke-spredningstraktaten (NPT) (2010).

- Aktivt engagement i forhandlingsprocessen om våbenhandelstraktaten (ATT).

- Afholde seminarer og øvelser om gennemførelsen af principperne i det globale initiativ til bekæmpelse af nuklear terrorisme (GICNT).

- Styrke dialogen om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler, som omfatter undersøgelse af specifikke trusler i forbindelse med disse våben for den regionale sikkerhed, bl.a. ved:

– gennemførelse på nationalt plan af de gældende internationale forpligtelser, navnlig FN's Sikkerhedsråds resolution 1540/04 og 1977/2011

– tilslutning til og national gennemførelse af de relevante internationale instrumenter på dette område på grundlag af et styrket samarbejde med de kompetente internationale organisationer, som f.eks. Det Internationale Atomagentur (IAEA)

– et styrket samarbejde om forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig handel med materialer, udstyr og viden, der kan indgå i fremstilling af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler

– fremme udbredelsen og gennemførelsen af Haag-adfærdskodeksen mod spredning af ballistiske missiler (HCOC) og traktaten om et Altomfattende Forbud mod Atomprøvesprængninger (CTBTO).

- Indførelse af et effektivt nationalt system til kontrol med eksport af våben og produkter med dobbelt anvendelse, der giver mulighed for at kontrollere eksport og transit af våben og produkter, der kan indgå i fremstilling af masseødelæggelsesvåben, bl.a. ved at:

  – vedtage regler for kontrol med eksport, der bl.a. omfatter bestemmelsessted for våben og produkter med dobbelt anvendelse, og effektive og hensigtsmæssige sanktioner i tilfælde af overtrædelser

  – udvikle et partnerskab mellem forvaltningen og private aktører for at sikre udbredelse og overholdelse af forpligtelser, hvad angår kontrol med eksport af våben og produkter med dobbelt anvendelse.

- Styrkelse af dialogen om spørgsmål vedrørende kontrol med eksport af håndvåben og lette våben og kontrol med omladning og transit, bl.a. gennem regionale uddannelses- og oplysningsseminarer.

- Samarbejde vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig handel med konventionelle våben, herunder håndvåben og lette våben og bekæmpelse af denne handel.

1.2 Samarbejde om civilbeskyttelse

- Fortsætte det regionale samarbejde om forebyggelse, forberedelse og svar på naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer.

- Indgå operationelle aftaler mellem Marokkos og Europa-Kommissionens organer om samarbejdet med monitorerings- og informationscentret under aktiveringer af EU's civilbeskyttelsesordning.

- Fremme en styrkelse og diversificering af samarbejdet på civilbeskyttelsesområdet, herunder forebyggelse, forberedelse og forvaltning af naturkatastrofer og teknologiske risici, indførelse af et varslingssystem for naturkatastrofer og relevante uddannelses- og specialiseringstiltag.

1.3 Regionalt samarbejde

Støtte gennemførelsen af initiativer og projekter vedrørende regional integration

- Aktivt engagement for en optimal gennemførelse af Middelhavsunionen, således at den bliver en global og solidarisk partnerskabsramme.

- Engagement for en styrkelse af de subregionale koordinerings- og samarbejdsmekanismer i 5+5-dialogen og i Den Arabiske Maghreb (AMU) - EU, bl.a. gennem udvikling af projekter med variabel geometri på områder af fælles interesse

- Fremme den intraregionale integration, bl.a. inden for rammerne af Den Arabiske Maghreb-Union, på det økonomiske og handelsmæssige område

- Fremme af en effektiv gennemførelse af Agadiraftalen for at styrke den økonomiske integration mellem de arabiske lande, der støder op til Middelhavet.

- Intensivering af den bilaterale samordning om partnerskabet Afrika-EU.

2. DEMOKRATI, RETSSTAT OG GOD REGERINGSFØRELSE

Foranstaltninger i dette kapitel vedrører overholdelse af de demokratiske principper og menneskerettigheder samt god regeringsførelse, navnlig inden for rammerne af gennemførelsen af Marokkos forfatning, der blev vedtaget den 1. juli 2011.

2.1 Demokrati, retsstat og god regeringsførelse

Konsolidere de institutioner, der sikrer demokrati, overholdelse af retsstatsprincipper og princippet om magtadskillelse og magtbalance

- Konsolidering af parlamentets og regeringens rolle.

- Konsolidering af de politiske partiers rolle inden for rammerne af den demokratiske pluralisme og styrkelse af udvekslingen mellem politiske partier og parlamentariske grupper.

- Styrkelse af den parlamentariske oppositions bidrag og vigtige rolle i det parlamentariske arbejde og sikring af oppositionens rettigheder.

- Større rolle til civilsamfundet, navnlig gennem et styrket samråd med civilsamfundets aktører og de parter, der deltager i udarbejdelsen af lovforslag; Indførelse af samrådsinstanser og i højere grad inddragelse af disse i udarbejdelsen, gennemførelsen og evalueringen af de offentlige politikker.

- Styrkelse af borgernes deltagelse i forvaltningen af det offentlige liv, bl.a. ved at sikre deres ret til at indgive andragender og foreslå lovgivning.

- Styrkelse af foranstaltninger, der skal øge antallet af registrerede på valglisterne og valgdeltagelsen.

- Konsolidering af de foranstaltninger og administrative instanser, der skal sikre en styrkelse af statens demokratiske praksis, bl.a. ved at oprette en forfatningsdomstol.

- Fortsat afholdelse af demokratiske valg i overensstemmelse med internationale standarder.

- Fortsat gennemførelse af loven om uafhængig og neutral valgobservation, bl.a. ved at inddrage civilsamfundet.

- Fortsat gennemførelse af lovgivningsmæssige foranstaltninger, der fremmer mænds og kvinders lige adgang til mandater og poster, der besættes ved valg, og foranstaltninger, der tager sigte på at øge kvinders deltagelse i det politiske liv.

- Fremme Marokkos gennemførelse af foranstaltninger, der giver marokkanere med bopæl i udlandet mulighed for at udøve deres stemmeret og være valgbare.

- Fortsættelse og styrkelse af det nationale menneskerettighedsråds (CNDH) og ombudsmandsinstitutionens handlemuligheder og uafhængighed.

Modernisering af den offentlige forvaltning

- Garanti for lige adgang til offentlige tjenester, en rimelig geografisk dækning og offentlige tjenesters opfyldelse af krav om kvalitet, gennemsigtighed, regnskabsaflæggelse og ansvarlighed. I den henseende skal der vedtages og gennemføres et charter for offentlige tjenester, der fastsætter regler for god regeringsførelse vedrørende offentlige forvaltningers drift.

- Styrke strukturerne for modtagelse, formidling og forvaltning af klager i offentlige forvaltninger og udarbejde uddannelsesprogrammer for ansatte i modtagestrukturer.

- Modernisere forvaltningen af menneskelige ressourcer i den offentlige sektor.

- Forenkle de administrative procedurer.

- Oplyse om EU-politikker.

- Fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder i den offentlige forvaltning, navnlig kvinders adgang til ledende stillinger.

- Samarbejde om evaluering af offentlige politikker.

2.2 Decentralisering og regionalisering

Konsolidering af den administrative og budgetmæssige decentralisering

- Gennemførelse af den administrative decentraliseringsproces.

- Styrkelse af den forvaltningsmæssige og tekniske kapacitet og af de lokale myndigheders uddannelse og forvaltning af menneskelige ressourcer.

- Gennemførelse af finansloven for de lokale myndigheder og deres organisationer.

- Forenkling og forbedring af provenuet af lokal beskatning.

- Styrkelse af de territoriale myndigheders mulighed for fuldt ud at evaluere og mobilisere deres beskatningsmæssige potentiale.

- Fremme af partnerskabs- og samarbejdsinitiativer mellem de lokale marokkanske og europæiske myndigheder.

- Gennemførelse af den udvidede regionaliseringsproces ved at vedtage og gennemføre den organiske lov, der fastsætter rammer og retningslinjer for de lokale myndigheder.

- Styrkelse af kapaciteten i de forvaltninger, der støtter og styrer regionaliseringsprojektet, bl.a. hvad angår fastsættelse af en finansierings- og udligningsmodel, administrativ organisation og udvikling af partnerskabs- og kontraktindgåelseskapacitet.

- Professionalisering af de lokale tjenester og styrkelse af projektstyring.

- Fremme samarbejdsinitiativer mellem marokkanske lokale enheder og EU's Regionsudvalg.

2.3 Reform af retsvæsenet

Reform af retsvæsenet og styrkelse af dets uafhængighed

- Styrkelse af retsvæsenets uafhængighed og sikring af en effektiv drift og oprettelse af det øverste retsråd.

- Gennemførelse af de reformer, der er nødvendige for at sikre dommernes uafhængighed, bl.a. hvad angår udnævnelse, forfremmelse, pensionering og disciplinærforanstaltninger.

- Revision af statutten for dommere og justitssekretærer og af den juridiske ramme for de forskellige ansatte i retssystemet.

- Øget adgang til retsvæsenet for alle og gratis adgang for personer, der ikke har rådighed over tilstrækkelige midler i de tilfælde, hvor det er foreskrevet i loven.

- Sikring af retten til en retfærdig rettergang, princippet om uskyldsformodning og retten til effektive retsmidler.

- Færdiggørelse af den nye straffelov, revision af strafferetsplejeloven og den civile retsplejelov i overensstemmelse med internationale standarder.

- Oprettelse af et nationalt overvågningscenter for kriminalitet.

- Udvikling af alternative tvistbilæggelsesmetoder, f.eks. mægling, voldgift og forlig, og anvendelse af andre sanktionsmuligheder end fængsel, bl.a. et system til overvågning af tiltalte.

- Fortsættelse af decentraliseringen af domstolene, revision af domstolssystemets opbygning og organisation.

- Forenkling og forbedring af de retlige procedurer, herunder nedbringelse af procedurernes varighed, og af retssagen for at sikre, at der afsiges domme inden for en rimelig frist, og af fuldbyrdelsen af de afsagte domme.

- Forbedring af den retlige bistand til tilbageholdte personer i overensstemmelse med loven.

- Efteruddannelse af dommere og andre ansatte i retsvæsenet på følgende områder: menneskerettigheder, internationale aftaler, sagsøgtes rettigheder, erhvervsret.

- Styrkelse af førsteinstansretternes afdelinger for familieretlige sager for at ledsage anvendelsen af familieretten.

- Styrkelse af kapaciteten for det dommerkorps, der behandler sager om mindreårige, og af kriminalpolitiet for mindreårige.

- Styrkelse af kapaciteten for den sociale støtteinfrastruktur – socialarbejdere og institutioner, der overvåger og rehabiliterer mindreårige.

- Sikre anvendelse af de internationale standarder for ungdomsretspleje, navnlig FN's standardminimumsregler for retspleje over for mindreårige (Beijingreglerne) og FN's retningslinjer for forebyggelse af ungdomskriminalitet (Riyadhretningslinjerne).

Forbedring af forholdene under frihedsberøvelse

- Sikre, at frihedsberøvede fuldt ud kan gøre deres rettigheder gældende i alle faser af frihedsberøvelsen.

- Institutionel styrkelse af "Délégation Générale à l'Administration Pénitentiaire et à la Réinsertion" (generaldirektoratet for fængselsadministration og reintegration), bl.a. med hensyn til uddannelse, sikring af de frihedsberøvedes rettigheder (for at forbedre forholdene under frihedsberøvelsen), nedbringelse af overbelægning i fængslerne og sikring af de frihedsberøvedes reintegration.

- Sikre enhver persons fysiske og psykiske integritet og styrke bekæmpelsen af straffrihed, hvis denne er i fare, herunder inden for rammerne af de forpligtelser, der følger af den internationale konvention mod tortur og grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

- Uddannelse af overordnet personale og tilsynsførende personale ved at styrke deres kompetence på pædagogiske og sikkerhedsmæssige områder og i relation til menneskerettigheder.

- Oprettelse af nye pædagogiske centre i fængslerne.

- Samarbejde om at forbedre frihedsberøvedes reintegration.

- Forbedring af forholdene under frihedsberøvelse ved at nedbringe overbelægningen i fængslerne gennem et program for opførelse og renovering af fængsler.

- Decentralisering ved at oprette ni regionale direktorater for decentral og lokal forvaltning af fængsler.

2.4 Styrkelse og beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder

Sikre overholdelse, fremme og beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder i overensstemmelse med internationale standarder

- Fortsætte bestræbelserne på at harmonisere de marokkanske retsregler med de internationale menneskerettighedsstandarder.

- Tillægge de behørigt ratificerede og offentliggjorte internationale konventioner forrang for national ret og harmonisere de nationale retsforskrifter i overensstemmelse med disse konventioner (forfatningens præambel).

- Afslutte implementeringsprocessen og gennemførelsen af den valgfri protokol til konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder.

- Gennemføre henstillingerne fra Racediskriminationskomitéen (CEDR) fremsat på komitéens 77. møde i Genève i august 2010 efter gennemgang af den periodiske rapport for Marokko.

- Deponering i De Forenede Nationer af Marokkos tiltrædelsesinstrumenter for den første valgfri protokol til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder (PIDCP) vedrørende klageprocedurerne, for den valgfri CEDEF-protokol og den valgfri protokol til konventionen mod tortur.

- Ratifikation af den internationale konvention til beskyttelse af alle personer mod tvungen forsvinding.

- Fortsat gennemførelse af henstillingerne i henstillingerne fra FN's Menneskerettighedsråds universelle regelmæssige gennemgang.

- Undersøge mulighederne for Marokkos faste deltagelse i de særlige procedurer.

- Fortsætte høringerne med henblik på ratifikation af Romstatutten for Den Internationale Straffedomstol.

- Øge den lovsikrede beskyttelse af retten til liv og fastholde de facto-moratoriet for fuldbyrdelse af dødsstraf og fortsætte dialogen om en revision af bestemmelserne i straffeloven om ophævelse af dødsstraf og om tiltrædelse af PIDCP's anden valgfri protokol.

- Fortsat gennemføre alle henstillinger fra kommissionen for retfærdighed og forsoning (Instance Equité et Réconciliation – IER), bl.a. ved at gennemføre en national strategi til bekæmpelse af straffrihed.

- Vedtage og gennemføre den nationale handlingsplan for demokrati og menneskerettigheder.

- Intensivere dialogen og samarbejdet vedrørende bekæmpelse af racisme og fremmedhad.

- Vedtage og gennemføre den organiske lov, der fastslår, at tamizight er statens officielle sprog på lige fod med det arabiske sprog.

- Konsolidere de bestræbelser, der er iværksat for at fremme og bevare de kulturelle rettigheder for Marokkos forskellige samfund (bl.a. allerede indledt på det audiovisuelle område) og sikre beskyttelse af de dialekter, der anvendes i Marokko. Med henblik herpå indføre et marokkansk sprog- og kulturråd.

- Sikre religionsfrihed.

- Fremme bekæmpelsen af alle former for diskrimination i overensstemmelse med artikel 26 i ICCPR (den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder).

2.5 Ytringsfrihed, herunder på det audiovisuelle område, og forsamlings- og foreningsfrihed

Sikre beskyttelse af de grundlæggende friheder i overensstemmelse med internationale standarder

- Styrke garantierne vedrørende ytringsfrihed i overensstemmelse med internationale standarder.

- Vedtage den nye presselov i overensstemmelse med internationale standarder for menneskerettigheder og støtte til udarbejdelse og gennemførelse af en adfærdskodeks for journalister; overveje at begrænse eller fjerne frihedsberøvende foranstaltninger for journalister og sikre kildebeskyttelse i forbindelse med udøvelsen af deres job.

- Effektiv anvendelse af pressens selvregulering under streng overholdelse af demokratiske og etiske, herunder fagetiske, regler i overensstemmelse med internationale referencerammer.

- Afslutte indførelsen af et nationalt presseråd.

- Gennemføre reformer, der fremmer mediepluralisme og medieuafhængighed, herunder finansiel, og liberalisere medie- og reklamemarkedet.

- Styrke den høje myndighed for audiovisuel kommunikation i liberaliseringsprocessen for den audiovisuelle sektor og fremme af mediepluralisme og et mangfoldigt udtryk for forskellige tankeretninger og meninger.

- Konsolidere den eksterne audiovisuelle pluralisme (flere operatører) og den interne pluralisme (indholdspluralisme) for at sikre de midler, der er nødvendige for at producere et mangfoldigt indhold, og navnlig sikre gennemførelse af et professionelt og effektivt audiovisuelt informationssystem.

- Vedtage og gennemføre lovgivningsmæssige foranstaltninger vedrørende adgang til den information, der beror hos den offentlige forvaltning, de valgte institutioner og de institutioner, der er pålagt en public service-opgave.

- Gennemføre mæglingsmekanismer før retsforfølgning af lovovertrædelser begået af pressen.

- Effektivt anvende den eksisterende lovgivning om foreningsfrihed og styrke de midler, der giver mulighed for at klage over afgørelser eller undladelser fra den offentlige forvaltnings side.

- Ændre loven om demonstrationer på offentlig vej og offentlige forsamlinger i retning af at opnå balance mellem overholdelse af den offentlige orden og sikring af de grundlæggende rettigheder og friheder.

- Vedtage og gennemføre den organiske lov om reglerne for udøvelse af strejkeretten i samråd med arbejdsmarkedets parter.

2.6 Fremme af kvinders rettigheder

Fremme kvinders civile, politiske, sociale og økonomiske rettigheder og ligestillingen mellem mænd og kvinder på alle områder

- Gennemføre CEDAW (konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder) og princippet om ligestilling, hvad angår rettigheder og friheder på det civile, politiske, økonomiske, sociale, kulturelle, uddannelsesmæssige og miljømæssige område.

- Arbejde for at sikre lige repræsentation af mænd og kvinder, oprette en myndighed for lige repræsentation og bekæmpe alle former for diskrimination.

- Gennemføre regeringens dagsorden for ligestilling mellem mænd og kvinder 2011-2015 som regeringens handlingsplan for indførelse af ligestilling mellem kønnene i de offentlige politikker.

- Gennemføre konklusionerne fra Euro-Middelhavs-mødet om kvinders rolle i samfundet (Marrakech, november 2009).

- Indføre og styrke mekanismer og strukturer for fremme og beskyttelse af kvinders rettigheder.

- Fortsat indføre mekanismer og midler for at fremme anvendelsen af familieretten hos de involverede aktører, fortsætte informations- og uddannelsestiltag for dommere om familierettens principper og mål og styrke familiedomstolenes materielle og menneskelige midler.

- Indførelse og drift af fonden for familiesolidaritet.

- Færdiggøre den lovgivningsmæssige ramme for bekæmpelse af vold mod kvinder (inden for rammerne af reformen af strafferetten og vedtagelsen af loven om vold mod kvinder).

- Styrke anvendelse af ligestillingsforanstaltningerne i arbejdsmarkedslovgivningen.

2.7 Fremme børns og sårbare personers rettigheder, herunder handicappede personers rettigheder

Sikre beskyttelse af børns og handicappedes rettigheder i overensstemmelse med internationale standarder

- Styrke mekanismerne til kontrol af en effektiv anvendelse af arbejdsmarkedslovgivningen, der forbyder børn under 15 år at arbejde, jf. Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) konventioner 182 og 138.

- Vedtage og gennemføre loven om ansættelses- og arbejdsbetingelser for personer ansat som hushjælp.

- Udbrede ordningen for lægehjælp til de dårligst stillede (régime d'assistance médicale des démunis, RAMED).

- Vedtage og anvende loven om rettigheder for handicappede.

- Oprette det rådgivende familie- og børneråd (Conseil Consultatif de la famille et de l'enfance) og et rådgivende råd for ungdom og foreningsliv (Conseil Consultatif de la jeunesse et de l'action associative).

2.8 Samarbejde mellem Marokko, EU og Europarådet

Udvikle et samarbejde mellem Marokko og Europarådet, bl.a. på Europarådets ekspertiseområder, og definition af synergier med hensyn til samarbejdsområder og foranstaltninger inden for rammerne af partnerskabet Marokko-EU.

- Indledning af et samarbejde mellem det nationale menneskerettighedsråds (CNDH) og Europarådets menneskerettighedskommissær om fremme af menneskerettigheder.

- Marokkos gradvise tilslutning til de relevante Europarådskonventioner vedrørende beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, som er åbne for deltagelse af lande, der ikke er medlemmer af Europarådet, i overensstemmelse med Europarådets tiltrædelsesprocedurer, herunder:

  – konventionen om it-kriminalitet

  – konventionen om bekæmpelse af menneskehandel

  – konventionen om udøvelse af børns rettigheder

  – konventionen om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug

  – konventionen om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold og finansiering af terrorisme

  – konventionerne om bekæmpelse af korruption og tillægsprotokollen

  – konventionen om forebyggelse af terrorisme

  – konventionen om gensidig retshjælp i straffesager og den anden tillægsprotokol

  – konventionen til forebyggelse af tortur og umenneskelig eller vanærende behandling eller straf

  – konventionen om beskyttelse af det enkelte menneske i forbindelse med elektronisk databehandling af personoplysninger

  – konventioner i relation til audiovisuel kommunikation og støtte til Marokkos deltagelse i Det Europæiske Observationsorgan for det Audiovisuelle Område.

- Gennemføre programmet for trepartssamarbejde.

- Fortsætte status som "partner for demokrati" i Europarådets Parlamentariske Forsamling.

- Fremme samarbejdsforanstaltninger mellem de marokkanske territoriale enheder og Europarådets Kongres af Lokale og Regionale Myndigheder (CLRAE).

- Udnytte ekspertisen hos Den Europæiske Kommission for Demokrati gennem Ret (Venedigkommission), som landet har været medlem af siden 2007.

- Tilnærmelse af Marokkos og Europarådets retlige ramme for menneskerettigheder.

2.9 Bekæmpelse af korruption

Samarbejde om bekæmpelse af korruption

- Gennemføre FN's konvention og andre relevante instrumenter med hensyn til forebyggelse og bekæmpelse af korruption.

- Fortsat samarbejde med OECD med hensyn til forebyggelse og bekæmpelse af korruption.

- Fortsat ajourføre og harmonisere Marokkos lovgivning om forebyggelse og bekæmpelse af korruption.

- Fortsat samarbejde med OECD med hensyn til forebyggelse og bekæmpelse af korruption.

- Styrke den offentlige kapacitet til objektiv evaluering af politikkerne med hensyn til forebyggelse og bekæmpelse af korruption.

- Kortlægge korruptionsrisici efter en todelt – regional og sektormæssig – strategi.

- Styrke åbenhed, forenkling og dematerialisering af den offentlige forvaltnings procedurer og gennemføre målene for e-forvaltning.

- Styrke de institutioner, der fører tilsyn og kontrol, foretager opfølgning og aflægger regnskaber bl.a. for at sikre åbenhed om deres afgørelser og udvikle en indbyrdes koordinering.

- Styrke reglerne om integritet og åbenhed med hensyn til forvaltning af de offentlige finanser, delegeret forvaltning af offentlige tjenester, indgåelse og gennemførelse af offentlige indkøb.

- Oprette den nationale instans for redelighed og bekæmpelse af korruption og styrke dens rolle, uafhængighed og kapacitet.

- Styrke civilsamfundets deltagelse i forebyggelse af korruption.

- Ledsage oprettelsen af retshjælpscentre i forbindelse med bekæmpelse af korruption.

- Styrke skatteretterne, herunder revisionsretten.

- Anvende loven om beskyttelse af informanter og ofre for korruption.

For at opfylde alle mål i "*Et område med fælles værdier"* vil Marokko fortsætte sine bestræbelser på at informere alle nationale aktører om nødvendigheden af at lade sig inspirere af de principper og værdier, der er foreskrevet i Europarådets europæiske menneskerettighedskonvention, Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, Europarådets delaftaler samt de relevante europæiske direktiver på området. Dette dokument er vedlagt en vejledende liste over europæiske retlige bestemmelser, der skal tages højde for i den henseende. Denne informationsindsats vil ligeledes vedrøre den nationale lovgiver, der skal tage højde for disse værdier og principper ved udformningen af den nationale lovgivning.

3. SAMARBEJDE OM RETLIGE ANLIGGENDER OG SIKKERHED

3.1 Civil- og strafferetligt samarbejde

Vedtagelse af lovgivning om retligt samarbejde mellem stater

- Gennemførelse af de væsentligste internationale konventioner, f.eks.:
  - Haagerkonventionen fra 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål
  - Haagerkonventionen fra 1970 om bevisoptagelse i udlandet i sager om civile eller kommercielle spørgsmål
  - Haagerkonventionen fra 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser
  - Haagerkonventionen fra 1996 om retternes kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældremyndighed og foranstaltninger til beskyttelse af mindreårige.
- Styrkelse af dialogen om international børnebeskyttelse og familieretlige spørgsmål i forbindelse med Marokkos deltagelse i den juridiske konference om grænseoverskridende familiespørgsmål, "Maltaprocessen" indledt af Haagerkonferencen om International Privatret.
- Indførelse af konkrete løsninger for at forebygge, forvalte og løse konflikter om forældremyndighed, herunder barnebortførelser.
- Indgåelse af en samarbejdsaftale mellem Marokko og EU's Enhed for Retligt Samarbejde (EUROJUST) under hensyntagen til kravene vedrørende beskyttelse af personoplysninger.

3.2 Politisamarbejde

Fortsætte udviklingen af samarbejdet mellem Marokkos og EU-medlemsstaternes politimyndigheder

- Fremme politisamarbejdet med hensyn til bedste praksis.

- Indgå en aftale om strategisk samarbejde mellem Marokkos kompetente myndigheder og Den Europæiske Politienhed (Europol).

- Indgå en samarbejdsaftale mellem Marokko og Det Europæiske Politiakademi (Cepol) og deltagelse i Cepols uddannelsestiltag.

- Oprette "Institut Supérieur de lutte contre la criminalité" (instans til bekæmpelse af kriminalitet).

3.3 Samarbejde om bekæmpelse af terrorisme

Fortsat udvikle og styrke samarbejdet med hensyn til forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme

- Styrke samarbejdet vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme, hvad angår forebyggelse, efterretninger og retligt og politimæssigt samarbejde.

- Fortsat gennemføre FN's Sikkerhedsråds resolutioner 1988/11, 1989/11 og 1373/01 og ratificere alle relevante internationale konventioner og protokoller.

- Fortsat samarbejde inden for rammerne af COTER.

- Gennemføre terrorlovgivningen, herunder lovgivningen om forebyggelse og bekæmpelse af terror under overholdelse af menneskerettighederne.

3.4 Samarbejde om bekæmpelse af organiseret kriminalitet

Ratificering og gennemførelse af internationale instrumenter til bekæmpelse af organiseret kriminalitet

- Gennemføre FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet og de tilhørende protokoller om smugling af indvandrere til lands, til vands og i luften, bekæmpelse af ulovlig fremstilling af og handel med skydevåben og dele, komponenter samt ammunition hertil samt den supplerende protokol om forebyggelse, bekæmpelse og retsforfølgning af menneskehandel, særlig handel med kvinder og børn.

- Udvikle lovgivningen ifølge de relevante internationale standarder og instrumenter.

- Udvikle lovgivningen om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel ifølge internationale standarder og instrumenter.

- Styrke foranstaltningerne for de mest udsatte grupper (kvinder og børn).

- Gennemføre uddannelse om mekanismerne om forebyggelse og bekæmpelse af organiseret kriminalitet, bl.a. om menneskehandel, herunder identifikation, beskyttelse og bistand til ofre for menneskehandel.

- Forbedre instrumenterne til analyse af kriminalitetstyper og metoderne til menneskehandel og udnyttelse.

- Udveksle oplysninger og bedste praksis i forbindelse med forebyggelse og bekæmpelse af it-kriminalitet.

Udvikle metoder til at bekæmpe menneskehandel

- Styrke den globale strategi vedrørende de personer, der er ansvarlige for rekruttering, de personer, der transporterer, logerer og udnytter migranterne, andre mellemmænd, kunder eller personer, der drager fordel deraf.

- Iværksættelse af særlige uddannelsestiltag for dommere, politi og grænsekontrolpersonale.

3.5 Bekæmpelse og forebyggelse af narkotika og narkotikahandel

Styrke bekæmpelsen af narkotikahandel, herunder transit og eksport, og narkotikamisbrug, bl.a. gennem forebyggelse inden for rammerne af gennemførelsen af forskellige aspekter af den nationale strategi til narkotikabekæmpelse

- Styrke den nationale strategi til forebyggelse og bekæmpelse af narkotika, herunder foranstaltninger vedrørende nedbringelse af efterspørgsel og udbud, forebyggelse og foranstaltninger til udvikling af regionerne.

- Fortsætte dialogen vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af narkotika.

- Iværksætte samarbejdsforanstaltninger med Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EONN), bl.a. med henblik på tiltag fra det nationale overvågningscenter for narkotika og narkotikamisbrug.

- Iværksætte særlige uddannelsestiltag for dommere, politi og grænsekontrolpersonale.

- Styrke kapaciteten for den nationale kommission vedrørende narkotikamisbrug.

- Samarbejde inden for rammerne af den fortsatte proces med at udrydde dyrkning af cannabis og gennemførelse af alternative udviklingsprogrammer.

- Udvikle programmer i Marokko for forebyggelse, behandling og rehabilitering af narkotikamisbrugere, bl.a. sammen med Europarådets kompetente instanser.

- Styrke de særlige strukturer, der giver mulighed for at tage vare på narkotikamisbrugeres sundhedsmæssige og sociale situation.

- Samarbejde om at udarbejde standarder med hensyn til omdirigering af kemiske prækursorstoffer og andre stoffer, der anvendes til fremstilling af narkotika.

3.6 Hvidvaskning af penge og økonomisk og finansiel kriminalitet

Styrke indsatsen mod og samarbejdet om bekæmpelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme

- Gennemføre artikel 61 i associeringsaftalen.

- Udveksle oplysninger om lovgivning, praksis, europæiske typologier og internationale instrumenter (bl.a. henstillinger fra Den Finansielle Aktionsgruppe (FATF)) vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme.

- Fortsat udvikle den lovgivningsmæssige og administrative ramme vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme i overensstemmelse med principperne i henstillingerne fra FATF.

- Styrke den nationale indsats for forebyggelse og bekæmpelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme.

- Styrke informationsudvekslingen mellem de europæiske systemer af finansielle efterretningsenheder og det marokkanske system, bl.a. inden for rammerne af Egmontgruppen.

- Udarbejde et uddannelsesprogram for dommere, anklagere, politi og andre berørte forvaltninger på området.

- Styrke den marokkanske finansielle efterretningsenheds kapacitet og konsolidere dens forebyggende rolle.

- Gennemføre oplysningskampagner for at bevidstgøre skatteydere.

- Udarbejde kontrolprocedurer for skatteydere.

3.7 Forvaltning af grænser, personers mobilitet og migrationspolitik, international beskyttelse og asyl

Fortsat dialog om migration, mobilitet og sikkerhed, bl.a. med henblik på:

- en bedre organisation af lovlig migration

- en optimering af migrationens positive følger for udviklingen

- en effektiv bekæmpelse af ulovlig migration og menneskehandel, herunder samarbejde om tilbagetagelse og en bedre grænsekontrol

- fremme og international beskyttelse og styrkelse af asylpolitikken

- fremme og overholde migranters rettigheder, både for marokkanske statsborgere med bopæl i EU og migranter fra tredjelande, der befinder sig i Marokko

- fremme initiativer både til fordel for integration af marokkanske migranter med ulovligt ophold, der indrejser i EU, og for den sociale og arbejdsrelaterede reintegration af marokkanere, der vender tilbage til deres oprindelsesland.

Formålet med dialogen er at indgå et mobilitetspartnerskab med en række initiativer vedrørende migration, mobilitet og sikkerhed aftalt og iværksat af begge parter. De foranstaltninger, der identificeres i løbet af dialogen, vil bl.a. omfatte styrket adgang til de lovlige migrationskanaler, en lempelse af retningslinjerne for indrømmelse af visa (bl.a. via

EU's visumkodeks), tilbagetagelse til oprindelseslandet og social og arbejdsmæssig reintegration i tilfælde af frivillig tilbagevenden.

Dette mobilitetspartnerskab er udformet som en langsigtet samarbejdsramme i overensstemmelse med den overordnede strategi om migrationsspørgsmål og mobilitet og den marokkanske politik på området, og det er baseret på en politisk dialog og samarbejde, som udvikler sig i tidens løb på grundlag af forbindelserne mellem Marokko og EU.

Udvikling og international beskyttelse og asylpolitik ved at:

- Styrke den marokkanske lovgivningsmæssige og institutionelle ramme vedrørende asylret i overensstemmelse med internationale standarder og bestemmelserne i Marokkos forfatning.

- Fortsat gennemføre principperne i Genèvekonventionen fra 1951 og dens protokol fra 1967 f.eks. vedrørende reglerne for identifikation af migranter, der har behov for en international beskyttelse, anvendelse af non-refoulement-princippet, følgerne af opnåelse af flygtningestatus.

- Styrke de offentlige politikker om migration under hensyntagen til behovet for international beskyttelse og nødvendigheden af at tilbyde flygtninge holdbare løsninger, der giver dem mulighed for at blive integreret.

- Fortsætte samarbejdet med FN's Højkommissariat for Flygtninge (UNHCR) inden for rammerne af gennemførelsen af dets mandat i Marokko og udvikle nationale strukturer med ansvar for behandling af asylproceduren samlet set.

3.8 Beskyttelse af personoplysninger

Sikre et højt beskyttelsesniveau for personoplysninger i forbindelse med udviklingen af informationssamfundets applikationer, offentlige databaser og elektronisk kommunikation.

- Intensivere samarbejdet mellem den nationale kommission for kontrol af beskyttelse af personoplysninger og lignende europæiske organer for kontrol af behandling af personoplysninger.

- Beskytte personoplysninger i forbindelse med udviklingen af elektronisk handel (elektronisk signatur, forvaltning af domænenavne).

4. TILNÆRMELSE MELLEM BEFOLKNINGERNE

4.1 Parlamentarisk samarbejde

- Styrkelse af initiativerne i Det Blandede Parlamentariske Udvalg EU-Marokko.

- Styrkelse af parlamentets tekniske, organisatoriske og lovgivningsmæssige kapacitet.

- Samarbejde mellem Marokkos parlament og Europa-parlamentet med henblik på en styrkelse af partnerskabet mellem Marokko og EU, bl.a. ved at gennemføre denne handlingsplan.

4.2 Fremme udvekslings- og konsultationsnetværk mellem civilsamfundets aktører og inddrage nye aktører

- Styrke foreningslivets organisatoriske og forvaltningsmæssige kapacitet og indflydelse.
- Fremme udveksling mellem marokkanske og europæiske ngo'er.
- Fremme civilsamfundets, navnlig foreningers og ungdomshuses, adgang til nye informations- og kommunikationsteknologier.
- Styrke det regionale udviklingsagenturs rolle i gennemførelsen af samarbejdsprogrammer, erfaringsudveksling og kapacitetsopbygning for civilsamfundets aktører.
- Gennemføre en styrket dialog mellem EU (herunder agenturet for grundlæggende rettigheder) og Marokkos nationale menneskerettighedsråds (CNDH).

4.3 Udvikle en struktur for forbindelserne mellem Marokkos og EU's lokale myndigheder og med EU's Regionsudvalg

- Styrke udvekslingen mellem Marokkos og EU's territoriale myndigheder inden for rammerne af Euro-Middelhavs-forsamlingen.
- Fremme de lokale myndigheders udarbejdelse af samarbejdsprojekter, bl.a. via udviklingsagenturer.
- Udvikle regeringsførelsen og det institutionelle samarbejde på flere niveauer.
- Styrke de territoriale myndigheder og gennemføre moderniserings- og uddannelsesprogrammer for de lokale og regionale forvaltninger.

4.4 Samarbejde mellem Marokkos økonomiske og sociale udvalg og EU's Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Styrke forbindelserne og fremme det strukturerede samarbejde mellem Marokkos økonomiske og sociale udvalg og EU's Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

- Indføre et struktureret samarbejde og en regelmæssig dialog mellem de to institutioner.
- Fremme en social dialog mellem arbejdsmarkedets parter og det marokkanske civilsamfunds organisationer og EU's organisationer.
- Udveksle oplysninger, publikationer og databaser for at bidrage til at styrke aktiviteterne og berige drøftelserne i de to institutioner.
- Afholde fælles konferencer om emner af fælles interesse.

4.5 Samarbejde mellem mæglingsinstitutionen og den europæiske ombudsmand

Indførelse af et struktureret samarbejde og en regelmæssig dialog mellem de to instanser.

- Styrkelse af ekspertisen på mæglingsområdet.

- Udarbejde et handlingsprogram vedrørende den konvention, der er under forhandling, herunder:

  – Mekanismer til at styrke borgernes rettigheder over for den offentlige forvaltning.

  – Mekanismer til at højne det etiske niveau i den offentlige sektor.

  – Mekanismer til at styrke bevidstheden om menneskerettigheder og principperne om god forvaltningsskik.

- Koordinering af de to institutioners foranstaltninger i internationale instanser.

4.6 Kulturelt samarbejde

- Afslutte ratifikationsproceduren og gennemførelsen af UNESCO's konvention fra 2005 om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed.

- Styrke det kulturelle samarbejde for at fremme den interkulturelle dialog.

- I internationale fora, som f.eks. UNESCO, arbejde for at fremme og beskytte den kulturelle diversitet.

- Fremme dialogen og samarbejdet vedrørende bevarelse og valorisering af den historiske arv / kulturarven og udvikling af kultursektoren.

- Intensivere Marokkos deltagelse i de kulturelle samarbejdsprogrammer i Middelhavsområdet (Euromed Heritage og Euromed Audiovisuel) med inddragelse af de berørte marokkanske instanser, som f.eks. høje myndighed for audiovisuel kommunikation (Haute Autorité de la Communication Audiovisuelle (HACA)), Det Kongelige Institut for Amazighkulturen (Institut Royal de la Culture Amazighe (IRCAM)) og Marokkos råd for kommunikation i udlandet (Conseil de la communication marocaine à l'étranger (CCME) osv.

- Modernisere og forbedre forvaltningen af kultursektoren (offentlig og privat).

- Udvikle Marokkos rolle med hensyn til fremme af den interkulturelle dialog ved at styrke kultursektoren for at øge produktionen og spredningen af audiovisuelt indhold, der bl.a. afspejler Marokkos og EU's fælles værdier og mål.

- Samarbejde med Europarådets Nord-Syd Center.

- Samarbejde om udarbejdelse af Marokkos nationale plan for alliancen af civilisationer.

B. ET FÆLLES ØKONOMISK OMRÅDE

5. ØKONOMISK OG SOCIAL REFORM

5.1 Makroøkonomisk ramme

Konsolidere de fremskridt, der er opnået for at forbedre de makroøkonomiske resultater og fremme vækst, beskæftigelse og udvikling

- Yderligere konsolidering af en stabil makroøkonomisk ramme, bl.a. ved at sikre en holdbar situation for handelsbalancen og udvikle økonomiens udenrigshandel.
- Fortsætte den forsigtige budgetpolitik med henblik på en budgetmæssig konsolidering på mellemlang sigt, der kan sikre stabile og holdbare offentlige finanser.
- Fortsætte nedbringelsen af den offentlige gæld.
- Styrke centralbankens operationelle kapacitet i forbindelse med gennemførelse af politikken til overvågning af banksystemet og kontrol af inflationen.
- Styrke systemet til forvaltning af de offentlig finanser bl.a. gennem udveksling af ekspertviden.
- Øge kilderne til økonomisk vækst.
- Fortsætte reformen af den offentlige forvaltning.
- Fortsætte bestræbelserne på at reformere ordningen for prisstøtte til energi og visse fødevarer for at nedbringe den budgetmæssige byrde og sikre holdbare offentlige finanser gennem en tilgang, der navnlig er rettet mod lavindkomstgrupper.

5.2 Beskatning

Fortsat gennemførelse af en skattepolitik og skatteadministration, der er i overensstemmelse med de internationale og europæiske standarder

Sikre de offentlige indtægter og gøre skattesystemet mere retfærdigt

- Fortsat sanere undtagelsesbestemmelser og begrænse nye fritagelser.
- Udvide skattegrundlaget.
- Fortsætte momsreformen ved at forenkle og forbedre denne afgifts økonomiske neutralitet.
- Fortsætte indkomstskattereformen.
- Udvikle den skattemæssige adfærd og indføre en gradvis beskatning af den uformelle sektor.

Modernisering af skatteforvaltningen

- Fortsat dematerialisering af skatteforvaltningens (Direction Générale des Impôts (DGI)) service.

- Fortsat forenkle skattesystemet, bl.a. ved at harmonisere angivelsesfrister, klage- og sanktionsfrister.

- Effektivisere skattekontrollen bl.a. med udgangspunkt i nye tilgange, f.eks. en målrettet risikobaseret tilgang, og ved at give skatteforvaltningen adgang til automatiske kontrolprogrammer.

- Forbedring af de interne kontrolsystemer: sporing af afgørelser, interne forvaltningsprocedurer, revision og forvaltningskontrol, opfølgningsinstrument og resultatindikatorer, resultattavle osv.

- Bedre service generelt og i særdeleshed bedre kundeservice.

Skattemæssigt samarbejde og gradvis tilnærmelse til det europæiske selskabsskattesystem

- Fortsætte og udbygge dialogen om gennemførelse af principperne for god forvaltningspraksis på skatteområdet, herunder EU's adfærdskodeks om virksomhedsbeskatning.

- Gennemføre Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder med henblik på en investeringsfremmende beskatning.

- Uddanne skatteforvaltningens ledende personale.

5.3 Forvaltning af og kontrol med offentlige finanser

Større åbenhed og mere effektive regler for programmering, forvaltning, gennemførelse og kontrol med offentlige udgifter

Fortsætte gennemførelsen af en rationel forvaltning af de offentlige finanser

- Vedtage den nye organiske lov om finansloven, som er under forberedelse, og som fastslår følgende principper:

  – flerårig programmering

  – resultatorienteret forvaltning

  – budgetmæssig åbenhed gennem en omlægning af budgetstrukturen med fokus på princippet om programmer

  – budgetmæssig holdbarhed gennem indførelse af nye regler

  – øget og afklaret rolle til parlamentet i budgetproceduren.

Fortsat modernisering af det offentlig regnskab

- Generel udbredelse af informations- og forvaltningssystemet for de offentlige udgifter.

- Styrkelse af kapaciteten for forvaltninger, navnlig decentrale forvaltninger, og ledere med ansvar for budgetforvaltning.

- Modernisering af systemet til forvaltning af lokale offentlige finanser.

Modernisering af det interne kontrolsystem for offentlige udgifter

- Fortsat styrke kapaciteten i de forvaltninger (Inspection générale des finances/IGF, Inspection générale des ministères/IGM, Inspection générale des administrations territoriales/IGAT), der har ansvaret for revision af og kontrol med regelmæssigheden og udnyttelsen af de offentlige udgifter.

- Fortsat gradvis sikre tilnærmelse til de internationale standarder og metoder (Den Internationale Revisorsammenslutnings (IFAC), Institute of Internal Auditors, International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og til EU's bedste praksis vedrørende kontrol med og revision af offentlige indtægter og udgifter.

- Gennemføre lovgivningen om ledelsesansvar (anvisningsberettigede), revisorer og regnskabsførere i den offentlige sektor.

- Styrke kapaciteten for gennemførelsen af en mere effektiv lovgivning om statens finansielle kontrol med offentlige virksomheder.

- Udveksle erfaringer og ekspertise mellem de marokkanske institutioner med ansvar for kontrol og revision af de offentlige finanser og de tilsvarende europæiske institutioner.

Styrkelse af det eksterne kontrolsystem for offentlige udgifter

- Styrkelse af Revisionsrettens kapacitet.

- Udveksling af erfaringer mellem Marokkos revisionsret og medlemsstaternes og EU's institutioner med ansvar for ekstern kontrol.

- Styrke budgetdemokratiet ved at styrke parlamentets beføjelser og analysekapacitet i forbindelse med vedtagelsen og gennemførelsen af budgettet.

5.4 Strukturreformer for at styrke den marokkanske økonomis konkurrenceevne

Strukturreform og fremskridt hen imod en velfungerende og konkurrencedygtig markedsøkonomi

- Fortsætte reformer, der forbedrer erhvervsklimaet, herunder det igangværende arbejde med investeringschartret og fysisk infrastruktur for at støtte investeringer, øge konkurrenceevnen og beskæftigelsen.

- Indføre en hurtig varslings- og konsultationsmekanisme for foranstaltninger, der har følger for handel og investeringer.

- Gennemføre den overordnede plan for integrerede industrielle platforme og erhvervsområder inden for rammerne af "Pacte national pour l'Emergence industrielle" og "Plan Rawaj" for handel og distribution.

- Forbedre tilrådighedsstillelsen af grunde til industri- og handelsformål.

- Fortsat gennemføre foranstaltninger, der tager sigte på at øge produktiviteten for og uddannelsen af arbejdskraft i økonomiens vækstsektorer, bl.a. dem der er nævnt i "Pacte National pour l'Emergence industrielle" (luftfart, bilindustri, elektronik, offshoring, fødevarer og tekstil).

- Gennemføre de strategiske og handelsmæssige undersøgelser, der giver mulighed for at udvikle industrisektorer og nye nicheaktiviteter.

5.5 Beskæftigelse (herunder grundlæggende sociale rettigheder og grundlæggende arbejdsmarkedsstandarder og socialpolitik)

Styrke dialogen og samarbejdet vedrørende beskæftigelse, socialpolitik og ligestilling mellem mænd og kvinder

Fremme ligestilling mellem kønnene

- Aktivt fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder på alle niveauer (beskæftigelse, uddannelse, iværksættervirksomhed og beslutningstagning).

- Fortsætte paritetspolitikken og politikken til bekæmpelse af stereotyper over for mænd og kvinder.

- Konsolidere beskyttelsen af gravide på arbejdspladsen.

Styrke de grundlæggende sociale rettigheder og de grundlæggende arbejdsmarkedsstandarder

- Skabe betingelser, der fremmer mulighederne for at ratificere ILO's konvention 87 om foreningsfrihed og beskyttelse af retten til at organisere sig.

- Styrke kontrollen med gennemførelsen og en effektiv anvendelse af de retlige bestemmelser i relation til ILO's konventioner 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 og 182.

- Styrke mekanismerne til kontrol med anvendelsen bestemmelserne i arbejdsmarkedslovgivningen, herunder bestemmelserne om børnearbejde.

- Fortsætte forhandlingerne med arbejdsmarkedets parter for at vedtage en organisk lov om reglerne for udøvelse af strejkeretten.

- Styrke de relevante og uafhængige strukturer for social dialog (toparts- og trepartsdialog), herunder kapaciteten for arbejdsmarkedets parter.

- Fremme virksomhedernes sociale ansvar og udviklingen af en iværksætterpraksis, der respekterer FN's Global Compact-initiativ og ILO's trepartserklæring om multinationale virksomheder og socialpolitik samt OECD's praksis på området.

- Styrke indsatsen for fremme og overvågning af sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, herunder gennem uddannelsestiltag om disse områder, institutionalisering af forsigtighedsprincippet, forebyggelse af erhvervsbetingede risici i forbindelse med håndtering af farlige og giftige stoffer og udveksling af bedste praksis og analyser på området med henblik på at nedbringe antallet af ulykker og erhvervsbetingede sygdomme.

- Tilnærme den nationale lovgivning til de generelle principper i EU's direktiver om forebyggelse af erhvervsbetingede risici og om sundhed og sikkerhed, fjernelse af risiko- og ulykkesfaktorer, information, konsultation, lige deltagelse af mænd og kvinder og uddannelse af arbejdstagere og deres repræsentanter[2] og støtte gennemførelsen via det nationale arbejdstilsyn (Institut national des conditions de vie au travail).

- Forbedre metoderne til registrering og en åben og sammenhængende behandling af alle statistikker om arbejdsulykker.

Gennemføre politikker for beskæftigelse, beskæftigelsesegnethed og anstændigt arbejde for at styrke beskæftigelsen og bekæmpe arbejdsløshed. Fremme adgangen til en anstændig beskæftigelse i den formelle økonomi

- Udvikle en politik for beskæftigelse, beskæftigelsesegnethed og anstændigt arbejde i Marokko under hensyntagen til retningslinjerne for den europæiske beskæftigelsesstrategi og handlingsramme fastsat af Euromed-ministerkonferencen om beskæftigelse i Marrakech i november 2008 i overensstemmelse med principperne om social retfærdighed, herunder:

  – Styrke befolkningens beskæftigelsesfrekvens i den formelle produktionssektor, styrke kvinders beskæftigelsesfrekvens og selvstændiges andel af den aktive befolkning.

  – Udvikle kompetencegivende uddannelser (navnlig lærlingeuddannelser og programmer for kombinerede perioder med skoleophold og praktik), navnlig for unge for at forbedre deres beskæftigelsesegnethed.

  – En bedre tilpasning af kvalifikationer under hensyntagen til arbejdsmarkedets behov, navnlig en bedre integration af unge og kvinder i de formelle produktionssektorer.

  – Gennemføre et system til evaluering og kontrol af foranstaltninger til aktiv beskæftigelsesfremme for at gøre dem mere effektive og relevante i forhold til arbejdsmarkedets behov. Styrke arbejdsformidlingens (l'Agence nationale pour la promotion de l'emploi et des compétences (ANAPEC)) kapacitet.

  – Gennemføre det integrerede program for anstændigt arbejde som følge af Marokkos og ILO's vedtagelse og opfølgning af programmets mål og indikatorer.

[2] Rådets direktiv 89/391/EØF af 12.6.1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet, EFT L 183 af 29.6.1989.

Fremme vedtagelsen og anvendelsen af politikkerne vedrørende social beskyttelse og social inklusion

- Vedtage og gennemføre en erstatningsordning ved tab af job.
- Fortsætte de løbende bestræbelser på at nedbringe den del af befolkningen, der befinder sig i absolut eller relativ fattigdom eller i en sårbar situation.
- Fortsætte de løbende bestræbelser på at nedbringe den sociale eksklusion (f.eks. den del af befolkningen, der bor i slumområder).
- Fortsætte samarbejdet for at nå Marokkos mål om at nedbringe fattigdommen og forbedre den sociale samhørighed.
- Garanti for aktiv social inklusion for alle ved at opfordre til at deltage på arbejdsmarkedet, navnlig for de mest udsatte grupper.
- Indføre konkrete administrative foranstaltninger for at sikre en social og arbejdsmarkedsmæssig integration af handicappede.
- Udvide den obligatoriske sygeforsikring (AMO) til at omfatte alle socialgrupper (bl.a. selvstændige, liberale erhverv og studerende).
- Udveksle bedste praksis for at udvide dækningen og øge den sociale beskyttelse, navnlig i forhold til de dårligst stillede befolkningsgrupper.
- Garantere det sociale sikringssystems finansielle holdbarhed.

Udvide anvendelsen af sygeforsikringen til at omfatte hele befolkningen (navnlig dårligt stillede grupper), hvad angår grundlæggende kvalitetslægehjælp

- Nedbringe husholdningernes gennemsnitlige direkte udgifter ("out of the pocket"), navnlig for de dårligt stillede grupper.
- Udvide antallet af personer, der reelt er dækket af et af sygeforsikringen.

Konvergens: For at iværksætte disse reformer vil Marokko, hvad angår lovgivningsmæssig konvergens, med EU's støtte tage højde for de relevante europæiske direktiver vedrørende sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen (udarbejdelse af nye lovgivningsmæssige og administrative regler vedrørende forebyggelse af erhvervsbetingede risici), lige muligheder for mænd og kvinder, beskyttelse mod diskrimination, arbejdsret og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

5.6 Regional og lokal udvikling

- Konsolidere udviklingsprocessen på lokalt niveau:
  - Styrke de institutionelle og finansielle ressourcer i kommunerne, navnlig landkommunerne ("Communes 2015").
  - Sikre gennemførelse af kommunale udviklingsplaner (udarbejdelse, vedtagelse, regelmæssig revision).

– Fremme samarbejdet mellem kommunerne.

– Modernisere den kommunale forvaltning gennem informatisering, dematerialisering af procedurerne og forbedring af kvaliteten af de tjenester, der tilbydes borgerne.

– Styrke partnerskabet mellem de territoriale myndigheder, den private sektor og ikkestatslige organer med henblik på gennemførelsen og forvaltningen af infrastruktur og udstyr på lokalt og regionalt niveau.

– Mobilisere de territoriale myndigheders beskatningsmæssige potentiale.

- Sikre en hurtigere fjernelse af forskelle mellem regioner og mellem land og by.

  – Definere og gennemføre regionale udviklingspolitikker og politikker for specifikke områder (f.eks.: bjergområder).

  – Udarbejde og gennemføre regionale udviklingsplaner (Plans de Développement Régional (PDR)) i de 16 regioner.

  – Nedbringe forskellene, hvad angår adgang til social og økonomisk basisinfrastruktur.

  – Styrke kapaciteten for aktørerne inden for regional og lokal udvikling.

  – I forbindelse med de kommende fælles evalueringer (Marokko, Kommissionen) af gennemførelsen af Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder og under forbehold af tilstrækkelig finansiering vurdere, om chartret er kendt og overholdt i hele landet, herunder uden for de økonomiske udviklingspoler, og hvilke følger det har i de forskellige regioner og for de berørte.

  – Styrke samarbejdet gennem regionale og tværnationale programmer mellem Marokko og EU for at nedbringe den uensartede udvikling i regionerne og øge velfærden.

5.7 Social og menneskelig udvikling

- Sikre mere effektive projekter inden for rammerne af Initiative Nationale pour le Développement Humain (INDH).

- Styrket kontrol og evaluering af INDH-projekter.

- Fremme mikroprojekter, der skaber beskæftigelse og stabile indkomster.

- Øget repræsentation i INDH's ledelsesorganer af kvinder, unge og personer med særlige behov.

5.8 Bæredygtig udvikling

- Gennemførelse af initiativerne vedrørende bæredygtig udvikling i det nationale charter for miljø og bæredygtig udvikling ved at færdiggøre rammelovgivningen.

- Fortsætte oprettelsen af de strukturer og procedurer, der vedrører strategisk planlægning på området bæredygtig udvikling og koordinering mellem de forskellige aktører.

6. HANDEL, MARKED OG REGELREFORM

6.1 Tilnærmelse af Marokkos og EU's lovgivningsmæssige ramme på disse områder

- Indføre en mekanisme til at registrere forskelle mellem Marokkos lovgivning og EU's regelsæt med henblik på at udarbejde et nationalt konvergensprogram.

- Identificere prioriterede sektorer med hensyn til lovgivningsmæssig tilnærmelse samt de nødvendige nationale ressourcer og tidsplanen for gennemførelsen.

6.2 Handelsforbindelser, herunder indgåelse af en vidtgående og bred frihandelsaftale

I overensstemmelse med henstillingerne i Euromed-køreplanen og målene i det fælles dokument om den fremskredne status vil de to parter først og fremmest arbejde for indgåelsen af en vidtgående og bred frihandelsaftale og på sigt for oprettelsen af et fælles økonomisk område.

Opfyldelse af forpligtelserne i associeringsaftalens afsnit II (Frie varebevægelser)

- Overvåge gennemførelsen af de handelsrelaterede aspekter i associeringsaftalen mellem EU og Marokko, navnlig med henblik på en gensidig fjernelse af import- og eksportrestriktioner for varer under alle toldmæssige og ikke-toldmæssige aspekter.

- Fortsætte og udvikle den frie vareudveksling i overensstemmelse med de sektorrelaterede politikker.

- Gennemføre og overvåge aftalen om liberalisering af handelen med landbrugsvarer og forarbejdede landbrugsvarer, fisk og fiskevarer.

- Uddanne personale og styrke den administrative kapacitet inden for udenrigshandel.

Bidrage til at sikre gennemførelsen af et Euro-Middelhavs-frihandelsområde

- Fortsætte gennemførelsen af frihandelsaftalen med Middelhavspartnerne på regionalt, intraregionalt og bilateralt niveau.

- Anvende og overvåge gennemførelsen af aftalen om bilæggelse af handelstvister, herunder støtte til uddannelse af marokkanske voldgiftsmænd inden for udenrigshandel, der kan optræde som voldgiftsmænd inden for rammerne af en tvistbilæggelsesprocedure.

- Overvåge gennemførelsen af Agadiraftalen på alle de områder, der på nuværende tidspunkt er dækket af aftalen; arbejde for inddragelse af så mange områder som muligt, som f.eks. tjenesteydelser og investeringer, og opfordre til at udbrede anvendelsen af Agadiraftalen til andre lande i regionen.

- Gennemføre initiativer for at styrke Euro-Middelhavs-partnerskabet, bl.a. indføre en Euro-Middelhavs-mekanisme for at fremme handel og investeringer, der omfatter en mekanisme til hurtig varsling og konsultation om foranstaltninger, der har betydning for handel og investeringer.

- Styrke samarbejdet og dialogen i forbindelse med definition og anvendelse af handelsbeskyttelsesinstrumenter.

- Fortsætte de igangværende bilaterale forhandlinger om liberalisering af handel og tjenesteydelser og etablering.

Indgåelse af en vidtgående og bred frihandelsaftale

- Indlede forhandlinger med henblik på at indgå en vidtgående og bred frihandelsaftale mellem Marokko og EU, som vil bidrage til en gradvis integration af deres markeder.

- Forhandlingerne om en vidtgående og bred frihandelsaftale vil omfatte følgende sektorer (ikke-udtømmende liste under hensyntagen til udvælgelse af prioriterede sektorer inden for rammerne af den lovgivningsmæssige ramme):

  – tekniske regler for industriprodukter, standarder og overensstemmelsesvurdering

  – offentlige indkøb

  – kapitalbevægelser og betalinger

  – beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder

  – sundhedsmæssige og plantesundhedsmæssige foranstaltninger

  – konkurrencepolitik

  – told og handelslettelser

  – dialog om handelsbeskyttelsesinstrumenter

  – styrket liberalisering af handel med tjenesteydelser og beskyttelse af investeringer

  – handel og bæredygtig udvikling

  – undersøgelse af mulighederne for at forbedre de præferenceindrømmelser, der er givet inden for rammerne af frihandelsaftalen om landsbrugsprodukter, forarbejdede landbrugsprodukter og fiskevarer under hensyntagen til landbrugspolitikken og de særlige karakteristika for de to parters berørte produkter.

6.3 LETTERE ADGANG TIL MARKEDET FOR INDUSTRIPRODUKTER

6.3.1 Fri bevægelighed for industriprodukter (harmoniserede EU-områder)

Lettere adgang til markedet for industriprodukter. Fortsætte harmoniseringen af den marokkanske lovgivning om industriprodukter med internationale og europæiske regler og praksis

- Inden for rammerne af den fremskredne status fortsætte tilpasningen af den gældende lovgivning til EU's regelsæt og gennemførelsen heraf gennem forbedret infrastruktur.

- Fortsætte tilnærmelsen af lovgivningen vedrørende standarder, tekniske regler og overensstemmelsesvurdering med henblik på en gradvis harmonisering med den europæiske regelramme på horisontalt niveau og i prioriterede sektorer.

- Styrke de institutioner, der er ansvarlige for standardisering (IMANOR), godkendelse (COMAC), overensstemmelsesvurdering, metrologi og markedsovervågning, bl.a. gennem udveksling af informationer og ekspertise og ved at integrere dem i de europæiske og internationale strukturer, herunder medlemskab af Den Europæiske Akkrediteringsorganisation (EA).

- Forhandle en aftale om overensstemmelsesvurdering og godkendelse af industrivarer (AOG) i sektorer af fælles interesse, hvor lovgivningen og standarderne er de samme som i Den Europæiske Union.

6.3.2 Fjernelse af restriktioner (ikke-harmoniserede EU-områder)

Fremme frie varebevægelser og styrke det administrative samarbejde

- Fortsat forebygge diskriminerende foranstaltninger og sikre, at de interesserede parter får mulighed for at rejse de identificerede problemer.

- Styrke det centrale kontaktpunkt og det informationscenter, der oprettes inden for rammerne af aftalen om tekniske handelshindringer for at fremme informationsformidlingen og samarbejdet mellem EU og Marokko og med de økonomiske aktører.

- Fortsat analysere den marokkanske lovgivning om mærkning, sammensætning, fremstilling og beskrivelse af varer med henblik på en tilnærmelse til de eksisterende generelle EU-principper.

- Identificere og undersøge de ikke-toldmæssige hindringer og arbejde for en fjernelse gennem Euromed-mekanismen til handelsfremme.

6.4 Sundhedsmæssige og plantesundhedsmæssige spørgsmål

Forbedre dyre- og plantesundheden og skabe fødevaresikkerhed for fødevarer og foderstoffer til dyr og fremme handelen mellem Marokko og EU

- Fortsætte gennemførelsen af WTO-aftalen om anvendelsen af sundhedsmæssige og plantesundhedsmæssige foranstaltninger og de internationale standarder i

Verdensorganisationen for Dyresundhed (OIE) og den internationale plantebeskyttelseskonvention og Codex Alimentarius.

- Ajourføre reglerne for dyresundhed, plantesundhed og sundhedssikkerhed for fødevarer og foderstoffer til dyr, og dyrevelfærd for at tilnærme sig EU's beskyttelsesniveau og regler, herunder regler for hygiejne, identifikation og sporing, levende dyr, fødevarer, foderstoffer for dyr, fiskevarer osv. Herunder:

  – vedtage lovgivningsmæssige tekster udarbejdet og valideret inden for rammerne af partnerskabsprojektet finansieret af EU i 2007-2009.

  – vedtage gennemførelsesbestemmelser for lov nr. 28-07 vedrørende fødevaresikkerhed.

- Opfordre til en modernisering af fødevareindustrien, herunder fiskerierhvervet, med hensyn til hygiejne og sundhedssikkerhed i overensstemmelse med lov nr. 28-07.

- Samarbejde om godkendelse af pesticider, kontrol af pesticidrester og forurenende stoffer i fødevarer og foderstoffer til dyr og foranstaltninger til beskyttelse mod indførelse af skadelige stoffer for planter og vegetabilske produkter.

- Samarbejde med det nationale kontor for fødevaresikkerhed (ONSSA) for at:

  – forbedre forebyggelsen og udryddelsen af smitsomme dyresygdomme

  – iværksætte nye regler for fødevaresikkerhed (lov nr. 28-07)

  – bringe kontrolposter ved grænserne i overensstemmelse med reglerne

  – modernisere laboratorier med henblik på akkreditering.

- Fortsætte samarbejdet med ONSSA bl.a. for indføre et regionaliseringssystem for dyrevelfærd for at styrke Marokkos eksport inden for rammerne af frihandelsaftalen mellem Marokko og Den Europæiske Union.

- Fortsætte samarbejdet vedrørende varsling af sundhedstrusler og deltagelse i systemet til hurtig varsling (RASFF) ifølge EU's retningslinjer.

- Fortsætte Marokkos deltagelse i TRACES-systemet (*Trade Control and Expert System.)*

- Samarbejde med ONSSA med det formål at indføre et system til godkendelse af fødevarevirksomheder (fødevarer af animalsk oprindelse). Systemet skal:

- a) sikre forbrugerbeskyttelse i Marokko

- b) være et værktøj til at øge åbenheden, forudsigeligheden og tilliden for kontrolforanstaltninger og således fremme handelen

- c) være baseret på en vurdering af effektiviteten af eksportlandenes officielle inspektions- og certificeringssystemer (og ikke på specifikke produkter eller

virksomheder) i overensstemmelse med retningslinjer og principper for de internationale standarder, herunder Codex Alimentarius CAC/GL 26-1997

- d) sikre en effektiv udnyttelse af ONSSA's ressourcer.

Konvergens: For at nå disse mål vil Marokko opstille prioriteter og udarbejde de nødvendige lovgivningstekster (f.eks. gennemførelsesbestemmelser for lov nr. 28-07) vedrørende fødevaresikkerhed og udkast til de tekster, der er udarbejdet og valideret inden for rammerne af partnerskabsprojektet finansieret af EU i 2007-2009. Hvad angår lovgivningsmæssig konvergens, vil Marokko med støtte fra EU tage højde for den relevante europæiske lovgivning på veterinær- og plantesundhedsområdet.

6.5 Landbrug og fiskeri

Landbrug

Modernisering og styrkelse af kapaciteten i landbrugssektoren inden for rammerne af en liberalisering af samhandelen og i overensstemmelse med perspektiverne i "Plan Maroc Vert" (PMV):

- Udvikle en solidarisk landbrugssektor (søjle II i PMV), bl.a. små landbrug i skrøbelige og vanskelige regioner. De prioriterede foranstaltninger, der indgår i rammen for en styrkelse af partnerskabsprogrammer, er:
  - Udvikling af trædyrkning i bjergområder for at bidrage til at bekæmpe fattigdom.
  - Udvikling af lokale produkter med udgangspunkt i produkter, der er af interesse for begge parter.
  - Forbedring af den økonomiske situation i landbrugssektoren, bl.a. på områderne mekanisering, kommercialisering, tjenester for små landbrug, teknologiinnovation, forskning for at forbedre produktiviteten og kvaliteten osv.
  - Udvikling af en kvalitetsproduktion, herunder økologisk produktion.
  - Samarbejde på området geografiske betegnelser.
  - Sikring af naturressourcer og biodiversitet.
- Fremme en kvalitetsproduktion og konsolidering af samhandelen på tværs af brancher.
- Fremme og styrke indførelsen af partnerskaber mellem marokkanske og europæiske brancheorganisationer.
- Indlede forhandlinger med henblik på en bilateral aftale om beskyttelse af geografiske betegnelser tre måneder efter ikrafttrædelsen af aftalen om liberalisering af handelen med landbrugsprodukter, agroindustrielle produkter og fiskevarer.

- Bistå Marokko, så landet på kort sigt opfylder betingelserne for at deltage i pilotprojekter om udvikling af landdistrikter (ENPARD) og på mellemlang sigt muliggøre en flerårig udvikling af ENPARD-initiativet.

Regulering af og standarder for ikke-sanitær overensstemmelse og bedste praksis for landbrugs- og fiskeriprodukter

- Tilnærmelse af lovgivningen vedrørende standarder for ikke-sanitær overensstemmelse og bedste praksis for landbrugs- og fiskeriprodukter med henblik på en gradvis tilnærmelse til de europæiske retsregler.

- Styrkelse og kontrol af de institutioner, der er ansvarlige for ovennævnte aspekter for landbrugs- og fiskeriprodukter (Etablissement Autonome de Contrôle et de Coordination des Exportations/EACCE, ONSSA og andre), bl.a. gennem informationsudveksling og ved at integrere dem i de europæiske og internationale strukturer.

- Uddannelse af fagpersonale vedrørende anvendelse af lovgivning og standarder for ikke-sanitær overensstemmelse.

Fremme af handelen ved at fjerne de eksisterende ikke-toldmæssige hindringer for landbrugs- og fiskeriprodukter

- Ajourføre den marokkanske lovgivning om mærkning, sammensætning, fremstilling, præsentation af fødevarer og beskrivelse af landbrugs- og fiskeriprodukter.

- Tilnærme de eksisterende generelle regler til EU's regler for mærkning af produkter, der indeholder kød, fedtindhold osv.

Forbedre gennemførelsen af den lovgivningsmæssige tilnærmelse af PMV i overensstemmelse med konvergensmålet

- Opbygge kapacitet i retlige anliggender og i landbrugspolitikken: præsentation af de interne og eksterne europæiske retsregler, navnlig de forskellige fælles markedsordninger for landbrugsprodukter og den fælles landbrugspolitik.

- Modernisere den strategiske overvågning af produkter og markeder som ledsagelse til den nye politik til modernisering af landbruget.

Fiskeri

Sikre gennemførelse af en forvaltningsramme for fiskeri i overensstemmelse med indholdet i og målene for Halieutis-strategien og den fælles fiskeripolitik med hensyn til bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne og områder af fælles interesse

- Sikre ressourcernes bæredygtighed (akse 1 i Halieutis-strategien):

  – intensivere den videnskabelige forskning

  – udbrede fiskeriforvaltningssystemet gennem samlede tilladte fangstmængder (TAC)

– modernisere flåden og justere fiskeriindsatsen

– fortsat bekæmpe det ulovlige, urapporterede og uregulerede fiskeri

– fremme udviklingen af akvakultur.

- Optimere produktionen (akse 2 i Halieutis-planen):

  – modernisere havneinfrastrukturer og landingssteder forbeholdt fiskeri

  – effektiv forvaltning af havneområder.

- Valorisere fiskevarer og mulighederne for deres afsætning (akse 2 og 3 i Halieutis-strategien):

  – lette industriens adgang til kvalitetsråvarer

  – stimulere diversificering og indrette industriproduktionen på de mest rentable markeder

  – strukturere og dynamisere det indre marked

  – fremme udvekslingen af fiskerivarer for at bidrage til at indføre et frihandelsområde.

- Indarbejde tværgående spørgsmål:

  – offentlig forvaltning: styrke brancheorganisationernes høringsrolle og opmuntre til dialog mellem branchens forskellige segmenter

  – retlige foranstaltninger: konsolidering, afklaring og ajourføring

  – kontrol og overvågning: styrkelse af midlerne over alt i branchen

  – kvalitet og hygiejne: gennemførelse af foranstaltninger, der giver mulighed for sporing i hele produktionskæden [se punkt 5.4]

  – menneskelige ressourcer og beskæftigelse: oprettelse af et observationsorgan for beskæftigelse i fiskerisektoren (arbejdsbetingelser, fremme af kvinders status, foranstaltninger vedrørende tilpasning til den økonomiske situation).

  – oprettelse af kompetenceklynger.

Konvergens*:* For at nå disse mål vil Marokko med støtte fra EU tage højde for forordningen om bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne som led i den fælles fiskeripolitik (EF nr. 2371/2002) samt de specifikke bestemmelser i den fælles fiskeripolitik på områder af fælles interesse, nemlig:

– Indarbejdelse af miljødimensionen.

– Kontrol, opfølgning og overvågning.

– Støtte til forskning.

Gennemføre Halieutis-strategien i overensstemmelse med målet om lovgivningsmæssig konvergens væsentligst vedrørende fiskeressourcernes holdbarhed.

- Fortsætte vedtagelsen og gennemførelsen af en ny passende retlig ramme, der indarbejder de europæiske regler for bekæmpelse af ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri, herunder forordning (EF) nr. 1005/2008 af 29. september 2008 om en EF-ordning, der skal forebygge, afværge og standse ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri.

- Udvikle opfølgnings- og kontrolkapaciteten for udøvelse af fiskeri og lovlig handel med fiskerivarer i hele produktionsprocessen. Denne kapacitet vedrører:

  – menneskelige ressourcer uddannet til denne nye opgave

  – midler til elektronisk forvaltning af data, der er forenelige med gældende standarder i EU, som er den væsentligste aftager af marokkanske fiskevarer

  – satellitovervågning af fiskefartøjers position.

- Fortsætte vedtagelsen og gennemførelsen af en retlig ramme for bevarelse af havmiljøet og forebyggelse af forurening af dette miljø.

- Sikre, at Institut National de Recherche Halieutique (INRH), der har til opgave at overvåge kvaliteten af havmiljøet, råder over det nødvendige udstyr og de nødvendige midler til forskning og opfølgning.

- Udvikle akvakulturen og støtte den institution, der er ansvarlig for akvakultur (Agence nationale pour développement de l'aquaculture) ved at vedtage en tilskyndende retlig ramme, der respekterer de internationale normer og standarder på miljøbeskyttelsesområdet og tilskynder til investeringer på området.

- Fortsætte moderniseringen af fiskeriflåden uden at øge fiskerikapaciteten.

- Sikre gennemførelse og fuld overholdelse af de standarder, der er vedtaget inden for rammerne af internationale og regionale fiskeriforvaltningsorganisationer, navnlig Den Internationale Kommission for Bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet (ICCAT) og Den Almindelige Kommission for Fiskeri i Middelhavet (GFCM).

- Bidrage til regulering af fiskeriindsatsen i forhold til ressourceudnyttelsen.

- Tilskynde til anvendelse af selektive fiskeredskaber.

- Bidrage til forebyggelse af forurening fra skibe.

- Anvende de gældende standarder og regler vedrørende søfarendes uddannelse og sundhed.

- Styrke forskningen og redningsindsatsen på havet.

6.6 Etableringsret, selskabsret, regnskaber og revision

Etablering

Lette etablering og forbedre erhvervsklimaet

- Sikre et miljø, der er gunstigt for erhvervslivet og navnlig tage fat på reform af retssystemet, forenkling af procedurer og nedbringelse af bureaukratiet.

- Indføre foranstaltninger, der giver mulighed for at sikre oprettelse af onlinevirksomheder.

- Styrke det marokkanske agentur for investeringsfremme som fokuspunkt for udenlandske investeringer.

- Sikre en regelmæssig dialog med repræsentanter for udenlandske investorer for at forbedre betingelserne for etablering.

- Styrke samarbejdet med Euromed-agenturerne for investeringsfremme.

Konvergens: for at nå disse mål vil Marokko være særlig opmærksom på:

– at forenkle de administrative procedurer (ved at sikre, at de administrative procedurer vedrørende adgang til og udøvelse af servicevirksomhed er åbne, proportionelle og baseret på objektive kriterier for at sikre forudsigelighed og retssikkerhed for tjenesteydere).

– at støtte tjenesteyderne i forbindelse med deres administrative procedurer (ved at styrke de disponible oplysninger eller indføre kvikskranker for tjenesteydere)

– at udbrede indførelsen af "e-reguleringssystemet" i alle regionale investeringscentre (centres régionaux d'investissement (CRI)) i Marokko.

Selskabsret

Harmonisering af selskabsretten for at sikre beskyttelse af alle parter og fremme virksomhedernes aktivitet

- Forbedre beskyttelsen af aktionærer og andre parter i overensstemmelse med europæiske standarder og europæisk praksis på området.

- Afslutning af kodeksen for god forvaltningsskik for de forskellige typer virksomheder og offentlige enheder i overensstemmelse med europæiske og internationale standarder og opfølgning af anvendelsen af alle eksisterende kodekser.

- Fortsat støtte "Institut marocain des Administrateurs" (IMA) for at oplyse, udbrede og sprede principperne for god virksomhedsledelse (møder, diskussionsfora, internetsider …) og for at sikre strategisk overvågning og forskning inden for virksomhedsledelse (publikationer, analyser, overvågningscenter for virksomhedsledelse).

- Afslutte moderniseringen af handelsregistret og systemet til offentliggørelse i statstidende for at informere tredjemand.

Konvergens**:** for at nå disse mål vil Marokko, hvad angår lovgivningsmæssig konvergens, med støtte fra EU tage højde for de europæiske selskabsretlige regler.

Regnskaber og revision

Anvendelse af de europæiske og internationale regnskabs- og revisionsstandarder for børsnoterede selskaber

- Fortsætte bestræbelserne på at sikre en revisorstand af høj kvalitet.

- Fortsætte de foranstaltninger, der er iværksat for at fremme børsnoterede selskabers vedtagelse og anvendelse af internationale og europæiske regnskabs- og revisionsstandarder, herunder:

  – Rådets fjerde direktiv af 25. juli 1978 på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), om årsregnskaberne for visse selskabsformer (78/660/EØF).

  – Rådets syvende direktiv af 13. juni 1983 på grundlag af traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), om konsoliderede regnskaber (83/349/EØF).

  – Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1606/2002 af 19. juli 2002 om anvendelse af internationale regnskabsstandarder.

  – Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2006/43/EF af 13. oktober 1998 om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskaber.

6.7 Tjenesteydelser, finansielle tjenesteydelser og posttjenester

Fortsat udvikle servicesektoren i Marokko

- Harmonisere Marokkos og EU's lovgivning vedrørende anvendelse af generelle eller sektormæssig retsregler med henblik på at tilnærme Marokkos og EU's lovgivning.

- Fremme af e-handelsudviklingen.

- Styrke kapaciteten til evaluering af handel med tjenesteydelser.

- På grundlag af en ramme, der skal fastsættes i protokollen om handel med tjenesteydelser og etablering lette drøftelserne om gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer for at fremme tjenesteudbyderes mobilitet.

Konvergens***:*** For at nå disse mål vil Marokko tage højde for:

– Direktiv 2000/31/EF om elektronisk handel.

– Direktiv 2006/123 om tjenesteydelser i det indre marked (arbejde med kvikskranker, systematisering af principperne om administrativ forenkling og af elektroniske administrative procedurer inden for rammerne af gennemførelsen af direktiv 2006/123).

Finansielle tjenesteydelser

Fortsætte reformen af finansielle tjenesteydelser (banker, forsikringer og kapitalmarked) vedrørende regulering og overvågning gennem en tilnærmelse til europæiske standarder (den finansielle sektor er tillagt prioritet med hensyn til konvergens)

- Fortsat anvende Basel II-regelsættet samt ændringerne (Bale III).

- Bevare et passende indlånsgarantisystem.

- Fortsat styrke de lovgivningsmæssige og tilsynsmæssige rammer for kapitalmarkederne i retning af EU's rammer.

- Fortsat styrke beføjelser, effektivitet og uafhængighed for tilsyn med finansielle institutioner, kapitalmarkeder og forsikringsselskaber i overensstemmelse med internationale standarder og udviklingen af det makroprudentielle tilsyn.

- Styrke den lovgivningsmæssige og institutionelle ramme for at udvikle forsikrings- og værdipapirmarkederne.

- Fortsat gøre det finansielle tilsyn mere effektivt og troværdigt i overensstemmelse med henstillingerne fra Den Internationale Valutafond (IMF) i FSAP-rapporten ("Finansiel Sector Assessment Programme").

Konvergens: For at nå disse mål vil Marokko tage højde for EU's regelsæt (efter en analyse af forskellene og en vurdering af prioriteterne på grundlag af en cost-benefit-analyse af konvergensen og i forhold til de midler, der er nødvendige for at sikre denne konvergens, jf. bilag II).

Posttjenester

Fortsætte processen med at udvikle postsektoren i Marokko

- Udveksle erfaringer og ekspertise vedrørende regulering i postsektoren, herunder med henblik på lovgivningsmæssig konvergens med EU's lovgivningsmæssige ramme.

- Udveksle erfaringer med henblik på at fremme tjenesternes kvalitet.

- Udveksle erfaringer og ekspertise for at styrke kapaciteten til at evaluere postmarkederne og vækstperspektiverne for elektronisk handel.

- Udarbejde klare regler for tilladelser til en tjenesteleverandør, der driver virksomhed i et postsegment, der er åbent for konkurrence.

- Arbejde for at udarbejde klare regler for "forsyningspligtydelser": et permanent udbud af posttjenester af nærmere fastlagt kvalitet alle steder på en parts område til priser, der er overkommelige for alle brugere, med nærmere retningslinjer for finansieringen.

- Sikre, at afgørelser fra tilsynsmyndigheden og de procedurer, myndigheden anvender, er upartiske for alle markedsdeltagere og forebygger enhver konkurrencebegrænsende praksis på markederne for post- og kurertjenester.

- Arbejde for, at der snarest oprettes en tilsynsmyndighed, der er juridisk uafhængig af enhver leverandør af post- og kurertjenester, og som ikke henhører under en sådan leverandør.

Konvergens: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjenesters kvalitet som ændret ved direktiv 2002/39/EF og 2008/06/EF.

6.8 Kapitalbevægelser og løbende betalinger

Fremskridt hen imod gradvist frie kapitalbevægelser

- Fortsat arbejde for gradvist frie kapitalbevægelser.
- Udveksle bedste praksis om overgangen til helt frie kapitalbevægelser.
- Indførelse af en tilsynsmekanisme for kapitalbevægelser.

6.9 Offentlige indkøb

Forbedre gennemsigtigheden og effektiviteten af procedurerne for tildeling af offentlige indkøbskontrakter og koncessioner

- Fortsætte tilnærmelsen af Marokkos lovgivning og de europæiske standarder for at sikre åbenhed, gennemsigtighed, lige adgang til information og konkurrence.
- Indføre et effektivt og uafhængigt system til bilæggelse af tvister vedrørende kontrakttildeling.
- Fortsætte moderniseringen af administrations-, forvaltnings- og opfølgningsprocedurerne for gennemførelse af offentlige kontrakter og navnlig fortsætte dematerialiseringen af procedurerne.
- Standardisere procedurerne for indgåelse af kontrakter med offentlige virksomheder, der er oprettet for at tilgodese særlige behov af almen interesse, som ikke har industriel eller kommerciel karakter.
- Forbedre ordningerne for netoperatørers indkøb i sektorerne for vand, energi, transport og posttjenester.
- Indføre en effektiv uddannelse af statens og lokale myndigheders indkøbere/anvisningsberettigede samt af ansatte, der har ansvar for at kontrollere indgåelse og gennemførelse af offentlige kontrakter.

Konvergens*:*

- For procedurerne vedrørende indgåelse af offentlige indkøbskontrakter og koncessioner, direktiverne 2004/17/EF og 2004/18/EF.
- For forbedrede og mere effektive klageprocedurer i forbindelse med indgåelse af offentlige kontrakter og koncessioner, direktiverne 89/665/EF og 92/13/EF som ændret ved direktiv 2007/66/EF.

6.10 Konkurrencepolitik

Udarbejde en moderne ramme for konkurrencepolitikken og styrke konkurrencetilsynsmyndighedernes kapacitet til at gennemføre denne politik

- Reformere lov nr. 06/99 for at konsolidere den nuværende institutionelle ramme for konkurrencepolitik ved at give én institution (konkurrencerådet (Conseil de la Concurrence), en ny forfatningsmæssig instans) alle beføjelser, hvad angår gennemførelse af konkurrencepolitikken, forvaltningsautonomi og beføjelser til at iværksætte undersøgelser på eget initiativ under retlig kontrol og håndhævelsesbeføjelser med mulighed for at afgive bindende og ikke kun rådgivende udtalelser.

- Styrke den administrative kapacitet med hensyn til gennemførelse af konkurrenceretten og identificere eventuelle samarbejdstiltag (markedsanalyseteknik, gennemførelse af konkurrenceundersøgelser, fusionskontrol, behandling af tvister).

- Koordinering og samordning mellem konkurrencemyndigheden og sektortilsynsmyndighederne, således at konkurrencerådet tillægges enebeføjelser til at bekæmpe konkurrencebegrænsende praksis og udøve fusionskontrol.

- Sikre særlig uddannelse af dommere, der skal behandle sager og klager på konkurrenceområdet.

- Fremme en gradvis gennemførelse af den nuværende rammelovgivning i Marokko, bl.a. overholdelse af principperne om ikke-diskrimination, gennemsigtighed og retfærdige procedurer.

6.10.1 Statsstøtte

Udarbejde en fælles definition af statsstøtte, undtagelser og deres rolle i konkurrencepolitikken

- Regelmæssig ajourføring af rapporter.

- Større vægt på en bedre definition af og metoden for beregning af statsstøtte.

- Styrke udvekslingen af oplysninger om statsstøtte og direkte budgetstøtte og fastslå virkningen for konkurrencen. Udarbejde en fælles definition af støtteforanstaltningernes art, deres forenelighed med konkurrenceprincipperne og en retlig og institutionel ramme for kontrol med statsstøtte.

6.11 Intellektuel og industriel ejendomsret

Sikre en gradvis tilnærmelse til EU's beskyttelsesniveau og styrke en effektiv anvendelse af disse bestemmelser under hensyntagen til harmoniseringen af den nationale lovgivning med WTO-aftalen om internationale aftaler om beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder (TRIPS).

Specifikke mål

- Tilnærmelse af Marokkos og EU's lovgivning[3]:

  – Identifikation af de eksisterende forskelle vedrørende intellektuelle ejendomsrettigheder (patenter, mønstre og varemærker).

  – Udarbejdelse og gennemførelse af en lovgivning, der tager højde for den lovgivningsmæssige harmonisering, navnlig vedrørende patenter, mønstre og varemærker (jf. det igangværende samarbejde med Den Europæiske Patentmyndighed (EPO).

  – Analyse af de eksisterende forskelle vedrørende ophavsret og tilknyttede rettigheder og udarbejdelse og gennemførelse af en lovgivning, der indarbejder den nødvendige lovgivningsmæssige harmonisering.

- Styrkelse af den administrative og retlige kapacitet:

  – Styrket gennemførelse af de intellektuelle ejendomsrettigheder i forbindelse med gennemførelsen af afskrækkende og effektive håndhævelsesforanstaltninger (retsvæsen, told).

  – Fortsættelse og styrkelse af OMPIC's udviklingsmål frem til 2015.

  – Identifikation og gennemførelse af uddannelsesaktiviteter samt analyse og forbedring af informationssystemerne (OMPIC).

  – Behovsanalyse og styrkelse af den administrative kapacitet for den marokkanske instans for ophavsret (Bureau marocain du droit d'auterus (BMDA).

  – Fortsættelse af samarbejdet med EPO og Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked.

- Koordinering, samarbejde og oplysning om bekæmpelse af forfalskning og piratkopiering:

  – Intensivering af bestræbelser på at sikre en effektiv gennemførelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, bl.a. gennem en styrket retslig opfølgning.

  – Fortsættelse og styrkelse af midlerne til konkret at bekæmpe forfalskning og piratkopiering gennem en styrkelse af toldmyndighedernes og retssystemets administrative beføjelser og administrative kapacitet.

  – Analyse og evaluering af følgerne af forfalskning og piratkopiering for kreativ virksomhed og national innovation.

  – Oplysning om intellektuelle ejendomsrettigheders betydning for landets økonomiske vækst.

---

[3] Gradvis tilnærmelse til Europa-parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/ef af 29.4.2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder og forordning 1383/2003 om toldforanstaltninger.

– Samarbejde med den private sektor og andre relevante institutioner og indførelse af regelmæssige foranstaltninger til bekæmpelse af forfalskning og piratkopiering (handlingsplan for Comité National pour la Propriété Industrielle et Anti-Contrefaçon/CONPIAC), dialog med foreninger osv.).

- Samarbejde og forhandlinger:

  – Afslutning af forhandlingerne om en valideringsaftale med EPO.

  – Fortsættelse og styrkelse af samarbejdet med instanser i medlemsstaterne, andre lande og OMPIC.

  – Samarbejde om gennemførelsen af handelsaftalen om bekæmpelse af forfalskning (ACTA).

  – Fortsætte tilnærmelsen af Marokkos og EU's lovgivning, afslutte tiltrædelsen af de konventioner, der er foreskrevet i artikel 39 i associeringsaftalen og gennemførelsen af Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder, hvad angår innovation.

Konvergens: For at nå disse mål tager Marokko højde for det eksisterende EU-regelsæt; Jf. bilag II).

6.12 Told

Fortsat styrke toldmyndighedernes administrative kapacitet og tilnærmelsen af Marokkos toldlovgivning og de internationale og europæiske standarder og fortsætte gennemførelsen af toldforanstaltninger, der fremmer samhandelen og samtidig øger sikkerheden i den internationale logistikkæde.

- Iværksætte proceduren for gensidig anerkendelse af godkendte økonomiske operatører.

  – Analysere proceduren og status for godkendte økonomiske operatører i Marokko.

  – Styrke dialogen om systemet for godkendte økonomiske operatører på basis af analysen for proceduren og status i Marokko med henblik på en eventuel gensidig anerkendelse af godkendte økonomiske operatører.

- Fortsætte arbejdet med at koordinere forvaltningen med andre instanser, der beskæftiger sig med grænsekontrol (kvikskranke).

- Indgåelse og gennemførelse af den regionale aftale om pan-Euro-Middelhavs-oprindelsesregler.

- Marokkos deltagelse i og forudgående inddragelse i revisionsprocessen for pan-Euro-Middelhavs-oprindelsesreglerne i den regionale aftale.

- Reform af kontrolkæden:

– Forbedring af den forudgående kontrol gennem organisation af workshops, planlægning af besøg for operative pilotenheder, adgang til faginformation og oprettelse af databaser om transportmidlers og varers bevægelser.

– Forbedring af systemet til efterfølgende kontrol gennem anvendelse af bedste praksis og tilrådighedsstillelse af tekniske midler i form af dedikerede it-applikationer.

– Styrket anvendelse hos Marokkos toldmyndigheder af it-støttede risikoanalyser og udveksling af it-data om handelstransaktioner (internatonalt toldnet).

- Udvikling af et privat/offentligt partnerskab, bl.a. i etik-overvågningscentret (observatoire de l'Ethique), for at give dette center en effektiv rolle på grundlag af principperne i Arushaerklæringen og Verdenstoldorganisationen.

- Anvendelse og løbende tilpasning af den kombinerede nomenklatur.

- Gennemførelse af Marokkos deltagelse i EU-programmet "Told 2013" og åbning af alle kommende toldprogrammer for tredjelande.

6.13 Erhvervspolitik

Marokko forpligter sig til at iværksætte Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder, som er blevet et fælles referencedokument for Middelhavslandene, herunder Marokko, for at forbedre investeringsklimaet, stimulere iværksætterånden, fremme investeringerne og adgangen til markedet i Euro-Middelhavs-regionen.

Forbedre klimaet og betingelserne for udvikling af konkurrencedygtige virksomheder og fremme investeringer

- Forbedre erhvervsklimaet og fortsætte gennemførelsen af Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder under hensyntagen til konklusionerne fra den fælles evaluering i 2008 baseret på 77 indikatorer vedrørende ti indsatsområder i chartret[4]. Bl.a. bestræbe sig på at opnå fremskridt på følgende områder:

  – Lovgivningsreform og administrativ forenkling.

  – Adgang til finansiering.

  – Innovationspolitik.

  – Menneskelig kapital (uddannelse i iværksætteri og forbedring af kompetencer).

- Stimulere den tværministerielle koordinering og koordineringen af alle aktører i offentlige og private sektorer, der er involveret i udvikling af virksomheder og innovationsfremme.

[4] Enkle procedurer for virksomheder, uddannelse i iværksætteri, forbedrede kompetencer, nemmere adgang til finansiering og en investeringsfremmende beskatning, bedre markedsadgang, innovation, stærke brancheorganisationer, støttesystem og –tjenester af høj kvalitet for virksomheder, Euro-Middelhavs-netværk og .partnerskaber , klare og målrettede oplysninger til virksomhederne.

- Fremme arbejdet i det nationale erhvervsudvalg (Comité national de l'environnement des affaires (CNEA)), som i en offentlig-privat partnerskabsramme har gjort det muligt at fremskynde identifikationen og gennemførelsen af de reformer, der vedrører erhvervsklimaet, bl.a. vedrørende forenklede og styrkede administrative procedurer, modernisering af de retlige rammer for virksomheder og bedre løsning af handelstvister.

- Oprettelse af lokale erhvervsudvalg.

- Fælles vurdering af de fremskridt, der er opnået i hele landet, og af fordelene heraf for virksomhederne gennem deltagelse i regionale foranstaltninger til evaluering og måling af fremskridtene på grundlag af fælles indikatorer.

- Revidere Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder for bedre at tage højde for små og mellemstore virksomheders særlige behov med udgangspunkt i "Small Business Act" for Europa. Særlig opmærksomhed om ligestilling mellem mænd og kvinder, virksomhedernes sociale ansvar og miljøbeskyttelse.

- Forbedre modtagelsen af investorer og investeringers lokale forankring.

- Udvikle den industrielle, handelsmæssige og teknologiske modtageinfrastruktur, bl.a. innovationscentre, og fremme klyngedannelsen.

- Indføre en gunstig ramme for udvikling af forskning og innovation.

- Forbedre adgangen til industriområder ved at lette overdragelsen af fast ejendom og opnåelse af byggetilladelser.

- Mobilisere lokale virksomheder omkring udenlandske investeringer for at fremme innovation og økonomisk udvikling.

- Opfordre til oprettelse af det marokkanske innovationscenter ("Centre marocain de l'innovation") og støtte dette centers aktiviteter.

- Indføre en status for unge innoverende virksomheder og selvstændig virksomhed.

- Øge støtten til mikrovirksomheder inden for rammerne af en national strategi specielt rettet mod denne kategori af virksomheder.

- Forbedre virksomhedernes retlige klagemuligheder (også SMV) ved at udvikle alternative tvistbilæggelsesmetoder (mægling og voldgift).

- Forbedre kvaliteten og behandlingstiden for retsafgørelser truffet af handelsretter.

- Styrke samarbejdet med Middelhavspartnere på området piratkopiering og forfalskning, bl.a. gennem udveksling af oplysninger og erfaringer på dette område.

- Oprettelse af det nationale agentur for fremme af små og mellemstore virksomheder (Agence nationale pour la promotion de la petite og moyenne entreprise (ANPME)) gennem Marokkos overvågningscenter for SMV (observatoire marocain des PME) for at tilvejebringe et videns, analyse- og opfølgningsværktøj for disse virksomheder.

6.14 Industrielt samarbejde

Styrke mulighederne for at tiltrække forskningskapital

- Fremme teknologioverførsel og industripartnerskaber.
- Oprette områder for spin-off-virksomheder og væksthuse med støtte til forskning og udvikling i potentielle vækstsektorer i Marokko.
- Fremme twinning og partnerskaber med europæiske klynger.
- Styrke udvekslingen af erfaringer og bedste praksis vedrørende forskning og udvikling og industriel innovation, navnlig aspekter i relation til dannelse af klynger, teknologiplatforme eller teknologiparter i lighed med innovationscentre.
- Udvikle partnerskabsforanstaltninger til at ledsage udviklingen og udbygningen af industriaktiviteter i tilknytning til vedvarende energiformer inden for rammerne af den nationale energistrategi på området.

Fortsætte dialogen om tekstil- og beklædningssektorens fremtid

- Fortsat intensivere udvekslingen af bedste praksis mellem nationale forvaltninger, industrisammenslutninger, virksomheder, forskningscentre og andre arbejdsmarkedsparter i tekstil - og beklædningssektoren i Euro-Middelhavs-området.
- Uddybe drøftelserne ikke bare om udfordringerne for tekstil- og beklædningssektoren, men også om den mulige fremtidige udvikling og konkrete tiltag for at innovere sektoren og styrke tekstil- og beklædningsprodukters konkurrenceevne i Euro-Middelhavs-området.

Fremme dialogen om industrisektorer

- Styrke udvekslingen af bedste praksis og drøftelserne mellem de forskellige nationale parter i industrisektoren ikke bare om industriens udfordringer, men også om den mulige fremtidige udvikling og konkrete tiltag for at innovere det nationale industrigrundlag og øge den marokkanske industries konkurrenceevne.
- Styrke dialogen i flere sektorer og/eller på flere områder i relation til industripolitik, som f.eks. politikken for SMV, turisme, rumfart, råvarer, standardisering og aftaler om overensstemmelsesvurdering og godkendelse af industrivarer (AOG).

Fremme en bæredygtig udvikling for virksomheder

- Fremme teknologioverførslen, bedste praksis for forvaltning og rationalisering og udveksling af ekspertise vedrørende bæredygtig udvikling for at ledsage de marokkanske virksomheder i deres udviklingsbestræbelser.

Iværksætte de regionale arbejdsprogrammer for Euro-Middelhavs-industrisamarbejdet, hvis opfølgning sikres med Marokkos deltagelse

- Deltagelse i erhvervsmæssige samarbejdstiltag på regionalt plan.

6.15 Forbrugerbeskyttelse

- Fortsat lovgivningsmæssig tilnærmelse af Marokkos og EU's retlige ramme og afslutning af den nationale lovgivningsmæssige ramme vedrørende forbrugerbeskyttelse.

- Styrkelse af den administrative kapacitet for en effektiv og konkret anvendelse af forbrugerbeskyttelsespolitikken, navnlig oprettelse af det øverste forbrugerråd og det marokkanske forbrugercenter.

- Fortsat statslig støtte til fremme af uafhængige marokkanske forbrugerorganisationer og oprettelse af en fond specifikt til finansiering af de projekter, som marokkanske forbrugerorganisationer foreslår.

- Oprettelse af det marokkanske forbrugercenter.

6.16 Arbejdstagere og koordinering af de sociale sikringsordninger

Fuldt ud opfylde de forpligtelser, der er indgået i medfør af bestemmelserne i associeringsaftalen om arbejdstagere og koordinering af de sociale sikringsordninger

- Anvendelse af de gældende regler om koordinering af de sociale sikringsordninger.

- Sikre, at bestemmelsen om ligebehandling i arbejds-, aflønnings- og afskedigelsesbetingelserne anvendes fuldt ud både for marokkanske arbejdstagere og for EU-statsborgere med lovlig beskæftigelse.

- Sikre en fuldstændig anvendelse af bestemmelsen om ikke- forskelsbehandling, hvad angår social sikring for arbejdstagere og deres familiemedlemmer.

6.17 Statistik

Afslutte harmoniseringen af de marokkanske standarder og de europæiske og internationale standarder

- Vedtage og gennemføre lovforslagene om statistik og fortsat gennemførelse af handlingsplanen for 2013-2017.

- Fortsætte arbejdet med at harmonisere statistiske data og metoder for at sikre, at statistikkerne er forenelige med bedste europæiske praksis.

- Fortsat forbedring og kvantitativ og kvalitativ udvikling af det nationale statistiske system.

- Oprette et observationscenter for industri og handel og ny teknologi og et observationscenter for innovation.

- Samarbejde mellem Marokkos Offices des Changes og de europæiske instanser med ansvar for at udarbejde betalingsbalancestatistikker.

7. TRANSPORT, ENERGI, MILJØ, INFORMATIONSSAMFUND, FORSKNING OG UDVIKLING

7.1 Transport og infrastruktur

7.1.1 Udvikling af infrastrukturnet (veje, motorveje, lufthavne, havne og forbindelser til transeuropæiske net)

Iværksætte den nationale transport- og infrastrukturpolitik ved at indføre transportsystem af høj kvalitet, der er effektivt, konkurrencedygtigt og bæredygtigt, med udgangspunkt i følgende:

- Konsolidere og forstærke udviklingen og vedligeholdelsen af transportinfrastrukturer og deres forbindelse til regionale net, herunder det transeuropæiske transportnet (RTE-T), og opmuntre den private sektor til at deltage.

- Udvikle den marokkanske økonomis logistiske konkurrenceevne, bl.a. gennem oprettelse af logistiske områder, kvalificering af aktører, udvikling af menneskelige ressourcer samt optimering af varestrømmene.

- Fremme mobiliteten og bæredygtig transport ved at udvikle effektive transportsystemer, der beskytter miljøet og varers og personers sikkerhed.

- Fremme en tilnærmelse af de lovgivningsmæssige og tilsynsmæssige rammer til europæiske og internationale standarder på transportområdet.

- Udvikle en national ramme for udarbejdelse og opfølgning af bæredygtige byudviklingsplaner for brugere og godstrafik i de vigtigste byer.

Regionalt aspekt

- Fortsat deltage i planlægningen af transportinfrastrukturer i Middelhavsområdet, bl.a. det kommende trafiknet i Middelhavsområdet, og bestemme midlerne til gennemførelsen heraf, samt forbedre forbindelserne til det transeuropæiske transportnet.

- Fortsat deltage i udviklingen af satellitudbygningssystemer, globale satellitnavigationssystemer (GNSS), anvendelser baseret på denne teknologi i Middelhavsområdet og det nye regionale projekt Euromed GNSS II om satellitnavigation.

- Træffe de nødvendige fremmende foranstaltninger i overensstemmelse med PART (den regionale transporthandlingsplan for Middelhavsområdet), som skal forbedre den måde, transportnettet fungerer på, for at sikre en mere glidende transportstrøm mellem Marokko, de regionale partnere og EU.

7.1.2 Vejtransport og trafiksikkerhed

Gennemføre udvalgte foranstaltninger og reformer inden for vejtransport og trafiksikkerhed

- Udforske muligheden for Marokkos deltagelse i "Interbus"-aftalen for at harmonisere praksis og regler vedrørende international personbefordring med europæiske standarder og sikre en styrket anvendelse mellem Marokko og EU-landene.

- Udvikle et integreret, intermodalt offentligt transportsystem.

- Fremme de europæiske og internationale standarder vedrørende trafiksikkerhed.

- Indføre en licensordning i vejtransportsektoren for både personbefordring og godstransport for at sikre lige vilkår i fragtsektoren og fremme offentlig personbefordring.

- Styrke myndighedernes kapacitet, hvad angår anvendelsen af standarderne på sociallovgivningsområdet og tekniske krav, i overensstemmelse med internationale konventioner og EU-standarder for farligt gods, og indføre intelligente transportsystemer og køre- og hviletid.

7.1.3 Jernbanetransport

Gennemføre udvalgte foranstaltninger og reformer inden for jernbanetransport

- Fremme de marokkanske og europæiske jernbanenets interoperabilitet.

- Samarbejde om indførelse af det europæiske system til overvågning af jernbanetrafik (European Rail Traffic Management System (ERTMS)) for at nå den internationale standard på området og yderligere højne sikkerhedsniveauet for jernbanetrafik.

Regionalt aspekt

- Undersøge fordelene ved et regionalt samarbejde for at fremme landtransporttjenesters effektivitet og interoperabilitet (vejtransport, jernbanetransport og bytransport).

- Fortsætte en tilnærmelse af de lovgivningsmæssige og tilsynsmæssige rammer til europæiske og internationale standarder i en regional sammenhæng.

7.1.4 Flytransport

Gennemføre udvalgte foranstaltninger og reformer inden for luftfartssektoren

- Fortsætte gennemførelsen af den eksisterende nationale politik for luftfartssektoren og ajourføringen af reguleringen af luftfarten ved at vedtage lovforslaget om regulering af den civile luftfart.

- Sikre gennemførelse af alle aspekter af Euro-Middelhavs-aftalen om luftfart fra 2006 bl.a. for at sikre den lovgivningsmæssige konvergens, denne aftale medfører.

- Arbejde tæt sammen om luftfartssikkerhed, bl.a. ved at gennemføre et program om udvikling af sikkerhedsudstyr, der styrker radardækningen og sikrer et mere effektivt system til automatisk flykontrol.

- Undersøge mulighederne for en forbindelse til den reguleringsmæssige konvergens i medfør af Euro-Middelhavs-aftalen om luftfart fra 2006 og for Marokkos deltagelse i det fælles europæiske luftrum. I den henseende vil mulighederne for, at Marokko snarest kan deltage i det fælles europæiske luftrum blive undersøgt.

- Fortsætte samarbejdet om forvaltning af flytrafikken.

- Fortsætte Marokkos gradvise deltagelse i SAFA som følge af samarbejdsaftalen med Det Europæiske Luftfartssikkerhedsagentur (EASA) indgået den 23. marts 2011.

- Opfordre til dialog med EU for at indføre samarbejde om at lette adgangen til udstyr til fjernelse af fly, som er ude af drift efter uheld i Marokkos lufthavne.

- Indlede samråd med EU for at finde en proces, der giver mulighed for at bringe ansatte i SLIA (Sauvetage et de lutte contre l'incendie des aéronefs) på niveau med de internationale og/eller europæiske standarder, navnlig hvad angår valg og erhvervelse rednings- og brandbekæmpelsesudstyr samt uddannelse, kvalificering og/eller godkendelse af personalet.

Regionalt aspekt

- Fortsætte en tilnærmelse af de lovgivningsmæssige og tilsynsmæssige rammer til europæiske og internationale standarder i en regional sammenhæng.

- Fortsætte samarbejdet med EU og Middelhavspartnerne inden for rammerne af deltagelsen i det regionale Euromed-projekt om luftfart (Euromed Aviation).

- Fortsætte samarbejdet og bistanden vedrørende sikkerhed via enheden for flysikkerhed for Middelhavslandene (MASC) inden for rammerne af EASA.

7.1.5 Søtransport

Gennemføre udvalgte foranstaltninger og reformer inden for søtransport

- Udbygge samarbejdet med EU for at tilpasse Marokkos politik vedrørende sikkerhed tredjelande søs til EU's politik.

- Udvikle en dialog om udvikling af havneinfrastrukturer, bedre havnetjenester, harmonisering af havneprocedurer, forvaltning og planlægning af søtransportområdet, sikkerhed til søs og havnesikkerhed og bedre søtransport mellem EU og Marokko, navnlig sømotorveje.

- Anvende effektive foranstaltninger for sikkerhed til søs ved, at havnestaten og flagstaten indfører kontrolsystemer, og styrke havneadministrationens institutionelle strukturer for at give havneadministrationen mulighed for at løfte sit ansvar med hensyn til sikkerhed, forebyggelse og kontrol med havforurening.

- Anvende de internationale IMO-konventioner (Den Internationale Søfartsorganisation) samt resolutioner fra komitéen til beskyttelse af havmiljøet.

- For de havne, der identificeres som sømotorveje, skal der sikres hurtige, effektive og prisbillige administrative procedurer (procedurer og administrativ koordinering af

inspektioner) samt et højt serviceniveau (havneinfrastrukturer, havnetjenester, havnetjenester og intermodale tjenester).

- Relancere dialogen med Europa-Kommissionen for at udarbejde en samarbejdsplan, bl.a. om styrket kapacitet, forebyggelse og bekæmpelse af forurening af Middelhavet, med henblik på Marokkos deltagelse i det europæiske søfartsagentur (EMSA).

Regionalt aspekt

- Fortsat deltage i det regionale samarbejde om havpolitik, havne og nærskibsfart

- Fortsat samarbejde med EU og Middelhavspartnerne inden for rammerne af Den Internationale Søfartsorganisation og fremme deltagelsen i regionale Euromed-projekter om sikkerhed til søs (SAFEMED) og om sømotorveje (MEDAMOS).

7.1.6 Logistikkæde

Gennemføre udvalgte foranstaltninger og reformer inden for logistik

- Fortsætte gennemførelsen af den nye nationale strategi for udvikling af Marokkos logistiske konkurrenceevne.

- Etablere en dialog om logistikkæden med det formål at inddrage Marokko i de foranstaltninger, EU iværksatte i 2007, for at forbedre logistikkæden og dennes sikkerhed.

7.1.7 Transporterhverv

- Indlede dialog med EU om gensidig anerkendelse af erhvervstilladelser i transportsektoren, bl.a. for personale inden for sø- og flytransport.

Konvergens*:* for at nå disse mål vil Marokko, hvad angår lovgivningsmæssig konvergens, med støtte fra EU tage højde for de europæiske regler for vejtransport, jernbanetransport, flytransport og søtransport og for havne.

7.2 Energi

Styrke dialogen og samordningen af energipolitikker og de institutionelle og lovgivningsmæssige rammer med henblik på en gradvis integration af Marokkos energimarked i EU's energimarked under hensyntagen til de miljømæssige udfordringer.

- Gennemføre energistrategier i retning af EU's strategier, som er baseret på målsætninger om forsyningssikkerhed, konkurrenceevne og vedvarende energi.

- Fortsat udarbejde og gennemføre lavemissionsudviklingsstrategier.

- Gennemføre Marokkos energistrategi på mellemlang og lang sigt (2020/2030) og den nationale plan for prioriterede foranstaltninger.

- Styrke den eksisterende energidialog inden for rammerne af associeringsaftalen.

- Udarbejde og gennemføre en vision for 2020 for at styrke institutionerne, navnlig ministeriet for energi og minedrift, bl.a. hvad angår regionale initiativer.

- Styrke det strategiske observations- og overvågningssystem af hensyn til en bedre energiprognose og –planlægning, herunder energistatistik, bl.a. gennem udveksling af oplysninger og ekspertise og en styrkelse af kompetencer for at sikre en tilnærmelse til europæiske standarder.

- Videns- og erfaringsudveksling for at uddybe og fremskynde den politiske tilnærmelse, bl.a. vedrørende gas og elektricitet samt praksis og lovgivningsmæssige, institutionelle, organisatoriske, tekniske og reguleringsmæssige ramme for energisektoren til EU's regelsæt.

- Energidiversificering:

  – Samarbejde om gennemførelsen af de betingelser, der er nødvendige for at udvikle og anvende naturgas: lovgivningsmæssig og reguleringsmæssig ramme, tekniske foranstaltninger og ledsageforanstaltninger.

  – Samarbejde med henblik på at udvikle alternative energikilder: forskning og teknologisk udvikling på områderne olieskifer og skifergas.

- Indføre den nationale energireguleringsplan, bl.a. for elektricitet og naturgas, og en gradvis tilnærmelse til EU's direktiver vedrørende elektricitet og gas. Med henblik herpå vedtagelse af lovgivningen om elektricitet og gas og gennemførelsesbestemmelserne.

- Fortsættelse af reformerne i elektricitets- og gassektorerne for at gøre dem mere effektive og sikre en gradvis liberalisering i overensstemmelse med EU's regelsæt.

Styrkelse af det regionale samarbejde på energiområdet

- Styrke Marokkos rolle i det regionale energisamarbejde, bl.a. med henblik på gennemførelsen af solenergiplanen for Middelhavet i overensstemmelse med gennemførelsen af den prioriterede handlingsplan for 2008-2013 for Euro-Middelhavs-områdets energipartnerskab og EU's mål for Middelhavsområdet.

- Fortsætte samarbejdet inden for rammerne af regionale initiativer og projekter.

- Konsolidere og styrke de eksisterende sammenkoblinger og transitinfrastrukturer i Marokko for at sammenkoble el- og gasnet i det nordlige og sydlige Middelhavsområde.

- Gradvis integration af elmarkederne i Marokko, Algeriet og Tunesien.

- Styrke Marokkos kapacitet med hensyn til regional oplagring af energiprodukter.

- Lettere finansiering af energiinfrastruktur: gradvis tilnærmelse af Marokkos system til EU's praksis, bl.a. med hensyn til oplagring af energiprodukter.

Samarbejde om nuklear sikkerhed

- Samarbejde om gennemførelsen af de betingelser, der er nødvendige for en eventuel udvikling af et program for produktion af civil atomkraft: Informations- og erfaringsudveksling vedrørende nuklear sikkerhed og strålingsbeskyttelse.

- Udveksle ekspertise og erfaring med henblik på at indføre en lovgivningsramme, der nærmer sig EU's regler og praksis, bl.a. for at sikre den højest mulige standard inden for nuklear sikkerhed og et passende beskyttelsesniveau mod ioniserende stråling.

- Samarbejde om oprettelse af et nationalt uafhængigt agentur for kontrol med nuklear sikkerhed og strålingsbeskyttelse i Marokko.

Forbedring af energieffektiviteten

- Forsætte foranstaltningerne vedrørende energieffektivitet inden for rammerne af det nationale program for prioriterede foranstaltninger, navnlig inden for industri, boligsektoren, offentlige bygninger, transport og turisme.

- Styrke den institutionelle og organisatoriske ramme for agenturet for udvikling af vedvarende energi og energieffektivitet ("Agence pour le Développement des Energies Renouvelables et de l'Efficacité Energétique").

- Gennemføre lovgivningsforanstaltninger, der går i retning af EU's regler, og de nødvendige incitamenter, nye finansieringsmekanismer (tredjepartsinvestor, CDM-mekanismen osv.) og uddannelses-, oplysnings- og kommunikationsforanstaltninger.

- Deltagelse i EU's program "Intelligent Energi – Europa".

Udvikling af brugen af vedvarende energikilder

- Gennemføre de nationale udviklingsmål for vedvarende energi og gennemføre den marokkanske solenergiplan og det marokkanske vindenergiprojekt.

- Fortsætte foranstaltninger til udvikling af vedvarende energi i stor og lille målestok (solvandvarmere, netopkoblede og ikke-netopkoblede fotovoltaikanlæg osv.) og eksport af grøn el, herunder incitamenter og mekanismer til nye finansieringsmuligheder.

- Styrke den institutionelle og organisatoriske ramme, udarbejde og gennemføre handlingsplaner på disse områder i overensstemmelse med EU's regler.

- Udvikle det nationale biomassepotentiale.

- Samarbejde inden for forskning, udvikling og innovation til fremme af bæredygtig udvikling.

- Oprette forsknings- og udviklingscentre og institutter for udvikling af vedvarende energiteknologier og for energieffektivitet og vedvarende energikilder: definition af forskningsemner. oprettelse af forskningsenheder; kompetenceopbygning.

- Styrke studieforløbet i de uddannelsesinstitutioner, der henhører under ministeriet for energi på ovennævnte områder.

- Oprette ekspertiseplatforme og teknologicentre, der samler innovative virksomheder, forskningscentre og uddannelsesinstanser, navnlig inden for vedvarende energi, energieffektivitet og afsaltning af havvand ved hjælp af solenergi.

- På nationalt niveau udbrede teknologier og materialer, der fremmer energieffektiviteten og vedvarende energi, bl.a. ved at udvikle industrigrene og gennemføre forsknings- og udviklingsprogrammer.

Styrke sikkerheden for og kontrollen med energianlæg

- Styrke sikkerheden for energianlæg og energiinfrastruktur og systemet for teknisk kontrol og risikoforebyggelse i disse anlæg.

- Udveksle erfaringer og ekspertise for at styrke energiministeriets energilaboratorium, navnlig hvad angår kontrol med kulbrinter.

- Udveksle erfaringer og ekspertise for at styrke energiministeriets energilaboratorium, navnlig hvad angår kontrol med kulbrinter.

- Samarbejde om gennemførelse af en strategi for risikoforebyggelse og risikostyring i energi- og minesektoren og vedrørende sprængstoffer og trykbærende udstyr.

7.3 Minedrift

Styrke samarbejdet og partnerskabet vedrørende udvikling af minesektoren

- Kapacitetsopbygning i forbindelse med regulering af minedrift, udvikling af minedrift i mindre målestok, minedrift og mineudforskning, forvaltning af minepotentiale og geologisk potentiale og geografiske informationssystemer.

- Miljøbeskyttelse og sanering af miner og omdannelse af mineområder efter lukning af miner.

- Indførelse og udvikling af informationssystemer om minedrift og olieudvinding og statistikker for minedrift.

- Organisation og valorisering af sektoren for mineraler og fossiler.

7.4 Miljø og vand

Fremme en god miljøforvaltning, herunder en yderligere tilnærmelse til EU's lovgivning og politikker

Styrke administrative strukturer og strategisk planlægning

- Styrke og supplere indførelsen af marokkanske institutioner med ansvar for miljøbeskyttelse, kontrol med forurening og forvaltning af vand på centralt, regionalt og lokalt niveau, herunder styrket koordinering og samråd mellem de forskellige aktører.

- Styrke kapaciteten vedrørende strategisk planlægning, herunder de finansielle strategier, med udgangspunkt i EU's erfaring.

- Oprette og indsætte et inspektionshold, der udelukkende skal sikre overholdelse af miljølovgivningen i Marokko.

- Anvende markedsinstrumenter (som f.eks. grønne afgifter) og anvende "forureneren betaler"-princippet, bl.a. ved at oprette et system for miljøansvar.

Miljøvurdering

- Styrke miljøvurderingssystemet, herunder de nationale og regionale udvalg for konsekvensanalyser og offentlige høringsudvalg og tilnærmelsen til EU-lovgivningen.

- Styrke det strategiske miljøvurderingssystem for planer og programmer.

Støtte til civilsamfundets aktører og til offentlighedens deltagelse

- Støtte civilsamfundets aktører og styrke offentlighedens deltagelse på miljøområdet med udgangspunkt i EU's erfaringer og bedste praksis.

Tilgængelighed af og adgang til informationer

- Styrke systemet til indsamling og behandling af miljøoplysninger i Marokko med udgangspunkt i EU's erfaringer og bedste praksis.

- Forbedre offentlighedens adgang til miljøinformationer og gennemførelse af loven om offentlighedens ret til adgang til miljøinformationer og beslutningstagning på miljøområdet.

Kommunikation og informationsformidling

- Udvikle og iværksætte kommunikationsstrategier på miljøområdet.

- Udarbejde og offentliggøre regelmæssige rapporter om miljøsituationen på nationalt eller regionalt niveau.

Fremme miljøsektorer, herunder en tilnærmelse til og overensstemmelse med EU's lovgivning og politikker på dette område

Luftkvalitet

- Fremme en bedre forvaltning af luftkvaliteten (grænseværdier, alarmtærskler, oprettelse og klassifikation af zoner og områder, indførelse af et system til overvågning og vurdering af luftkvaliteten) for at forbedre den offentlige sundhed og miljøkvaliteten med udgangspunkt i EU's rammelovgivning.

- Udarbejde og vedtage handlingsplaner til bekæmpelse af luftforurening, herunder forurening på tværs af grænser.

Beskyttelse af havmiljøet

- Fremme beskyttelsen af havmiljøet, herunder bevarelse af de marine økosystemer.

- Vedtage lovgivning på området integreret forvaltning af kystområder.

Affaldsforvaltning

- Gennemføre den nationale strategi for affaldsforvaltning.

- Fremme udarbejdelsen af et integreret net af anlæg til affaldsbehandling, herunder centre til behandling af industriaffald.

- Indføre et system til godkendelse og registrering af affaldsbehandlingsanlæg og et system til inspektion og kontrol af disse anlæg med udgangspunkt i principperne i EU's lovgivning og gøre den uformelle sektor mere professionel.

Naturbeskyttelse

- Fortsætte indførelsen af en ordning for beskyttede områder, der bygger på EU's principper og bedste praksis.

- Fortsætte gennemførelsen af strategien for beskyttelse og gendannelse af skovøkosystemer, bremse afskovningen og fortsætte genplantningen ifølge genplantningsplanen ("Plan Directeur de Reboisement" (PDR). Fortsætte det igangværende arbejde med indførelsen af skovcertificeringsordninger (Forest Stewardship Council/SFC).

- Hvad angår biodiversitet, forbedre den videnskabelige viden vedrørende national biodiversitet (arter, økosystemer, taksonomiproblemer).

- Genoprette nedbrudte økosystemer og vedtage foranstaltninger til fremme af genopretning af truede arter i samarbejde med lokalbefolkningen.

- Iværksætte den nationale lovgivning vedrørende handel med vilde dyr for at overholde forpligtelserne i konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter.

Forurening og industrielle risici

- Indføre et system for integreret forebyggelse og nedbringelse af forurening fra store industrianlæg med udgangspunkt i europæiske standarder og bedste praksis.

- Indføre et system for kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer med udgangspunkt i europæiske standarder og bedste praksis.

Kemiske produkter

- Vedtage standarder om registrering, vurdering og godkendelse af kemiske stoffer med udgangspunkt i EU's lovgivning og bedste praksis.

- Vedtage en strategi om gradvis erstatning af de kemiske stoffer, der er de farligste for menneskers helbred og for miljøet.

Ørkendannelse, herunder foranstaltninger for jordbundsbeskyttelse

- Iværksætte foranstaltninger inden for rammerne af planen for bekæmpelse af ørkendannelse og jordbundsbeskyttelse.

Udstedelse af tilladelser, opfølgning og inspektion

- Styrke den administrative kapacitet for de marokkanske myndigheder, der har ansvaret for miljøbeskyttelse og forvaltning af vandressourcer med hensyn til udstedelse af tilladelser, opfølgning og inspektion.

Miljøintegration

- Fremme en fortsat indarbejdelse af miljøaspekter i andre sektorer, som f.eks. vand, skove, landbrug, uddannelse, energi, transport, fiskeri, industri og forskning.

Styrke det regionale og internationale miljøsamarbejde

Internationalt samarbejde

- Styrke gennemførelsen af de miljøkonventioner og –protokoller, som Marokko har tiltrådt og fremskynde ratifikationen af andre miljøkonventioner og –protokoller, der indgår i EU's retssystem.

Regionalt samarbejde

- Styrke samarbejdet inden for rammerne af konventionen om beskyttelse af Middelhavets havmiljø og kystområder (Barcelonakonventionen) og dertil hørende protokoller.

- Fortsætte samarbejdet inden for rammerne af Horisont 2020-initiativet.

- Styrke samarbejdet med Det Europæiske Miljøagentur i forbindelse med agenturets regionale aktiviteter, herunder fælles miljøinformationssystemer.

Konvergens*:* For at gennemføre disse reformer vil Marokko, hvad angår lovgivningsmæssig konvergens med støtte fra EU gradvist tage højde for de relevante europæiske standarder for god miljøforvaltning, luftkvalitet, affaldsforvaltning, forvaltning af vandressourcer og beskyttelse af havmiljøet, beskyttelse af naturen, industriforurening og kemiske produkter.

Klimaændringer

- Styrke og videreføre indførelsen af marokkanske institutioner med ansvar for klimaspørgsmål.

- Gennemføre De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer og indføre strategier og planer for begrænsning af og tilpasning til klimaændringer.

- Udarbejde opgørelser over drivhusgasser.

- Samarbejde om udviklingen og etableringen af en klimaordning efter 2012 med hensyn til klimaændringer.

- Samarbejde om begrænsning af og tilpasning til klimaændringer.

- Samarbejde om gennemførelsen af Cancunaftalen og Durbanaftalen.

- Fremme en strategi for udvikling af lavemissionsudviklingsstrategier (LED) som bidrag til udviklingen af en grøn økonomi.

- Fremme passende nationalt relevante modvirkende tiltag (NAMAs) omfattende mekanismer til sektormæssig kredit.

- Fremme inddragelse af klimaændringsaspekter i beslutningstagningsprocessen.

- Gennemføre de første foranstaltninger til forberedelse af et system for handel med kvoter for drivhusgasemissioner.

- Indarbejde klimaændringsprioriteterne i landbruget: øge antallet af frugtplantager, anvende udvalgte frø og frøsorter, der passer til klimaet, udvide anvendelsen af teknikker til vandindsamling og optimering af vanding og offentliggøre resultaterne af agronomisk forskning for at støtte landbrugsudviklingen.

Vand

Gennemføre den nationale vandstrategi for at konsolidere de allerede opnåede resultater og sikre en integreret forvaltning af vandressourcerne

- Fremme forvaltningen af vandefterspørgslen og en effektiv vandudnyttelse gennem:

  – Vandbesparelser i forbindelse med vanding gennem en massiv omstilling til punktvanding og en mere effektiv vandudnyttelse i landbruget.

  – Indførelse af et system til behandling af spildevand til anvendelse i landbruget med udgangspunkt i principperne i EU's lovgivning.

  – Vandbesparelser inden for drikkevand og inden for industri og turisme.

- Fremme bevaringen og beskyttelsen af vandressourcerne, det naturlige miljø og truede områder ved at:

  – Beskytte kvaliteten af vandressourcer og bekæmpe forurening.

  – Gennemføre et system til forbedring af kvaliteten af spildevand, der udledes af kommuner og af industrien.

  – Beskytte grundvandet og afvandingsområder, oaser og vådområder.

  – Indføre et system til forbedring af vandkvaliteten, herunder badevandet, med udgangspunkt i EU's lovgivningens principper.

- Nedbringe sårbarheden over for naturbetingede risici i forbindelse med vand og tilpasning til klimaændringer:

  – Bedre beskyttelse af personer og bygninger mod oversvømmelser og bekæmpelse af virkningerne af tørke gennem tørkeforvaltningsplaner for vandløbsoplande.

– Afslutte de foranstaltninger, der er skitseret i den nationale plan til beskyttelse mod oversvømmelser.

– Forbedre forebyggelsen først og fremmest ved at udvikle systemer til varsling i forbindelse med højvande og beredskabsplaner.

- Fortsætte de lovgivningsmæssige og institutionelle reformer gennem en fuldstændig anvendelse af bestemmelserne i lov 10-95 og en omarbejdning af loven ved at indarbejde de aspekter, der ikke er omfattet, nemlig vandbesparelser og genanvendelse af renset spildevand.

- Modernisere informationssystemerne og styrke midler og kompetencer gennem følgende foranstaltninger:

  – Modernisering af forvaltningen, fornyelse og forbedring af forvaltningen af vandressourcer og vandområder.

  – Styrkelse og modernisering af systemet til indsamling og behandling af oplysninger om vand i Marokko ved at indføre et nationalt informationssystem for vand med udgangspunkt i EU's erfaringer og bedste praksis.

  – Styrkelse af den administrative kapacitet for de marokkanske myndigheder, der har ansvaret for vandforvaltning og vandtilsyn, udstedelse af tilladelser, opfølgning og inspektion som led i en tilnærmelse til EU's lovgivning på området.

  – Udvikling og iværksættelse af kommunikations- og informationsstrategier på vandområdet.

  – Styrkelse af kapaciteten vedrørende strategisk planlægning, herunder de finansielle strategier, med udgangspunkt i EU's erfaring.

- Forvaltning og udvikling af vandressourcerne.

  – Fremme og udvikle utraditionelle vandressourcer, som f.eks. afsaltning af havvand, demineralisering af brakvand, genanvendelse af renset spildevand og indsamling af regnvand.

7.5 Informationssamfund

- Analysere mulighederne for et bedre samarbejde mellem EU og Marokko vedrørende informationssamfundet, navnlig udvikling af synergier mellem strategien "Maroc Numéric" og den digitale dagsorden for Europa.

- Fortsætte udviklingen og indførelsen af et fuldstændigt regelsæt vedrørende elektronisk kommunikation, der bl.a. omfatter godkendelse af, adgang til og sammenkobling af net og tjenester, forsyningspligt og brugerrettigheder, forbrugerbeskyttelse, behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i sektoren for elektronisk kommunikation og effektiv forvaltning af radiofrekvenser.

- På det lovgivningsmæssige plan fortsætte følgende vigtige udviklingspunkter:

– Overveje at indføre godkendelsesordninger for levering af elektroniske kommunikationstjenester.

– Fremskridt med markedsanalyser, f.eks. analyser af markedet for engrossalg af (fysisk) netværksinfrastrukturadgang, herunder delt eller fuldt ubundtet adgang på et fast sted, og markedet for engrossalg af bredbåndstilslutning. Ligeledes effektiv og passende gennemførelse af adgangsforpligtelserne (udvælgelse og forudvælgelse af operatør, bitstrømsadgang, ubundtet adgang osv.) for operatører med en betydelig vægt på de berørte markeder.

– Fremme portabiliteten mellem fastnet- og mobilnumre og lette proceduren (frist for portabilitet mellem operatører, afbrydelsesperiode for forbrugeren, kontraktens maksimale varighed, sanktioner i tilfælde af misbrug og konkurrencebegrænsende adfærd osv.).

– Sikre en effektiv gennemførelse af foranstaltninger vedrørende fortrolighed for elektronisk kommunikation og ikke-ønsket kommunikation (spam).

- Udarbejde og indføre et regelsæt, der styrker informationssystemers sikkerhed og beskytter kritisk infrastruktur og kritiske data; fremme en sikker og stabil drift af net og tjenester under overholdelse af principperne om åbenhed og interoperabilitet.

- Styrke standarder og arkitektur for e-forvaltningsapplikationer for at opbygge en generel ramme for offentlige informationssystemers interoperabilitet med udgangspunkt i EIF (*European Interoperability Framework*).

- Indføre specifikationer, normer og standarder for papirløse transaktioner *Business to Business (B2B)* mellem små og mellemstore virksomheder i samråd med uafhængige europæiske organisationer med kompetence på disse områder (navnlig CEN, CENELEC, ETSI).

- Fremme samarbejdet og informationsudvekslingen om strategier for net og elektronisk kommunikation, brug af frekvensressourcer, regler for licenser og intellektuelle ejendomsrettigheder på det digitale område, udvikling af elektroniske transaktioner for at fremme business-to-business udveksling og den fremtidige udvikling af informationssamfundet på nationalt, regionalt og globalt niveau.

- Mere præcist fortsat sikre gennemførelse af den nye digitale strategi for Marokko "Maroc Numéric" i dialogen og samarbejdet vedrørende informationssamfundsteknologi:

  – Styrke udbredelsen af offentlige fællesskabscentre (centres d'accès communautaires publics), der giver flere borgere mulighed for at få adgang til ny teknologi (højhastighedsinternet og offentlige tjenester), navnlig i fjerntliggende områder og landområder for at bekæmpe den digitale kløft.

  – Støtte den digitale udvikling på nationalt niveau både på det kulturelle og uddannelsesmæssige område ved at kombinere offentlige foranstaltninger inden for denne ramme, private initiativer og internationale partnerskaber.

  – Overveje at åbne offentlige data og tilladelser til anvendelse og videreanvendelse til gavn for borgere og virksomheder.

– Opfordre til, at civilsamfundet deltager i indførelsen af strategien "Maroc Numéric" på borgerniveau inden for informationsteknologi og telekommunikation.

– Fremme iværksætter- og innovationskulturen inden for informationsteknologi i den private sektor og i uddannelsesprogrammer.

– Udveksle oplysninger og god praksis vedrørende certificering af elektronisk signatur og vedrørende sikkerhed for elektronisk kommunikation og elektroniske transaktioner.

– Støtte udarbejdelsen og udbredelsen af et program for Marokkos migration til adresseringssystemet Ipv6.

- Styrke enhver form for samarbejde med EU, hvad angår normer og standarder for informations- og kommunikationsteknologi, navnlig digitalt tv, digitale mobilnet og fremtidens internet med henblik på tilslutningen til højhastighedsnet, der er under udvikling (næste fase af EUMEDCONNECT), samt den lovgivningsmæssige ramme for informationssamfundets teknologiske udvikling.

  – Fremme Marokkos deltagelse – offentlige og private sektor – bl.a. i form af fælles projekter inden for "Informations- og Kommunikationsteknologi" i EU's forsknings- og innovationsprogrammer, navnlig på områder, der vedrører store samfundsudfordringer og udvikling af højhastighedsnetinfrastruktur og data for forskning.

  – Fremme en styrkelse af det regionale samarbejde med EU, national forskning med europæiske partnere, kobling til eller lancering af fælles forskningsnet og udveksling af forskere med EU-lande.

  – Overveje at iværksætte et Euro-Middelhavs-forskningsprogram, der i højere grad er tilpasset betingelserne og udviklingen i Middelhavsområdet.

- Fremme fri adgang til internettet og samarbejdet med tilsynsmyndighederne i det sydlige Middelhavsområde.

- Samarbejde med Euro-Middelhavs-gruppen for tilsynsmyndigheder inden for elektronisk kommunikation (EMERG) og med EU-medlemsstaternes tilsynsmyndigheder om spørgsmål af fælles interesse.

7.6 Videnskab og teknologi, forskning og innovation

Styrke forsknings- og innovationskapaciteten for at udvikle økonomien og samfundet og Marokkos integration i det europæiske forskningsrum

- Styrke det nationale forskningssystems rolle i Marokkos udvikling:

  – Forbedre forvaltningen af det nationale forskningssystem.

  – Udvikle certificering af laboratorier og opmuntre til forskere og forskningshold til at gå sammen.

– Indføre merværdiskabende strukturer.

– Styrke den interne og eksterne evaluering af forskningsaktiviteter og indføre mekanismer til bedre koordinering mellem de forskellige aktører i det nationale forskningssystem.

– Fremme samarbejdet og partnerskabet mellem universiteter og forskningsorganisationer og slutbrugerne af forskningsresultater.

– Fortsætte gennemførelsen af de innovationsrelaterede aspekter i Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder og foretage en fælles vurdering af de opnåede fremskridt på basis af de indikatorer, der er fastsat på regionalt plan.

– Fremme videnskabelige og teknologiske partnerskaber i Euro-Middelhavs-området.

– Mobilisere kompetencer hos marokkanere, der bor i Europa, for at konsolidere udvekslingen og forbindelserne mellem Marokko og EU inden for videnskab, teknologi, forskning og innovation.

– Revurdere betingelserne for Marokkos deltagelse i EUREKA-nettet.

- Marokkos deltagelse i det europæiske forskningsrum.

– Undersøge samarbejdsmulighederne på det videnskabelige område f.eks. med udgangspunkt i *"twinning project"* (programme level management) på fælles prioriterede områder i de europæiske forsknings- og innovationsprogrammer.

– Forbedre betingelserne for Marokkos deltagelse i europæiske forsknings- og innovationsprogrammer.

– Styrke forskningskapaciteten for marokkanske universiteter og forskningscentre med henblik på Marokkos kommende associering i europæiske forsknings- og innovationsprogrammer og en øget deltagelse i COST *(European Cooperation in Science and Technology).*

– Styrke Marokkos netværk af nationale tematiske kontaktpunkter for europæiske forsknings- og innovationsprogrammer og fremme udvekslingen med europæiske kolleger.

– Styrke udvekslingen af personale i forskningsprojekter og fremme marokkanske forskeres deltagelse i internationale videnskabelige debatter.

– Sikre betingelser, der giver Marokko mulighed for at tilslutte sig og deltage i programmerne under Det Europæiske Teknologiske Institut (ETI).

Konvergens*:* For at nå disse mål vil Marokko, hvad angår lovgivningsmæssig konvergens, med støtte fra EU gradvist tage højde for de relevante europæiske standarder vedrørende videnskab og teknologi, forskning og innovation og navnlig bestemmelserne i europæiske forsknings- og innovationsprogrammer, der tager sigte på at forbedre industriens konkurrenceevne og livskvaliteten og fremme en bæredygtig udvikling.

7.7 Den audiovisuelle sektor

- Fremme udveksling af synspunkter, informationer og erfaringer om den audiovisuelle politik, herunder de reguleringsmæssige aspekter.

- Fremme denne sektor for at forbedre forvaltningen, ydelsernes kvalitet, konkurrenceevnen og kompetenceopbygningen gennem uddannelse og teknisk bistand.

- Støtte udviklingen af en åben, effektiv og forudsigelig regelramme, der omfatter revision af regelrammen og indførelse af nye forfatningsmæssige beføjelser for Den Høje Myndighed for Audiovisuel Kommunikation (Haute Autorité de la Communication Audiovisuelle).

7.8 Integreret maritim politik

Udvikle en ramme for forbindelser, der giver Marokko mulighed for at deltage i EU's integrerede maritime politik.

- Udvikle en integreret tilgang til alle aktiviteter, der vedrører eller har følger for havet og kystområderne både på regionalt og nationalt niveau.

- Fortsat forbedre forvaltningen af de forskellige maritime aktiviteter, bl.a. ved at udvikle værktøjer, som f.eks. fysisk planlægning af havområder, integreret forvaltning af kystområder samt tiltag inden for havforskning og maritim forskning.

7.9 Turisme

- Gennemføre turismestrategien "Vision 2020".

- Udveksle oplysninger om politikker, foranstaltninger og projekter vedrørende bæredygtig og ansvarlig turisme af høj kvalitet.

8. ALMEN UDDANNELSE, ERHVERVSUDDANNELSE OG SUNDHED

8.1 Almen uddannelse

Konsolidere princippet om lige muligheder

- Nedsætte skolefrafaldet, navnlig hos piger i landområder.

- Få flere tilbage til skolen.

- Forbedre støtteordningen.

- Bekæmpe vold i skolen.

Udbrede adgangen til grunduddannelse og bekæmpe analfabetisme.

- Nedsætte antallet af analfabeter, navnlig hos unge og kvinder i landområder.

- Udbrede den obligatoriske skoleuddannelse (indtil gymnasiet).

- Øge antallet af elever, der afslutter grundskolen, navnlig piger i landområder.

Forbedre skoleundervisningen

- Udbrede førskoleundervisningen.
- Nedbringe antallet af omgængere.
- Styrke beherskelsen af læringssproget og læringen af fremmedsprog.
- Styrke læreruddannelsen.
- Styrke vejledningen og opfølgningen af elever med vanskeligheder.

Fortsætte gennemførelsen af Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder med henblik på de uddannelsesmæssige aspekter.

- Udvikle undervisningen i iværksætteri som en nøglekompetence i primær- og sekundærundervisningen.
- Foretage en fælles evaluering af de opnåede fremskridt på basis af de indikatorer, der er opstillet på regionalt plan.

8.2 Erhvervsuddannelse

- Støtte reformen af erhvervsundervisningen.
- Fortsætte dialogen og udvekslingen om instrumenter, som f.eks. det europæiske meritoverførselssystem for erhvervsuddannelse (ECVET-systemet) og en europæisk referenceramme for kvalitetssikring inden for erhvervsuddannelser (EQARF VET).
- Forberede de institutionelle og operationelle betingelser for indførelse af et nationalt certificeringssystem.
- Reformere systemet for og forvaltningen af erhvervsuddannelserne (sammen med arbejdsmarkedets parter) og styrke dialogen mellem udbud og efterspørgsel af kompetencer med henblik på en bedre tilpasning til arbejdsmarkedets behov.
- Gennemføre flere evidensbaserede analyser af arbejdsmarkedet og udformningen af offentlige politikker.
- Bidrage til at styrke efteruddannelsen, bl.a. ved at forbedre forvaltningen af midler til efteruddannelse (reform af særlige kontrakter) for at øge adgangen og kvaliteten.
- Fortsætte gennemførelsen af Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder, hvad angår erhvervsuddannelsesaspekterne med særlig vægt på uddannelse i iværksættervirksomhed. Forbedre indsamlingen af oplysninger om uddannelsesforløb i virksomhederne. Foretage en fælles evaluering af de opnåede fremskridt på basis af de indikatorer, der er opstillet på regionalt plan.

8.3 Videregående uddannelse

Støtte reformen af den videregående uddannelse i Marokko og en tilnærmelse til principperne i Bolognaprocessen.

- Indføre en dialog og en udveksling om principper og henstillinger i Bolognaprocessen om oprettelse af et europæisk område for videregående uddannelse.

- Lovgivningsmæssig og administrativ tilnærmelse til målene i Bolognaprocessen.

- Indføre værktøjer, der fremmer gennemsigtighed, sammenlignelighed og anerkendelse af studier, som f.eks. meritkumulerings- og meritoverførselssystemet (ECTS) og tillægget til eksamensbevis (vedtagelse og reel gennemførelse af meritsystemet, fagretninger og berørte organisationer).

- Fortsætte gennemførelsen af den nationale kvalifikationsplan (Cadre national de qualification (NQF)).

- Styrke udviklingen af erhvervskvalificerende uddannelser for at forbedre universitetsuddannedes beskæftigelsesegnethed og udviklingen af partnerskaber med fagfolk.

- Indføre en opfølgningsmekanisme for færdiguddannede og forbedre integrationen på arbejdsmarkedet.

- Styrke decentraliseringsprocessen for uddannelsessteder og decentraliseringen af de videregående uddannelser generelt med henblik på at ledsage processen "forstærket regionalisering".

Bedre adgang til de videregående uddannelser

- Forbedre de sociale tjenester for studerende (sociale stipendier, resultatbaserede stipendier, kollegiers modtagekapacitet, universitetskantiner, grundlæggende sygesikring (AMO)).

- Indføre ledsageforanstaltninger for studerende, navnlig i universitetscentre med fri adgang.

- Indføre foranstaltninger for at nedbringe antallet af omgængere og imødegå skolefrafald (integreret system for sprogundervisning, moduler om metoder for akademisk arbejde, sprog- og kommunikationsmoduler, informatikmoduler, vejlederordning, vejledning af studenter og studerende og udvikling af fælles grunduddannelser og overgange mellem forskellige studieretninger for at muliggøre nye studieretninger osv.).

- Indføre et effektivt informations- og vejledningssystem.

Kvalitativ forbedring af de videregående uddannelser i Marokko

- Forbedre universitetspersonales kapacitet og kompetencer.

- Styrke fjernundervisningen.
- Udvikle nye informations- og kommunikationsteknologier i Marokkos system for videregående uddannelser.
- Styrke certificeringsprocessen inden for universitetsundervisning.
- Styrke de højere uddannelsessteders forvaltning og autonomi.
- Udvikle kompetencer vedrørende evaluering af uddannelsesprogrammer, uddannelsesprojekter og uddannelsesinstitutioner (pædagogisk, administrativ og finansiel evaluering).
- Indføre et institutionelt evalueringssystem vedrørende Marokkos videregående uddannelsessystem.
- Konsolidere den uafhængige kvalitetssikring.
- Forskningsbaseret uddannelse, navnlig på doktorniveau.

Styrke samarbejdet inden for almen uddannelse og erhvervsuddannelse ved at øge og/eller forbedre Marokkos deltagelse i europæiske programmer inden for videregående uddannelse

- Fortsætte støtten til reformen og moderniseringen af de videregående uddannelser inden for rammerne af Tempusprogrammet og det program, der følger efter.
- Fremme Marokkos deltagelse i de europæiske mobilitets- og partnerskabsprogrammer inden for rammerne af de eksisterende videregående uddannelser.
- Fortsætte oplysningskampagnerne om disse programmer over for potentielle kandidater, studerende og akademikere.
- Opmuntre til, at Marokko tilnærmer sig de procedurer, der er i gang i Den Europæiske Union med hensyn til anerkendelse af eksamensbeviser.
- Opmuntre til udvekslinger mellem centret MERIC Maroc og ENIC-NARIC-nettet.
- Fremme samarbejdet mellem Euro-Middelhavs-universitetet i Portoroz og uddannelsesinstitutioner i Marokko.

8.4 Støtte til uddannelse i EU-politik

- Styrke Marokkos deltagelse i Jean Monnet-foranstaltninger til støtte for universitetsundervisningen og forskningsprojekter vedrørende europæisk integration.
- Styrke Marokkos inddragelse i særprogrammer, der oplyser de ansvarlige i tredjelande om EU-politik.

8.5 Sundhed

Forbedre den offentlige sundhed i Marokko og styrke dialogen mellem Marokko og EU om sundhed

- Fortsætte samarbejdet vedrørende sundhedsreformen, bl.a. på grundlag af Marokkos nationale strategi "Vision, Santé 2020", handlingsplanen 2008-2012 og eventuelt kommende instrumenter, herunder vedtagelsen af rammeloven om sundhedssystemet, forbedring af kvaliteten af og adgangen til sundhedstjenester, især for de dårligst stillede, regionalisering og styrkelse af forebyggende foranstaltninger.

- Styrke institutioner og laboratorier for at forbedre sundhedsovervågningen og sundhedssikkerheden (oprettelse af det nationale sundhedsagentur).

- Samarbejde vedrørende sundhedsindikatorer, navnlig MDG 4 og 5.

- Forebyggelse og kontrol af smitsomme og ikke-smitsomme sygdomme, navnlig langvarige og dyre kroniske sygdomme, bl.a. gennem ratifikation og gennemførelse af internationale instrumenter på sundhedsområdet, som f.eks. WHO-rammekonventionen om bekæmpelse af tobaksrygning og WHO's internationale sundhedsregulativ.

- Samarbejde med henblik på en gradvis tilnærmelse på lang sigt til visse EU-regler og former for praksis på sundhedsområdet.

- Overvejelser om muligheden af at uddybe samarbejdet på sundhedsområdet, navnlig inden for rammerne af Euro-Middelhavs-samarbejdet.

Konvergens*:* For at nå disse mål vil Marokko vedtage lovgivning og administrative bestemmelser vedrørende sundhedssystemet og vil for at sikre konvergens med støtte fra EU tage højde for de relevante europæiske direktiver og WHO's henstillinger vedrørende sundhedsovervågning og sundhedssikkerhed.

8.6 Ungdom og sport

- Styrke samarbejdet vedrørende uformel uddannelse af unge og ungdomsledere for at fremme udvekslingen, den interkulturelle dialog og udviklingen af civilsamfundet, bl.a. gennem ungdomsprogrammer som "Aktive unge" for perioden 2007-2013 og Euromed-Ungdom IV og fremtidige programmer på dette område.

- Fremme udvekslingen af oplysninger og bedste praksis om emner af fælles interesse, f.eks. social integration via sport, uddannelse og sport, fysisk aktivitet og kampagner om bekæmpelse af doping og vold inden for sport (f.eks. på stadier).

- Give marokkanske embedsmænd mulighed for at deltage i workshopper, seminarer og konferencer om sport.

- Samarbejde om at organisere begivenheder i Marokko om sportsanliggender inden for rammerne af de eksisterende strukturer.

C. MAROKKOS DELTAGELSE I EU-PROGRAMMER OG -AGENTURER

- Styrke samarbejdet med følgende europæiske agenturer i forbindelse med disses regionale aktiviteter: Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA), Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut (ETF), Det Europæiske Luftfartssikkerhedsagentur (EASA), Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EONN), Det Europæiske Agentur for Forvaltning af det Operative Samarbejde ved de Ydre Grænser (Frontex), EUROPOL, EUROJUST, Det Europæiske Miljøagentur (EEA) og Det Europæiske Agentur for Søfartssikkerhed (EMSA).

- Marokkos deltagelse i EU-programmer, der er åbne for tredjelande, bl.a. følgende programmer: Programmet for konkurrenceevne og innovation (CIP), Told 2013 (2008-2013), SESAR-programmet og Marco Polo-programmet.

- Deltagelse i "Enterprise Europe Network".

- EU vil bidrage til, at Marokko kan deltage i disse programmer og agenturer.

D. FINANSIEL DIMENSION

- Ved gennemførelsen af den finansielle dimension af partnerskabet EU-Marokko tages der højde for de behov, der følger af:

  – den fremskredne status

  – Marokkos interne situation som følge af politiske, økonomiske og sociale reformer, der medfører betydelige behov, hvad angår økonomisk og social infrastruktur

  – nødvendigheden af at fremme en inklusiv vækst for at nedbring fattigdommen

  – nødvendigheden af at konsolidere Marokkos åbning og integration i den globale økonomi, herunder navnlig EU's, og

  – EU's nye strategi for nabolande.

- Undersøge mulighederne for fra 2013 at indlede en ny fase, hvad angår adgang til EU's finansieringsmidler for at støtte Marokkos tilnærmelse til EU's regional- og samhørighedspolitik og vedtagelsen af nye gennemførelsesprocedurer.

- Optimere gennemførelsen af de eksisterende finansielle instrumenter ved i højere grad at målrette samarbejdsprogrammerne og sikre et bedre samarbejde mellem Marokko og EU for at optimere Marokkos absorptionskapacitet.

- Udnytte alle nye relevante og nødvendige instrumenter og tematiske programmer, EU har indført som led i sin optræden udadtil, ved at tage højde for Marokkos behov, reformfremskridt og absorptionskapacitet.

III OPFØLGNING OG OPFØLGNINGSRAPPORTER

Opfølgning på handlingsplanen

- Denne handlingsplan er som den forrige et strategipapir for samarbejdet mellem EU og Marokko.

- Handlingsplanen vil blive forelagt associeringsrådet EU-Marokko, der vedtager den formelt.

- De fælles strukturer, der oprettes ved associeringsaftalen, navnlig de underudvalg og arbejdsgrupper, der oprettes i den henseende, vil sikre fremskridt og overvåge handlingsplanens gennemførelse.

- Underudvalgene vil følge grundigt op på den lovgivningsmæssige tilnærmelse til EU-retten i det forgangne år på grundlag af denne handlingsplan og det nationale program for lovgivningsmæssig konvergens. De aflægger rapport derom til associeringsudvalget. I den henseende vil de sikre, at de relevante anmodninger om anvendelse af TAIEX-evalueringsinstrumentet og alle andre instrumenter, som EU stiller til rådighed til at evaluere forskelle fra EU-retten, vil blive foretaget af de berørte ministerier.

Opfølgningsrapporter

- EU og Marokko kan uanset den revision, der foretages i associeringsudvalget, foretage en ensidig undersøgelse af de fremskridt, der er opnået med gennemførelsen af handlingsplanen.

- EU og Marokko kan opfordre ikke-statslige organisationer og andre interesserede organisationer, som er aktive i Marokko og i EU på de områder, som handlingsplanen dækker, til at fremlægge deres bidrag med henblik på at undersøge de opnåede fremskridt.

IV AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

- Handlingsplanen skal løbe over fem år (2013–2017).

- Associeringsudvalget får til opgave at analysere de fremskridt, der opnås med gennemførelsen af handlingsplanen på basis af rapporter og referater fra underudvalgene. Det får ligeledes mulighed for at foreslå nye prioriteter for og tilpasninger af handlingsplanen i forhold til de opnåede fremskridt og/eller nye behov, der forelægges associeringsrådet til godkendelse.

- I den henseende tager associeringsrådet højde for de bidrag, der er indgivet af ikke-statslige organisationer og andre interesserede organisationer, som er aktive i Marokko og i EU på de områder, som handlingsplanen dækker.

- Parterne forpligter sig til, når handlingsplanen har været i kraft i tre år, at definere nye fremtidige skridt for at indføre en ny samarbejdsramme i lyset af drøftelserne i

den ad hoc-arbejdsgruppe, der er nævnt i det fælles dokument om den fremskredne status.

BILAG I:

Liste over europæiske konventioner og/eller Europarådets konventioner

- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (artikel 6 – Ret til en retfærdig rettergang); Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (Kapitel VI - Retfærdighed i retssystemet).
- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (artikel 3 – Forbud mod tortur); Protokol nr. 13 (ophævelse af dødsstraf); Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (artikel 2 og 4).
- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (artikel 10 – Ytringsfrihed; Artikel 11 – Forsamlings- og foreningsfrihed); Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (artikel 11 og 12).
- Fællesskabsstrategi for ligestilling mellem mænd og kvinder.
- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (artikel 14 – Forbud mod diskriminering); Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (Kapitel III).
- Europarådets reviderede socialpagt (artikel 4.3, 7, 8, 11, 15, 16, 17, 20 og 27).
- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (artikel 14 – Forbud mod diskriminering); Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (Kapitel III).
- Europarådets konvention om overførelse af domfældte og tillægsprotokollen hertil.
- Europarådets konvention om cyberkriminalitet og tillægsprotokollen hertil.
- Europarådets konvention om bekæmpelse af menneskehandel.
- Europarådets konvention om hvidvaskning, efterforskning, beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold samt om finansiering af terrorisme.

BILAG II:

Vigtigste referencer i EU-retten vedrørende EU's indre marked

Finansielle tjenesteydelser

Nøgledirektivet i **banksektoren** er direktivet om "egenkapitalkrav", der omfatter følgende to direktiver:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/48/EF af 14. juni 2006 om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut (omarbejdning)

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/49/EF af 14. juni 2006 om kravene til investeringsselskabers og kreditinstitutters kapitalgrundlag (omarbejdning).

Andre vigtige direktiver på dette område er:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/46/EF af 18. september 2000 om adgang til at optage og udøve virksomhed som udsteder af elektroniske penge og tilsyn med en sådan virksomhed

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/87/EF af 16. december 2002 om supplerende tilsyn med kreditinstitutter, forsikringsselskaber og investeringsselskaber i et finansielt konglomerat

- Europa-Parlaments og Rådets direktiv 94/19/EF af 30. maj 1994 om indskudsgarantiordninger.

Vigtige direktiver for Marokko på **forsikringsområde**t er:

- Direktiv 2009/138/EF af 25. november 2009, EUT af 17.12.2009, Solvens II-direktivet, der omfatter de fleste gamle forsikringsdirektiver (kodificeret), der gælder fra udgangen af 2012

- I de kommende 5/6 år: vedtage lovgivning om et solvens- og overvågningssystem for forsikringsselskaber i lighed med "Solvens II" og det samme for bilforsikring på grundlag af det relevante direktiv.

- Direktiv 2009/103/EF (kodificeringsdirektiv for bilforsikring) af 16. september 2009, EUT af 9.10.2009

Vigtige direktiver for Marokko på **værdipapirområdet** er:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/6/EF af 28 januar 2003 om insiderhandel og kursmanipulation (markedsmisbrug) og gennemførelsen af de direktiver, Kommissionen har vedtaget

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/71/EF af 4. november 2003 om det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller

optages til handel, og om ændring af direktiv 2001/34/EF og Kommissionens henstillinger om dette direktiv

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF af 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om ændring af Rådets direktiv 85/611/EØF og 93/6/EØF samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 93/22/EØF

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/31/EF af 5. april 2006 om ændring af direktiv 2004/39/EF om markeder for finansielle instrumenter, for så vidt angår visse frister

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/73/EF af 10. august 2006 om gennemførelse af direktiv 2004/39/EF om finansielle instrumenter

- Kommissionens forordning (EF) nr. 1287/2006 af 10. august 2006 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF for så vidt angår registreringsforpligtelser for investeringsselskaber, indberetning af transaktioner, markedsgennemsigtighed, optagelse af finansielle instrumenter til handel samt definitioner af begreber med henblik på nævnte direktiv

- Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 97/9/EF af 3. marts 1997 om investorgarantiordninger

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1060/2009 af 16. september 2009 om kreditvurderingsbureauer

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 236/2012 af 14. marts 2012 om short selling og visse aspekter af credit default swaps

De vigtigste direktiver vedrørende **investeringsfonde** er følgende:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/65/EF af 13. juli 2009 om samordning af love og administrative bestemmelser om visse institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter) (EØS-relevant tekst)Kommissionens direktiv 2007/16/EF af 19. marts 2007 om gennemførelse af Rådets direktiv 85/611/EØF om samordning af love og administrative bestemmelser om visse institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter) med hensyn til afklaring af bestemte definitioner

- Kommissionens direktiv 2010/43/EU af 1. juli 2010 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/65/EF for så vidt angår organisatoriske krav, interessekonflikter, god forretningsskik, risikostyring og indholdet af aftalen mellem en depositar og et administrationsselskab

- Berigtigelse til Kommissionens direktiv 2010/42/EU af 1. juli 2010 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/65/EF for så vidt angår visse bestemmelser om fusioner af fonde, master-feeder-strukturer og anmeldelsesprocedure

- Kommissionens forordning (EU) nr. 583/2010 af 1. juli 2010 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/65/EF for så vidt angår central

investorinformation og de betingelser, der skal opfyldes, når central investorinformation eller prospektet udleveres på et andet varigt medium end papir eller via et websted (EØS-relevant tekst)

- Kommissionens forordning (EU) nr. 584/2010 af 1. juli 2010 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/65/EF for så vidt angår form og indhold af standardmodellen til anmeldelsesskrivelse og erklæring om investeringsinstituttet, brug af elektronisk kommunikation mellem kompetente myndigheder i forbindelse med anmeldelser og procedurer ved kontroller og undersøgelser på stedet samt udveksling af oplysninger mellem kompetente myndigheder (EØS-relevant tekst)

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/61/EU af 8. juni 2011 om forvaltere af alternative investeringsfonde.

Vigtige direktiver på **infrastrukturområdet** er:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/44/EF af 6. maj 2009 om ændring af direktiv 98/26/EF om endelig afregning i betalingssystemer og værdipapirafviklingssystemer

- Direktiv 2002/47/EF om aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse for så vidt angår forbundne systemer og gældsfordringer.

Postsektoren

Vigtige direktiver for Marokko i **postsektoren**:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjenesters kvalitet som ændret ved direktiv 2002/39/EF og 2008/06/EF

Intellektuel og industriel ejendomsret

De vigtigste direktiver er:

- Direktiv 2004/48/EF (håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder)

- Direktiv 2001/29/EF (ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet)

- Direktiv 2001/84/EF (om følgeret for ophavsmanden til et originalkunstværk)

- Direktiv 2006/116/EF (forlængelse af beskyttelsen)

- Rådets forordning (EF) nr. 1383/2003 af 22. juli 2003 om toldmyndighedernes indgriben

- Rådets direktiv 91/250/EØF erstattet af direktiv 2009/24/EF om retlig beskyttelse af edb-programmer

- Direktiv 92/100/EØF erstattet af direktiv 2006/115/EF om udlejnings- og udlånsrettigheder

- Direktiv 93/83/EØF om radio- og tv-udsendelse via satellit og viderespredning pr. kabel

- Direktiv 96/9/EØF om retlig beskyttelse af databaser

Vedrørende **varemærker**:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/95/EF af 22. oktober 2008 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varemærker (kodificeret udgave)

- Rådets forordning (EF) nr. 207/2009 af 26 februar 2009 om EF-varemærker (kodificeret udgave).

Vedrørende **patenter**:

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 469/2009 af 6. maj 2009 om det supplerende beskyttelsescertifikat for lægemidler (kodificeret udgave)

- Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EF) nr. 1610/96 af 23. juli 1996 om indførelse af et supplerende beskyttelsescertifikat for plantebeskyttelsesmidler

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1901/2006 af 12. december 2006 om lægemidler til pædiatrisk brug og om ændring af forordning (EØF) nr. 1768/92, direktiv 2001/20/EF, direktiv 2001/83/EF og forordning (EF) nr. 726/2004

- Europa-parlamentets og Rådets direktiv 98/44/EF af 6. juli 1998 om retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 816/2006 af 17. maj 2006 om tvangslicens til udnyttelse af patenter vedrørende fremstilling af farmaceutiske produkter med henblik på eksport til lande med folkesundhedsproblemer

Vedrørende **mønstre**:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/71EF af 13. oktober 1998 om retlig beskyttelse af mønstre

- Rådets forordning (EF) nr. 6/2002 af 12. december 2001 om EF-design.

BILAG III: Prioriterede foranstaltninger i handlingsplanen EU-Marokko om gennemførelsen af den fremskredne status (2013-2017)

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Politisk og strategisk dialog	1) Styrke den bilaterale politiske dialog og koordineringen i multi-laterale fora	a) Organisere ad hoc-møder på ministerplan og/eller højt embedsmandsplan om spørgsmål af fælles interesse	KS	
		b) Tage fælles initiativer, indføre uformelle koordineringsmekanismer i FN-organer, bl.a. om initiativer vedrørende bekæmpelse af trusler mod den internationale sikkerhed, menneskerettigheder og regionale spørgsmål.	KS	
	2) Styrke samarbejdet vedrørende konfliktstyring, krisestyring, ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og kontrol med eksport af våben og produkter med dobbelt anvendelse, civilbeskyttelse og forebyggelse af kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare (CBRN) risici	a) Indgå en rammeaftale for Marokkos deltagelse i operationer (civile og militære) vedrørende EU's krisestyring.	KS	
		b) Oprette operationelle aftaler mellem Marokkos og Europa-Kommissionens organer om samarbejdet med monitorerings- og informationscentret (MIC)	KS	
		c) Indføre et effektivt nationalt system til kontrol med eksport af våben og produkter med dobbelt anvendelse	MS Aktivt engagement i forhandlingsprocessen om traktaten om våbenhandel	

(*) Denne kolonne vedrører støtteforanstaltninger, som gennemføres/udvikles eller eventuelt planlægges. Marokkos deltagelse i EU's programmer og agenturer udgør i øvrigt ligeledes en prioriteret foranstaltning.

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Retsstat, demokrati og god regeringsførelse	3) Styrke de institutioner, der beskytter demokratiet og retsstaten	a) Konsolidere rolle og kapacitet for parlament, regering og politiske partier, det nationale menneskerettighedsråds (CNDH) og ombudsmandsinstitutionen	MS Øget kapacitet for de nævnte instanser	*Støtteprogram for CNDH, den tværministerielle delegation for menneskerettigheder og styrkelse af disse to institutioners kapacitet (SPRING)..* *Støtte til regeringens generalsekretariat (P3A III-program)* *Støtte til parlamentet (P3A III-program og "Making a Success of Advanced Status")*
		b) Vedtage den nødvendige lovgivning	MS Øget kapacitet med hensyn til kvalitet og forfatningsmæssig overensstemmelse for love og administrative bestemmelser Styrkelse af parlamentets administrative kapacitet Oprettelse af en forfatningsdomstol	
		c) Styrke samarbejdet med Europarådet	MS Gradvis tiltrædelse af de relevante konventioner, jf. afsnit 2.8 i handlingsplanen Gennemførelse af status som "partner for demokrati"	*Programmerne "Making a Success of Advanced Status" og "Strengthening democratic reform in the southern Neighbourhood"*
		d) Modernisere den offentlige forvaltning, bl.a. ved at garantere lige adgang til offentlige tjenester, en rimelig geografisk dækning og kontinuitet og forbedre kvaliteten af de leverede tjenester.	MS Indføre et charter for offentlige tjenester og et charter for decentralisering Forenkle de administrative procedurer	*HAKAMA-program*

			Gennemføre e-forvaltning	
		e) Vedtage en organisk finanslov	KS	

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Retsstat, demokrati og god regeringsførelse		f) Indlede processen for fremskreden regionalisering.	MS Vedtagelse og gennemførelse af den organiske lov om de nærmere retningslinjer for solidaritet mellem de lokale myndigheder og deres kompetencer samt reglerne for deres drift Vedtagelse og gennemførelse af den organiske lov om rammen for og driften af de lokale myndigheder	
	4) Sikre uafhængighed for retsvæsenet og øge effektiviteten	a) Vedtage en strategi for reform af retsvæsenet	KS	*Eventuelt støtteprogram for reform af retsvæsenet; kapacitetsopbygning;* *Programmet "Strengthening democratic reform in the southern Neighbourhood"*
		b) Styrke dommerstandens uafhængighed	MS Oprettelse af det øverste retsråd ("Conseil supérieur du pouvoir judiciaire")	
		c) Vedtage den nødvendige lovgivning	MS Vedtage en ny straffelov. Overholde tidsplanen og de prioriteter, der er fastsat i strategien for en reform af sektoren	

		d) Modernisere retsvæsenet, bl.a. gennem en forenkling og forbedring af de retslige procedurer	MS Nedbringe procedurernes varighed. Forbedre domstols-adgangen. Udvikle alternative former for tvistbilæggelse	
		e) Styrke uddannelsen af dommere og ansatte i retsvæsenet		

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Retsstat, demokrati og god regeringsførelse	5) Konsolidere civilsamfundets rolle	a) Indføre samrådsinstanser for at fremme civilsamfundets deltagelse i udarbejdelsen, gennemførelsen og evalueringen af de offentlige politikker	MS Virkning af høringsprocessen for samarbejdet mellem de berørte marokkanske instanser og repræsentanter for diverse sammenslutninger	*Kapacitetsopbygning for civilsamfundets organisationer via de tematiske programmer IEDDH, ANE & AL, Migration & Asile og via de bilaterale programmer*
		b) Styrke det marokkanske foreningslivs leder- og organisationskapacitet, hvad angår interaktion med offentlige nationale og internationale instanser	MS Indgåelse af partnerskaber	*Projekt til støtte for dynamikken i integreret udvikling af landdistrikter i de nordlige landområder (DRIN), program til fremme af lige muligheder for mænd og kvinder og støtte til skovpolitikken, støtte til civilsamfundet via civilsamfunds-faciliteten*
	6) Konsolidere beskyttelsen af kvinders og mindreåriges rettigheder	a) Gennemføre konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (CEDEF) og den frivillige protokol	KS	*Støtteprogram for fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder. Kapacitetsopbygning; støtte til civilsamfundet via civilsamfundsfaciliteten;program met "Making a Success of Advanced Status"*
		b) Indførelse af en myndighed for ligestilling og bekæmpelse af alle former for diskrimination	KS	
		c) Færdiggøre den retlige ramme for bekæmpelse af vold mod kvinder, herunder vold i ægteskabet	KS Vedtage loven om bekæmpelse af vold mod kvinder	

		d) Indføre mekanismer til beskyttelse og fremme af kvinders, børns og handicappedes rettigheder	MS Opnåede fremskridt i forhold til regeringens plan for ligestilling. Reform af straffeloven Vedtagelse og gennemførelse af loven om ansættelses- og arbejdsbetingelser for personer ansat som hushjælp; Indførelse af det rådgivende familie- og børneråd (Conseil Consultatif de la famille et de l'enfance)	

Område	**Mål**	**Foranstaltninger Marokko**	**Tidsplan/Indikatorer**	***EU-støtte (*)***
Retsstat, demokrati og god regeringsførelse		e) Styrkelse af mekanismerne til kontrol af en effektiv anvendelse af arbejdsmarkedslovgivningen, der forbyder børn under 15 år at arbejde	MS ILO-rapporter	
	7) Konsolidere ytringsfriheden og forsamlings- og foreningsfriheden	a) Vedtage og gennemføre en ny presselov for den skrevne presse og den elektroniske presse, herunder organisationen af branchens etiske aspekter	KS Inklusiv høringsprocedure med alle berørte parter i forbindelse med udarbejdelsen af den nye presselov; oprettelse af et nationalt presseråd Overensstemmelse med de internationale standarder	
		b) Fortsætte reformerne vedrørende	MS	

		mediepluralisme og mediers uafhængighed	Fortsætte liberaliseringen af markedet for audiovisuelle medier Styrke den høje myndighed for audiovisuel kommunikation (Haute Autorité de la Communication Audiovisuelle)	
		c) Anvende lovgivningen om foreningsfrihed i praksis og ændre loven om demonstrationer på offentlig vej	KS Umiddelbar kvittering for registrering af en forening. Overensstemmelse med bestemmelserne i den internationale pagt om civile og politiske rettigheder, navnlig artikel 21.	

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Retsstat, demokrati og god regeringsførelse		d) Fortsætte forhandlingerne med arbejdsmarkedets parter for at færdiggøre den organiske lov om betingelser og retningslinjer for udøvelse af strejkeretten i overensstemmelse med resultatet af forhandlingerne med arbejdsmarkedets parter	MS Forhandlinger med arbejdsmarkedets parter Overensstemmelse mellem den retlige ramme og praksis og de principper, der er fastsat af ILO's tilsynsorganer	
	8) Forbedre bekæmpelsen af korruption	a) Anvende loven om beskyttelse af informanter og ofre for korruption	KS	*Støtte til den nationale instans for redelighed og bekæmpelse af korruption (teknisk bistand inden for rammerne af P3A III-programmet og kapacitetsopbygning*
		b) Oprette og udvikle den nationale instans for redelighed og bekæmpelse af korruption og styrkelse af dens rolle, uafhængighed og kapacitet	KS Vedtage og gennemføre den organiske lov om oprettelse af den nationale instans for redelighed og bekæmpelse af korruption; ICPC's årsrapport	
		c) Gennemføre handlingsplaner og vedtage en national strategi for forebyggelse og bekæmpelse af korruption	MS Indikatorer fra Transparency International og andre relevante nationale og internationale kilder	*Programmet "Strengthening democratic reform in the southern Neighbourhood".* *Programmet P3AIII Sigma*

Mobilitet, migration og sikkerhed	9) Forbedre forvaltningen af grænser, tilbagetagelse, personers mobilitet og migrationspolitik, international beskyttelse og asyl	Indgå et partnerskab for mobilitet, der omfatter flere områder:	KS	*Bilag til mobilitetspartnerskabet, der definerer EU's og medlemsstaternes støtteforanstaltninger, bl.a.:* *Støtte til reformer, kapacitetsopbygning, støtte til civilsamfundet, uddannelse, udveksling af erfaring og ekspertise og*
		a) lovlig migration: lempelse af reglerne for udstedelse af visa, herunder inden for rammerne af EU's visumkodeks		
		b) ulovlig migration: bekæmpelse af ulovlig indvandring/grænseforvaltning/tilbagetagelsesaftaler		

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
		c) forbindelse mellem migration og udvikling		*oplysningskampagner, tematisk program "migration og asyl" og samarbejde med de berørte EU-agenturer* *Støtte til udvikling i områder med stærkt udvandring (DRIN-projektet i Rif-området)*
		d) fremme og international beskyttelse og styrkelse af asylpolitikken		
Økonomisk og social reform	10) fortsætte struktur-reformer af økonomi og finanser	a) Gennemføre den overordnede plan for integrerede industriplatforme og erhvervsområder	MS Afslutte gennemførelsen den nationale industripagt ("Pacte National pour l'Emergence industrielle") (bl.a. vedrørende bilindustri, luftfart, elektronik, offshoring, tekstil-læder og fødevarer) og Rawaj-strategien for handel og distribution	*Hakama- og SPRING-program (støtte til reformer og kapacitetsopbygning)*
		b) Fortsætte gennemførelsen af foranstaltninger, der tager sigte på at øge produktiviteten for og uddannelsen af arbejdskraft i økonomiens vækstsektorer		
		c) Forbedre erhvervsklimaet, fremme iværksætteri, små og mellemstore virksomheder og meget små virksomheder og fortsætte gennemførelsen af Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder	MS Overvåge indikatorer for Euro-Middelhavs-chartret for virksomheder; Gennemføre handlingsplanen for det nationale erhvervsudvalg ("Comité National de l'Environnement des Affaires" (CNEA). Oprette overvåg-	

			ningscentret for små og mellemstore virksomheder ("Observatoire des PME"). Vedtage strategien for meget små virksomheder Administrativ reform og administrativ forenkling; "Small Business Act" for små og mellemstore virksomheder	

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Økonomisk og social reform		d) Fortsætte reformen af skattepolitikken og forvaltningen af de offentlige finanser	MS Forbedre skatteforvaltningens gennemsigtighed og effektivitet. Forenkle skattesystemet (herunder momssystemet). Gennemføre den organiske finanslov	
	11) Udvikle en integreret strategi for beskæftigelse og fremme af social- og sundhedspolitikken	a) Udvikle en politik for beskæftigelse, beskæftigelsesegnethed og anstændigt arbejde under hensyntagen til retningslinjerne for den europæiske beskæftigelsesstrategi og handlingsramme fastsat af Euromed-ministerkonferencen om beskæftigelse i Marrakech i november 2008	KS	*Programmet "Making a Success of Advanced Status" og SPRING (støtte til reformer og kapacitetsopbygning)*
		b) Vedtage og gennemføre en erstatningsordning ved tab af job	KS	
		c) Gennemføre en udvidelse af den obligatoriske sygeforsikring og	KS	*Programmet for grundlæggende sygesikring ("couverture*

		sygesikringsordningen (RAMED)		*médicale de base"). Støtteprogram for sundhedssektoren*
		d) Forbedre det offentlige sundhedsniveau, bl.a. gennem institutionsopbygning	MS Gennemføre Marokkos nationale strategi "Vision, Santé 2020" Gradvis tilpasning til de relevante WHO- og/eller EU-standarder	
		e) Reform af det offentlige støttesystem ("Caisse de compensation")	KS Erstatte den generelle støtteordning med en støtteordning til energi og bestemte fødevarer til fordel for lavindkomstgrupper.	*Programmet for grundlæggende sygesikring ("couverture médicale de base"). Støtteprogram for fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder*

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Økonomisk og social reform		f) Bekæmpelse af fattigdom og sociale forskelle	MS Styrkelse af fattigdomsbekæmpelsen i landdistrikter Udvidelse af den grundlæggende sygesikring ("couverture médicale de base") Gøre NHRI-projekterne mere effektive	*NHRI II-programmet, støtte til sundhedspolitik i landdistrikter (SPRING); program til bekæmpelse af analfabetisme* *(SPRING)* *Projekt til støtte for dynamikken i integreret udvikling af landdistrikter i de nordlige landområder (DRIN)*
Handel, marked og regelreform	12) Tilnærmelse til EU's regelsæt	a) Gennemføre en lovgivnings- og reguleringsmæssig tilnærmelse i de første godkendte prioriterede sektorer: 1) finansielle tjenesteydelser (forsikring), 2) offentlige indkøb og 3) tekniske standarder og regler (kvalitet og sikkerhed) *[for sidstnævnte se foranstaltning 13) a)]*	KS	*Programmet "Making a Success of Advanced Status" og institutionelle partnerskaber med industriministeriet*
		b) Vedtage et nationalt program for lovgivningsmæssig konvergens, der fastsætter de øvrige prioriterede sektorer	Inden 2015 (2 år efter vedtagelsen af handlingsplanen)	
		c) Vedtage de nødvendige lovgivningsmæssige og reguleringsmæssig reformer i overensstemmelse med det nationale program for lovgivningsmæssig konvergens	MS Overholde tidsplanen og de prioriteter, der er fastsat i det nationale program for lovgivningsmæssig konvergens, når dette er udarbejdet	

	13) Udbygge de handelsmæssige forbindelser	Gennemføre den økonomiske integration gennem: a) Lette adgangen til markedet for industriprodukter ved at harmonisere Marokkos og EU's lovgivning og højne infrastrukturkvaliteten i de prioriterede sektorer	KS Undertegnelse af AOG-aftaler (elektronik, legetøj) MS Undertegnelse af AOG-aftaler (byggematerialer, gasapparater og maskiner)	*Kommunikationstiltag*

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Handel, marked og regelreform		b) Styrke samarbejdet vedrørende handelsbeskyttelsesinstrumenter og voldgift	KS Udvikle ekspertise vedrørende handelsbeskyttelse og voldgift	
		c) Fortsætte forhandlinger om en aftale om liberalisering af handel med tjenesteydelser og etablering med henblik på at indlede forhandlinger om en vidtgående og bred frihandelsaftale	KS	
		d) Indlede forhandlinger om en vidtgående og bred frihandelsaftale	KS Resultater af sonderingsmission	
	14) Fremskridt på andre handelsrelaterede områder	a) intellektuel og industriel ejendomsret: gradvis tilnærmelse til EU's beskyttelsesniveau og styrkelse af den administrative og retlige kapacitet	KS Tilnærmelse af Marokkos og EU's lovgivning Indføre effektive afskrækkelses- og håndhævelsesforanstaltninger (retsvæsen, told) Evaluering af følgerne af forfalskning og piratkopiering for kreativ virksomhed og national innovation Forbedring af patentsystemet	*Institutionelt partnerskab med OMPIC (Marokkos instans for industrielle og handelsrelaterede ejendomsrettigheder)*
		b) Ajourføring af de sundhedsmæssige og plantesundhedsmæssige standarder og	MS	*Programmet "Making a Success*

		styrkelse af ONSSA's (det nationale kontor for fødevaresikkerhed) kapacitet, navnlig vedrørende pesticider, gødninger og vækstmedier	Vedtage og gennemføre gennemførelsesbestemmelserne for lov nr. 28-07 om fødevaresikkerhed og udkast til de tekster vedrørende dyresundhed, der er udarbejdet og valideret inden for rammerne af partnerskabsprojektet finansieret af EU i 2007-2009	*of Advanced Status"*

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Handel, marked og regelreform			Modernisere laboratorier med henblik på akkreditering. Indførelse af et regionalt system for dyresundhed	
		c) Forbedring af forbrugerbeskyttelsen	MS Fortsat lovgivningsmæssig tilnærmelse. Styrkelse af det øverste forbrugerråds administrative kapacitet Oprettelse af det marokkanske forbrugercenter	
	15) Modernisering og styrkelse af landbrugets og fiskeriets kapacitet	a) Fremme produktion af høj kvalitet	MS Indgå en aftale om beskyttelse af geografiske betegnelser	
		b) Udvikle en solidarisk landbrugssektor (søjle II i "Plan Maroc Vert"), bl.a. små landbrug i udsatte og vanskelige regioner og udvikling af landdistrikter	MS Udvikle kvalitetsprodukter og lokale produkter, herunder økologisk produkter Tilføre ny dynamik til de begunstigede sektorer i målområderne ENPARD-pilotprogrammer	*Programmer til støtte for søjle II i "Plan Maroc Vert"* *ENPARD-initiativ* *Støtte til landbrugsrådets strategi (SPRING)*

		c) Modernisere den strategiske overvågning af produkter og markeder	MS	
		d) Sikre gennemførelse af en forvaltningsramme for fiskeri, navnlig en modernisering af engroshandelen (i overensstemmelse med indholdet i og målene for Halieutis-strategien og den europæiske fiskeripolitik med hensyn til bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne)	MS Strukturere og aktivere det indre marked for fiskeriprodukter Valorisere fiskeriprodukter og betingelserne for deres afsætning	*Programmet "Making a Success of Advanced Status"*

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Infrastruktu-rer	16) Øge transporteffektiviteten	a) Modernisere forvaltningen af lufttrafikken og forbedre flysikkerheden	MS Gennemføre et program om udvikling af sikkerhedsudstyr, der styrker radardækningen og gør systemet til automatisk flyvekontrol mere effektivt	
		b) Gennemføre en havstrategi for en styrket sikkerhed og overvågning	MS Styrkelse af systemet til kontrol af havne- og flagstat og kyststat	*Programmet "Making a Success of Advanced Status"* *(kapacitetsopbygning og reformstøtte)* *Programmerne SafeMed og MEDAMOS*
	17) Styrket energiforsyning og energisikkerhed	a) Fortsætte den lovgivningsmæssige og reguleringsmæssige konvergens i alle energisektorer, herunder vedvarende energi og naturgas, for at gennemføre Marokkos energistrategi baseret på mål om forsyningssikkerhed, konkurrenceevne og modernisering af sektoren	MS Udarbejde og gennemføre en vision for 2020	*Programmet "Making a Success of Advanced Status"*
		b) Styrke infrastrukturerne til sammenkobling af energinet og integration af energimarkederne	MS Indføre gunstige vilkår for marokkanske operatørers adgang til EU's energimarkeder og af betingelser for integration af energimarkederne	

		c) Indførelse af de nødvendige betingelser for at udvikle og anvende naturgas, herunder en tilsynsmyndighed	MS Sikre, at naturgas indgår med 20 % i den nationale energibalance i 2020	

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Infrastruktu-rer		d) Udvikle vedvarende energi i stor og lille målestok. Eksport af grøn elektricitet og fremme af energieffektiviteten	MS Effektivisere strategien til beskyttelse og bæredygtig forvaltning af skovressourcer Sikre målet om, at 42 % af elproduktionen fra vedvarende energikilder udgør 42 % i 2020 Opfylde de mål, der er fastsat i Marokkos plan for solenergi ("Plan Solaire Marocain") og Marokkos vindenergiprojekt ("Projet Marocain de l'Energie Eolienne")	
Miljø og bæredygtig udvikling	18) Forbedre miljøbeskyttelsen, forvaltningen af vandressourcer og foranstaltninger til bekæmpelse af klimaændringer	a) Udvikle og gennemføre de nationale strategier og programmer vedrørende miljø og vandressourcer, herunder indførelse af en national plan for grøn økonomi	MS Gradvis tilnærmelse til EU's regelsæt	- *Program for støtte til skovpolitikken* - *Støtte til indførelse af en national strategi for en grøn økonomi og en strategi for klimaændringer; Programmet "Making a Success of Advanced Status" for vandsektoren* - *Støtte til gennemførelse af det nationale charter for miljø og bæredygtig udvikling*
		b) Forbedre civilsamfundets lokale myndigheders deltagelse i miljøforanstaltninger	KS Uddannelse for at forbedre miljøgruppers kompetencer Civilsamfundets deltagelse i processen med at udarbejde strategidokumenter og	

			programmering Evaluering med den nationale ngo-platform (GT-PEV)	

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Miljø og bæredygtig udvikling		c) Fortsat engagement i bekæmpelsen af klimaændringer	MS Gennemføre Cancunaftalen og Durbanaftalen Gennemføre den nationale klimaændringsstrategi og de lokale planer for bekæmpelse af global opvarmning.	
		d) Fremme en bæredygtig udvikling for virksomheder	MS Indføre god forvaltnings- og rationaliseringspraksis	
Almen uddannelse, videregående uddannelse og erhvervs uddannelse	19) Forbedre uddannelses-systemet og sikre, at de højere uddannelser og erhvervsuddannelserne er bedre tilpasset arbejds-markedets behov	a) Gennemføre en strategi til bekæmpelse af analfabetisme	KS	*Støtteprogram for gennemførelse af uddannelsesstrategien; støtte til strategien for fremme af læse- og skrivefærdigheder (SPRING)INDH II; Erasmus Mundus, Tempus og det nye Erasmusprogram for alle, venskabsaftalerpartnerskab og støtte til mobilitet inden for rammerne af programmet "Making a Success of Advanced Status"*
		b) Forbedre adgangen til, kvaliteten af og forvaltningen af skoleundervisningen og undervisningen på de videregående uddannelser	MS Reform af den videregående uddannelse i Marokko og en	

			lovgivningsmæssig og reguleringsmæssig tilpasning til målene i Bolognaprocessen Øgede mobilitetsmuligheder for studerende og universitetsansatte i partnerskab mellem universiteter; Konsolidering af kvalitetskontrollen (navnlig ved at oprette et kvalitetssikringsagentur for de videregående uddannelser)	

Område	Mål	Foranstaltninger Marokko	Tidsplan/Indikatorer	*EU-støtte (*)*
Almen uddannelse, videregående uddannelse og erhvervs uddannelse		c) Gennemføre reformen af de videregående uddannelser og af erhvervsuddannelserne for at sikre, at de er bedre tilpasset arbejds-markedets behov	MS Bedre uddannelse af arbejdskraften i økonomiens vækstsektorer som specificeret i "Pacte National pour l'Emergence industrielle" (luftfart, bilindustri, elektronik, offshoring, fødevarer og tekstil) Øge antallet af lærere og disponible pladser for studerende og forbedre kvaliteten af undervisningen i disse sektorer	*Støtteprogram for erhvervsuddannelsesstrategien (SPRING)*
Forskning og udvikling, informations-samfund	20) Styrke kapaciteten vedrørende informationssamfundet, forskning og innovation	a) Gennemføre den nye digitale strategi "Maroc Numérique 2013" og udvikle synergier med den digitale dagsorden for Europa og den europæiske politik for informationssamfundet	KS	

		b) Styrke de marokkanske universiteters og forskningscentres forskningskapacitet	MS Styrke nettet af nationale tematiske kontaktpunkter; Reguleringsmæssig tilpasning til de europæiske standarder for videnskab og teknologi	

KS = Kort sigt (inden udgangen af 2014)

MS = Mellemlang sigt (inden udgangen af 2017)